

INVENTOINTIRAPORTTI

PARAINEN

Ålönsaari

Ålönsaaren osayleiskaava-alueen inventointi
10.10.–4.12.2013

DT2013_62_317

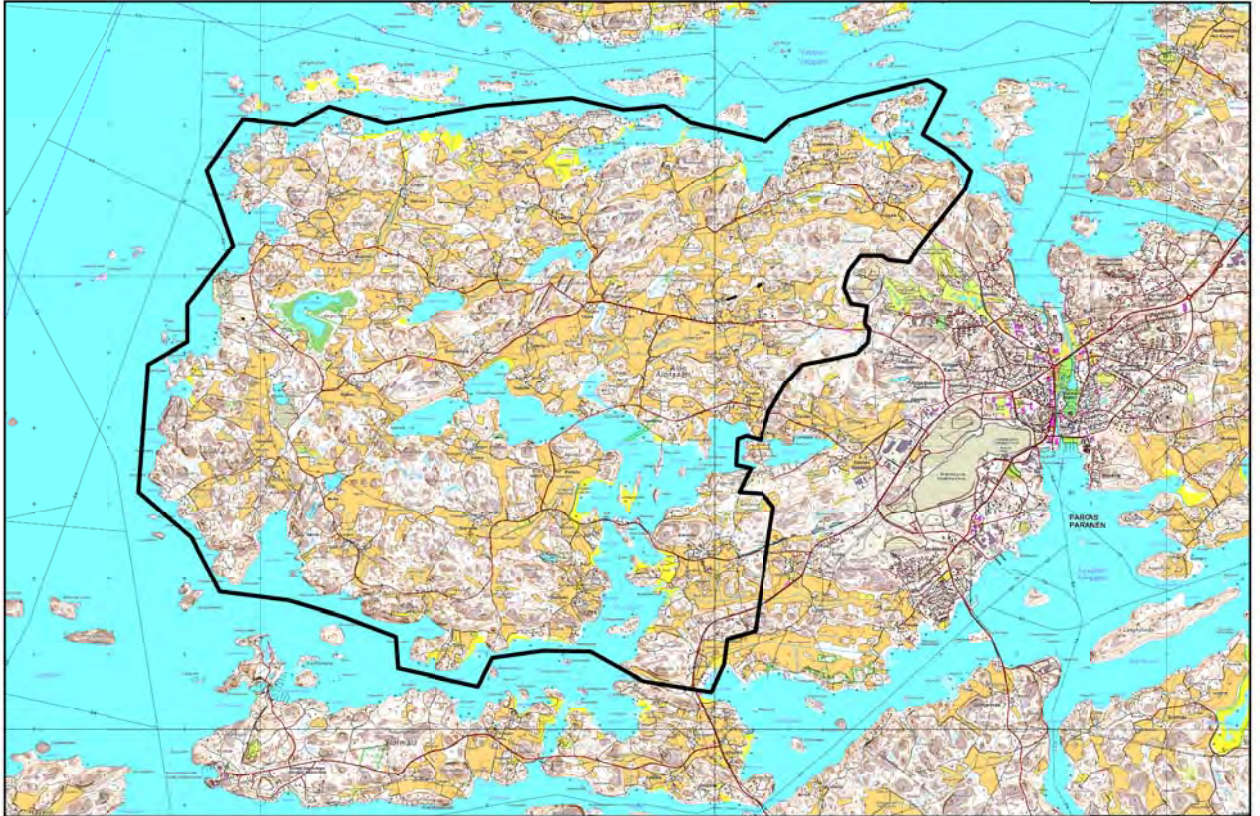
Turun museokeskus
Tanja Ratilainen

Tiivistelmä

Paraisten Älönsaaren inventointihanke liittyi Älönsaaren osayleiskaavan valmisteluun. Inventoinnissa tarkastettiin ensisijaisesti kaavaehdotukseen merkityt historiallisen ajan kalkkiuunit ja -louhokset ja harastajien ilmoittamat mahdolliset pronssikautiset hautaröykkiöt. Vuosisatoja saaren talonpojille tärkeään sivuelinkeinoon kalkin polttoon ja louhintaan liittyviä muinaisjäännöksiä ei saarelta ollut aikaisemmin arkeologisesti määritetty.

Uusia kohteita inventoinnissa löydettiin yhteensä 41. Näistä kalkkilouhoskohteita oli 14, joissa oli vähintään 43 erillistä louhoskuoppaa. Kalkkiuunikohteita, jotka sijaitsevat tavallisesti louhoksen ja rannan läheisyydessä, löydettiin 23 ja niissä oli yhteensä 61 uunirakennetta. Näistä muutama rakenne saattaa liittyä maatalouskalkin polttoon. Neljän ennestään tunnetun kohteen tietoja tarkennettiin. Kaikkiaan alueelta tunnetaan nyt 15 louhos- ja 25 kalkkiuunikohdetta. Kohteiden ajoittaminen on hankalaa, mutta muutama louhos ja uuni saattaa ajoittua 1700-lukua vanhemmaksi. Lisäksi löydettiin yksi jo vuonna 1540 olemassa ollut kahden talon kylätontti, kaksi ainakin 1700-luvulle ajoittuvaa torpan paikkaa ja yksi mahdollisesti torppaan liittyvä kellari sekä tarkistettiin yksi kivikautinen irtolöytöpaikka. Osa historiallisen ajan kohteista määritettiin muuksi kulttuuriperintökohteeksi.

Tutkimusalueen sijainti

Tutkimuksissa keskityttiin kartassa rajatulle alueelle. Alueen keskipisteen koordinaatit (ETRS_TM35FIN): N: 6 694 945,30 E: 233 227,85. MK 1:100 000. Osayleiskaava-alueen raja merkitty myös liitteeseen 2, joka on ollut Ålön osayleiskaavaehdotuksen kaavaselostuksen liite 16b.

Arkisto- ja rekisteritietosivu

Tutkimuskohteen nimi:	Parainen, Ålönsaari
Tutkimuksen laatu ja ajoitus:	Ålönsaaren osayleiskaavaan liittyvä inventointi, pääasiassa historiallinen aika
Inventoija:	Tanja Ratilainen
Tutkimuslaitos:	Turun museokeskus, Varsinais-Suomen maakuntamuseo
Kenttätyöaika:	15.10–22.11.2013
Kokonaistyöaika:	10.10.–4.12.2013
Tutkimusten tilaaja:	Paraisten kaupunki
Tutkimuskustannukset:	enintään 7900€ (arvioitu)
Peruskarttalehdet:	104307, 104308, 104310, 104311
Tutkimusalueen sijainti: (koordinaatit ETRS89)	N: 60.30311603 60° 18.187' 60°18' 11.218" E: 22.17008438 22° 10.205' 22° 10' 12.304"
Tutkimukseen liittyvät löydöt (nrot), löytöjen diariointipvm:	KM39718:1–2. Diariointipvm: 5.12.2013.
Aikaisemmat tutkimukset ja tarkastuskäynnit:	Asplund, Henrik. 2007. Pargas, Koupo, Rösbacken. Arkeologisk undersökning av en lokal från senneolitikum / bronsålder 15.5. och 19.–20.5.2007. Pargas-Nagu Medborgarinstitut, Pargas hembygdsförening, Åbo universitet. Asplund, Henrik. Västaboland (Pargas), Koupo, Rösbacken. Arkeologiska undersökningar 10.–11.5 och 17.–18.5.2008. Kaivauskertomus. Pargas-Nagu Medborgarinstitut, Pargas hembygdsförening, Åbo universitet. Asplund, Henrik. Västaboland (Pargas), Koupo, Rösbacken. Arkeologiska undersökningar 16.–17.2009. Kaivauskertomus. Pargas-Nagu Medborgarinstitut, Pargas hembygdsförening, Åbo universitet. Brusila, Heljä. Tarkastuskertomus päivätty 2.8.2010. Brusila, Heljä. Tarkastuskertomus päivätty 9.10.2010. Brusila, Heljä. Tarkastuskertomus päivätty 9.10.2001. Brusila, Heljä. Tarkastuskertomus päivätty 14.10.2010. Michelsson, G. Inventointikertomus 1954. Paraisten luonnoninventointi. 1978. Turku, Suomen talousseura. Varsinais-Suomen suojelualueet ja -kohteet. Vaihesuotukaava 1 ja Salon suotukaavan muutos. Varsinais-Suomen Suotukaavaliitto 1979.

Valokuvat: DT2013:62:1–376

**Alkuperäisen tutkimuskertomuksen
säilytyspaikka:** Turun museokeskus

**Kopioiden
säilytyspaikat:** Museovirasto

Sisällysluettelo

1. Johdanto	6
1.1. Tarkoitus ja tavoitteet.....	6
1.2. Historiallinen tausta.....	6
1.3. Tutkimuksen tilaaja ja rahoittaja	7
1.4. Tutkimuksen ajankohta ja henkilökunta.....	7
1.5. Yhteistyötahot	7
1.6. Tutkimukseen liittynyt viestintä	7
1.7. Yhteenveto.....	8
2. Tutkimushistoria ja käytetty lähdeaineisto.....	9
3. Tutkimusalueen kuvaus.....	9
4. Inventointityö	9
5. Kohteet.....	10
5.1. Kohdehakemisto	10
5.2. Aikaisemmin tunnetut kohteet	12
5.2.1. Gropen I (RKY)	12
5.2.2. Sydmo malmarna (1000016994)	14
5.2.3. Korolaxviken (1 000 016 987)	16
5.2.4. Koupoviken (1 000 016 992)	18
5.3. Uudet kiinteät muinaisjäännekohteet	20
5.3.1. Eckbacka	20
5.3.2. Nedergård I	22
5.3.3. Nedergård II	23
5.3.4. Paltbacken	24
5.3.5. Kalkudden I	27
5.3.6. Kalkudden II	28
5.3.7. Tippkullen I	30
5.3.8. Tippkullen II	32
5.3.9. Mellangård I	32
5.3.10. Mellangård II	34
5.3.11. Näset I	36
5.3.12. Näset II	36
5.3.13. Westerby	39
5.3.14. Åkernäs I	41
5.3.15. Åkernäs II	42
5.3.16. Hyvilemp I	44
5.3.17. Hyvilemp II	45
5.3.18. Hyvilemp III	48
5.3.19. Vallisfjärden I	49
5.3.20. Vallisfjärden II	52

5.3.21. Simonbyviken	55
5.3.22. Gloet	58
5.3.23. Kråkberget I	60
5.3.24. Kråkberget II	62
5.3.25. Bergholmen	64
5.3.26. Vädernäs	66
5.3.27. Gropen II (kivikellari)	68
5.3.28. Byängen	70
5.3.29. Lastarudden I	72
5.3.30. Lastarudden II	73
5.3.31. Lampisviken	76
5.3.32. Lymykolo	78
5.3.33. Levoviken	80
5.3.34. Pettebyviken	83
5.3.35. Kalkbacken	85
5.3.36. Kråkkärret	86
5.3.37. Nystu	87
5.3.38. Svartpära (torppa)	90
5.3.39. Kalkugsnäs	92
5.3.40. Sydänperä (kylätontti)	96
5.3.41. Backskogen (torppa)	102
5.4. Irtolöytöpaikat	105
5.4.1. Gamla Koupo	106
5.5. Muut kohteet (ei muinaisjäännökset)	107
6. Yhteenveto	108
7. Lähteet ja kirjallisuus	109
8. Valokuvaluettelo	110
9. Liitteet	123

Kuvaluettelo

Kuva 1. Gropen I sijainti. MK 1:12 500. Ks. myös Gropen II:n kartta.	12
Kuva 2. Gropen I, louhos 2:n länsipäätä, lounaasta (DT2013:62:226).....	13
Kuva 3. Sydmo malmarna sijainti. MK 1:3000.....	14
Kuva 4. Sydmo malmarna, mahdollisen hautaröykkiön itäosa. Kuvattu idästä. DT2013_62_259.	15
Kuva 5. Korolaxviken, kaksi kalkkiuunia ja muu kohde nro 9 = maakellari. MK 1:2500.	16
Kuva 6. Korolaxviken, rakenne 1 koillisesta. DT2013_62_263.....	17
Kuva 7. Koupoviken, 3 kalkkiuunia sekä muu kohde 8= kumpareinen luonnonmuodostelma. MK 1:2500.....	18
Kuva 8. Koupoviken, rakenne 1 (kalkkiuuni) luoteesta. DT2013_62_281	19
Kuva 9. Ekbacka ja Nedergård I ja II. Muut kohteet (vihreä tähti) nro 1 = 1980-luvun hautakivilouhos. MK 1:2500.	20
Kuva 10. Ekbacka, kahdesta pienestä louhoksesta isompi. Pohjoisesta. DT2013_62_001	21
Kuva 11. Nedergård I, koillis-lounaissauntainen kalkkikivilouhos. Lounaasta. DT2013:62:004.....	23
Kuva 12. Paltbacken, louhokset 1-6 sekä kaksi jätekivikasaa. MK 1:2000.....	24
Kuva 13. Paltbacken, louhos 5, luoteesta. Mahdollisesti kyseessä on vanha, ehkä jo keskiajalla käytössä ollut louhos, koska poraamisen jälkiä ei seinämissä ollut. DT2013:62: 023.....	26
Kuva 14. Mellangård I, jossa itäinen ja läntinen louhosjono ja Mellangård II, jossa kaksi uunia kahdessa ryhmässä. Tippkullen I ja vieressä Tippkullen II. MK 1:3000.....	26
Kuva 15. Kalkudden I (louhokset 1-4) ja Kalkudden II (kalkkiuunit 1-4). MK 1:2000.....	27
Kuva 16. Kalkudden I, suurimman louhoksen jyrkkää koilliseinämää. Lounaasta. DT2013:62:043.....	28
Kuva 17. Kalkudden II, rakenne 1:n ja rinteen välinen kivetty nurkkaus ja ulkopuolella näkyvä suuaukko (alhaalla) lännestä. DT2013:62:071.	30
Kuva 18. Tippkullen I, rakenne lounaasta päältä päin. DT2013_62_093.....	31
Kuva 19. Mellangård I, näkymä itäisemmän louhosjonon pohjoispuolelta, keskivaiheilta, lännestä. DT2013_62_099.	33
Kuva 20. Mellangård II, rakenteen 1 itä- eli etupuolen kivilatomusta. DT2013_62_101.	35
Kuva 21. Näset I ja II. MK 1:1000. Ks. myös Westerbyn (nro 13) kartta.	35
Kuva 22. Näset II, kalkkiuuni (rakenne1) kaakosta. Reppu on suuaukon kohdalla. DT2013_62_107... ..	38
Kuva 23. Näset II, taka-alalla kaksi mahdollista kuoppauunia (rakenteet 2 ja 3) tai miilua osana louhosta. DT2013_62_118	38
Kuva 24. Näset I ja II sekä Westerbyn kolmen uunin sijainti. MK 1:5000.....	39
Kuva 25. Westerby, keskimmäisen kalkkiuunin tulipesän suorakulmainen etureuna. Luoteesta, läntisen vallin päältä. DT2013_62_144	40
Kuva 26. Åkernäs I ja II Morgongåvan rannassa. MK1:2500.....	41
Kuva 27. Åkernäs II, itäisemmän kalkkiuunin takaseinän kiveystä. Lounaasta. DT2013_62_150.....	43
Kuva 28. Hyvilemp I, II ja III sijainti. MK 1:3500.	44
Kuva 29. Hyvilemp II, louhoskokonaisuuden itäisintä louhosta. Näkymä padolta luoteeseen. DT2013_62_176	45
Kuva 30. Hyvilemp II, rakenne 2 (kalkkiuuni) kaakkoisen sivuvallin kivilatomusta ulkopuolelta kaakosta. DT2013_62_164	47
Kuva 31. Hyvilemp II, rakenne 6 koillisesta. DT2013_62_171	47
Kuva 32. Hyvilemp III, tiilenpolttouuni. DT2013_62_177	48
Kuva 33. Vallisfjärden I, rakenteet 1–7/9 ja Vallisfjärden II. MK 1:2000.	49
Kuva 34. Vallisfjärden I, rakenne 1 (kalkkiuuni) kaakosta, suuaukko mitan kohdalla. DT2013_62_178.	52
Kuva 35. Rakenteen 2 (kalkkiuuni) vallia ja kivilatomusta idästä. DT2013_62_181	53

Kuva 36. Vallisfjärden I, rakenteiden 7 (taustalla) ja 8 (edessä oleva kuoppa) välinen kivirakenne, väliseinä tai muu vastaava luoteesta. DT2013_62_190.....	54
Kuva 37. Vallisfjärden I, rakenteen 7 itäseinämän rakenne lännestä. DT2013_62_194	54
Kuva 38. Simonbyviken, rakenteet 1–6. MK 1:2000.	55
Kuva 39. Rakenne 4 ja sen keskellä sijaitseva kuoppa luoteesta. Mitta 1 m. DT2013_62_202	56
Kuva 40. Simonbyviken, rakenteen 3 (kalkkiuuni) sisäpuolen sivuvallin kivirakennetta luoteesta. DT2013_62_205	57
Kuva 41. Gloet. MK 1:2000.....	58
Kuva 42. Gloet, rakenne (kalkkiuuni) kaakosta. DT2013_62_206	59
Kuva 43. Kråkberget I ja II, pohjoisin ruuduista on jätekivivalli. 4 = luonnonmuodostelma ja 5= maanottoaikka rinteessä. MK 1:2000.	60
Kuva 44. Kråkberget I, louhos 1 lännestä. DT2013_62_211	61
Kuva 45. Kråkberget II, rakenteen 1 takaseinä lännestä. DT2013_62_208	62
Kuva 46. Kråkberget I, lähes tuhoutuneen kalkkiuunin (rakenne 1) kumpua lounaasta. DT2013_62_209	63
Kuva 47. Kråkberget I, louhosten pohjoispuolella sijaitsevan jätekivivallin pohjoista rinnettä idästä. DT2013_62_218	63
Kuva 48. Bergholmenin rengasuunin sijainti. MK 1:2000.	64
Kuva 49. Bergholmenille todennäköisesti vuonna 1883 rakennettu rengasuuni luoteesta. DT2013_62_220	65
Kuva 50. Vädernäs MK 1:2000.	66
Kuva 51. Vädernäs, kalkkiuuni idästä, mitta suuaukon kohdalla. DT2013_62_221	67
Kuva 52. Vädernäs, rakenne takaa, lounaasta. DT2013_62_224	68
Kuva 53. Gropen II, kylmämuurattu kivikellari. MK 1:5000.	68
Kuva 54. Gropen II, kylmämuurattu kivikellari etelästä. DT2013_62_236	69
Kuva 55. Byängen. MK 1:2000.....	70
Kuva 56. Byängen, rakenteen (maatalouskalkinpolttouuni?) eteläisen sivuseinämän kivilatomusta. DT2013_62_256	71
Kuva 57. Lastarudden I ja II sekä etelämpänä maakellari (rakenne 2), joka mahdollisesti alkujaan kalkkiuuni. MK 1:2500.	72
Kuva 58. Lastarudden I, louhoksen eteläistä seinämää. DT2013_62_267	73
Kuva 59. Lastarudden II, rakenne 1 (kalkkiuuni) ja sen yli kulkevaa polkua etelästä. DT2013_62_269	74
Kuva 60. Lastarudden I, louhoksen suuaukon eteläpuolella sijaitsevaa pohjois-eteläsuuntaista kivivallia pohoisesta. DT2013_62_271	75
Kuva 61. Lampisviken MK 1:2500.....	75
Kuva 62. Lampisviken, rakenteen 1 painanne lännestä. DT2013_62_276	77
Kuva 63. Lampisviken, rakenne 2, mahdollinen kalkkiuuni lännestä. DT2013_62_279	77
Kuva 64. Lymykolo MK 1:2500.	78
Kuva 65. Lymykolo, rakenne 1 kaakosta. DT2013_62_288.....	79
Kuva 66. Lymykolo, rakenne 2, alkujaan mahdollisesti kalkkiuuni, mutta myöhemmin rakennettu kellariksi. Näkymä lännestä. DT2013_62_292	80
Kuva 67. Levoviken rakenne 1 ja etelämpänä rakenne 2, jonka pohjoispuolella kaksi kuoppaa. MK 1:2500.....	80
Kuva 68. Levoviken, mahdollisesti 1700-lukua vanhempi rakenne 2 koillisesta. DT2013_62_285.....	82
Kuva 69. Pettebyviken. Rakenteen 1 länsipuolella oli kivimuuri (rakenne 2) ja kaksi jätekivikasaa. MK 1:2000.....	82
Kuva 70. Pettebyviken, rakenne 1 kivimuurin päältä (rakenne 2) kaakkoon. DT2013_62_297.....	84
Kuva 71. Pettebyviken rakenne 2 rengasuunilta päin kuvattuna. DT2013_62_296.....	84
Kuva 72. Pettebyviken, pohjoisempi rannansuuntainen mahdollinen jätekivikas pohjoisesta. DT2013_62_299	84
Kuva 73. Kalkbacken, Kråkkärret ja Nystun louhokset. MK 1:5000.	85
Kuva 74. Kalkbackenin louhos Taran kylässä, idästä. DT2013_62_301	86

Kuva 75. Yksi pienistä Kråkkärretin louhoksista idästä. DT2013_62_304.....	87
Kuva 76. Nystun louhos lounaasta. DT2013_62_303	88
Kuva 77. Svartpäran torppa (1). Sen luoteispuolella sijaitsee rakenne 4. MK 1:2000.....	89
Kuva 78. Svartpäran digitoitu isojakokartta vuodelta 1771. Turkoosi =torppa, ympärillä haka. MK 1:2000.....	90
Kuva 79. Svartpära, rakenne1 (asuinrakennuksen kivijalka) pohjoisesta. DT2013_62_308	91
Kuva 80. Svartpära, vasemmalla rakenne 4 ja oikealla sen pohjoispuolinen hajanainen kivimuodostelma, idästä. DT2013_62_311.....	92
Kuva 81. Kalkugnsnäs Pjukalassa. MK 1:2500.....	92
Kuva 82. Kalkugnsnäs, lastauslaituri (rakenne 1), joka liittyy kalkkiuunien käyttöön, lännestä. DT2013_62_314	94
Kuva 83. Kalkugnsnäs, kalkinpolttouuni länsilounaasta. DT2013_62_322.....	95
Kuva 84. Sydänperän kylätontti. Itäosassa Östergård ja länsiosassa Västergård. MK 1:2000.	95
Kuva 85. Sydänperän digitoitu isojakokartta vuodelta 1799. Pinkillä merkitty kylätontin alue, tumman vihreällä puutarha, keltaisella pellot, ruskealla rakennukset. MK 1:2000. (TMK/ Salmi 2001).....	96
Kuva 86 Sydänperä, Östergårdin tila, holvatun kivikellarin (rakenne 2) peräseinä. DT2013_62_330 ..	99
Kuva 87. Sydänperä, Östergårdin asuinrakennuksen (rakenne 4) eteläisempi tulisija etelästä. DT2013_62_340	99
Kuva 88. Sydänperä, Östergård, asuinrakennuksen sisällä ollut 120x 90 cm kokoinen kivilatomus etelästä. DT2013_62_342	100
Kuva 89. Sydänperä, Östergård, asuinrakennuksen (rakenne 4) kaakon puolen kivijalkaa koillisesta. DT2013_62_346	100
Kuva 90. Sydänperä, Västergårdin kylätontin koillislaitaa pitkin kulkevaa kivilatomusta koillisesta. DT2013_62_353	100
Kuva 91. Sydänperä, Västergårdin tontilla sijaitseva romahtanut kellari (rakenne 7) lounaasta. DT2013_62_354	101
Kuva 92. Backskogenin torppa. MK 1:2 000.....	101
Kuva 93. Backskogenin torppa isojakokartassa vuodelta 1790. Turkoosi = torpan tontti, keltainen = pelto, punainen katkoviiva = tie. MK 1:2000.	102
Kuva 94. Backskogen, asuinrakennuksen (rakenne 1) kivijalka ja tulisija taustalla etelästä. DT2013_62_359	104
Kuva 95. Backskogenin torpan maakellari luoteesta. DT2013_62_362.....	104
Kuva 96. Backskogen, rakenne 5 idästä. DT2013_62_375.....	105
Kuva 97. Irtolöytöpaikan sijainti Gamla Koupossa (vihreä pallo) ja 6= maanottopaikka, muut kohteet. MK 1:3000.	105
Kuva 98. Irtolöytöpaikka Gamla Koupon kylän pohjoispuolella. Kivilaji-iskos löytyi suunnilleen veneen kauimmaisesta kohdalta, kuopan yläosasta. Näkymä luoteesta.....	106
Kuva 99. 2= Matala kivikumpare, 3=kaksi kuoppaa. MK 1:3000.	107
Kuva 100. Muut kohteet, 7 = tasapohjainen, halk. noin 12 m kuoppa loivassa rinteessä, suuaukko lahdelle päin, lienee vanha hiekanottokuoppa. MK 1:3000.	108

1. Johdanto

1.1. Tarkoitus ja tavoitteet

Paraisten Älönsaaren inventointihanke liittyi Älönsaaren osayleiskaavan valmisteluun (nähtävänä 15.4. - 2.6.2013). Ensisijaisesti inventoinnin tavoitteena oli tarkastaa kaavaehdotukseen merkityt kalkkiuunit ja -louhokset ja harrastajien ilmoittamat hautaröykkiöt. Samalla tavoitteena oli tarkastaa kaavaehdotukseen rakennettaviksi merkityjä arkeologisesti potentiaalisia alueita, kartta-analyysin perusteella erityisesti autoituneita kylätontteja sekä muut mahdolliset inventoinnin aikana ilmoitetut kohteet.

Ennen inventointihanketta tutkimusalueelta tunnettiin 16 muinaisjäännösrekisteriin merkittyä kohdetta, joista suuri osa on pronssikautisia hautaröykkiöitä. Aikaisemmin alueella on inventoinut G. Michelsson vuonna 1954. Myös Paraisten kotiseutuyhdistys on etsinyt alueella hautaröykkiöitä ja 1980-luvun puolivälissä niitä on käynyt tarkastamassa arkeologi Tapani Tuovinen (Nygren 1985). Saaren osayleiskaavaa valmisteltiin jo 2000-luvun alkupuolella, jolloin arkeologi Heljä Brusila teki tarkastuskäyntejä alueella. Kaivauksin saarella on tutkittu mm. Koupon Uppgårdin (Rösbacken) hautaröykkiötä ja siihen liittyviä rakenteita (Asplund 2007–2009). Vuosisatoja saaren talonpojille tärkeään sivuelinkeinoon kalkin polttoon ja louhintaan liittyviä muinaisjäännöksiä ei saarelta ollut aikaisemmin arkeologisesti määritetty. Alueelta ei myöskään tunnettu yhtään historiallisen ajan autoitunutta asuinpaikkaa tai kylätonttia.

1.2. Historiallinen tausta

Paraisilla alettiin louhia kalkkikiveä ja polttaa kalkkia todennäköisesti jo keskiajalla, tosin suoria mainintoja tästä ei ole kirjallisissa lähteissä säilynyt. Luultavasti ainakin 1400-luvun puolivälissä Paraisten kirkon ja 1400-luvun lopulla Kuitian kartanon rakentamisessa käytettiin työmaiden läheisyydestä hankittua kalkkia. (Nyström 1951, 15–16; Kuokkanen 1981, 46; Paraisten kirkon ajoitus: Hiekkänen 2007, 129) Kirjallisten lähteiden tiedot alkavat Juhana III:n ajalta, jolloin Paraisten talonpoikien tiedetään toimittaneen veroina tuhansia lästejä kalkkia käytettäväksi Turun linnan korjaustöissä. Parhaana vuonna (1558) linnalle vietiin 283 lästiä ja 6 tynnyriä, mikä vastaa noin 560 000 litraa. Kalkkikiven louhinta ja poltto onkin ollut Paraisten talonpoikien merkittävä sivutoimi ainakin jo 1500-luvulta lähtien. (Suistoranta 1985, 46)

Säilyneiden tuomiokirjojen perusteella vuonna 1628 ainakin taralaiset ja sårislaiset harjoittivat kalkinpoltoa. Tiedetään, että Valliksen Pietari joutui käräjille vuonna 1642 louhittuaan erään taralaisen mailta kalkkia. 1700-luvun lähteiden perusteella on arveltu, että useimmat kalkkilouhokset ovat olleet kylien yhteistä omaisuutta. Vuosien 1747–1764 veroluetteloiden mukaan Paraisilla oli 18 uunია, joilla oli oma louhos sekä 10 uunია ilman louhosta. Useimmat näistä sijaitsivat Älön saarella. (Nyström 1951, 18–19)

Tavallisesti 1700-luvulla yhdellä kalkkiuunilla oli kahdesta kuuteen osakasta, harvemmin koko uunin tuotanto oli yhden talon hallussa. Talo saattoi myös omistaa osuuksia useista uuneista. Seuraavilla vanhimmissa tunnetuissa veroluettelossa mainituilla taloilla oli oma louhos sekä osuus uuniin: Pettibyn Nederbård ja Övergård, rustholli Åntalassa, Parsbyn Mellangård, Sysilahden Uppgård, Parsbyn Limberg, Storgård, Västergård, Östergård, Nedergård ja Mellangård sekä Simonbyn Mittiby ja Södergård. Pelkän uuniosuuden omistivat kolme taloa Sunnanbergissä, yksi talo Kurckaksessa ja kaksi talo Koupossa ja Sysilahdessa. 1700-luvun lopulla kalkin tuotanto oli jo niin suurta, että sitä toimitettiin Turun ja Helsingin lisäksi Viipuriin, Poriin, Vaasaan ja Ouluun sekä Tukholmaan saakka. (Nyström 1951, 18–19)

Kalkkia poltettiin maakuopissa, miiluissa ja maauneissa. Vanhimmissa kuoppa-menetelmässä kuopan pohjalle ladottiin kiviä ja kalkkikivistä muodostettiin tulikanavia, jotka peitettiin holvimaisesti

ladotuilla kivillä. Kuoppa täytettiin louhitulla kalkkikivellä ja päälle laitettiin paksu kerros hiekkaa ja savea, johon tehtiin aukkoja paremman vedon saamiseksi. Kuoppauunin poltto kesti 3–4 päivää. Miilu koottiin kerroksittain kalkkikivestä ja hiilimurskasta ja se peitettiin hiekalla ja savella, poltto kesti 5–6 päivää. Nyströmin mukaan miiluja käytettiin pääasiassa Ruotsin puolella. Maaunit rakennettiin rin-teisiin, joihin kaivettiin kuoppa ja kuopan seinämät ladottiin harmaakivistä. Uunien pituus oli yleensä 8 metriä ja leveys 4–5 metriä. Se oli päältä avoin ja sen etuosassa oli yksi tai kaksi suuaukkoa. Poltto-puut syötettiin holvattuihin kanaviin, jotka tehtiin kalkkikivilohkareista uunia ladottaessa. Poltto kesti 6–7 vuorokautta ja yhdestä keskikokoisesta uunista saatiin kerralla 34–40 lästiä kalkkia. Yhdessä ke-sässä saatettiin polttaa 6–7 uunillista ja jokaisen polton jälkeen uunia oli korjattava. Maauneja käy-tettiin 1870-luvulle saakka. (Nyström 1951, 22) Kalkki myytiin tavallisesti sammutettuna laivureille, jotka kuljettivat sen myytäväksi Helsinkiin ja Turkuun. Kivien louhinnassa käytettiin ruutia. (Nyström 1951, 29–31; Suistoranta 1985, 265–266)

Talonpoikaiskalkin poltto väheni 1880-luvulta lähtien sen käytyä kannattamattomaksi teollisen kal-kinpolton ja ulkomaisen tuonnin takia. Ensimmäinen useita metrejä korkea ja pyöreä sylinteriuuni, jossa voitiin keskeytyksettä polttaa kalkkia, rakennettiin usean osakkaan voimin Kirkkoselän länsiran-nalle vuonna 1875. (Nyström 1951, 29–31; Suistoranta 1985, 265–266) Paraisten Kalkkivuori Oy:n toiminta alkoi 1900-luvun alussa. Kehäunin käyttöönotto oli ratkaiseva askel täysin teollisen kalkin tuotantoon Paraisilla. (Suistoranta 1985, 269).

Milloin kalkkikiven louhinnassa alettiin käyttää ruutia ja poraa ei tiedetä tarkasti. Ruotsin rauta- ja kultakaivoksilla ruuti tuli käyttöön 1720-luvulla ja varhaisin tieto Suomesta on vuodelta 1685, mutta ruudin käyttö vakiintui vasta 1740-luvulla. Dynamiittia alettiin käyttää kaivoksilla 1880 lähtien. Ennen räjähdysaineita käytettiin tulta, jonka avulla louhittava kivi saatiin halkeilemaan. Lohkareet irrotettiin hakkujen, kiilojen ja rautakankien avulla. Myös kylmää vettä saatettiin käyttää. Tulta käytettiin mal-mien louhinnassa 1870-luvun lopulle saakka. (<http://www.akseli.tampere.fi/haveri/rauta/tuli.htm> ja <http://www.akseli.tampere.fi/haveri/rauta/ruuti.htm>) Luultavasti kalkkikiven louhinnassa menetel-mät ovat olleet pitkälti samat.

Kellaritutkimusten perusteella varhaisin rakennuskivestä löydetty poranjälki on viimeistään vuodelta 1683, mutta se saattaa ajoittua vanhemmaksi. Toiseen päähän kapenevat, yksittäiset porausjäljet ovat vanhempia, ainakin 1700-luvulle ajoittuvia. Tasapaksuja, riveittäin esiintyviä porausjälkiä tehtiin rakennuskivien lohkomiseksi 1800-luvun alkupuolelta lähtien. (Uotila 1986, 61–62; Uotilan sähköposti kirjoittajalle 27.10.2013)

1.3. Tutkimuksen tilaaja ja rahoittaja

Tutkimuksen tilaaja ja rahoittaja oli Paraisten kaupunki. Määrärahan suuruus oli enintään 7900 euroa.

1.4. Tutkimuksen ajankohta ja henkilökunta

Inventointityöstä vastasi FL Tanja Ratilainen. Inventointia valmisteltiin kolme työpäivää. Kenttätöitä tehtiin 15.10.–22.11.2013 välisenä aikana yhteensä 15 työpäivää, joista yhteen osallistui myös Kaisa Lehtonen. Koko hankkeen kesto oli yhteensä kahdeksan viikkoa (10.10.–4.12.2013).

1.5. Yhteistyötahot

Inventoinnin aikana paikallinen harrastaja-arkeologi Göran Silander antoi tietoa joistakin kohteista. Tietoja saatiin myös Egil Esseniltä sekä satunnaisesti paikallisilta. Geologian professori Matti Räsästä ja amanuenssi Henrik Asplundia sekä dosentti Kari Uotilaa konsultoitiin (kaikki Turun yo).

1.6. Tutkimukseen liittynyt viestintä

Inventointihankkeesta ilmoitettiin Paraisten kaupungin internet-sivuilla.

1.7. Yhteenveto

Paraisten Älönsaaren inventointihanke liittyi Älönsaaren osayleiskaavan valmisteluun. Inventoinnissa tarkastettiin ensisijaisesti kaavaehdotukseen merkityt historiallisen ajan kalkkiuunit ja -louhokset ja harrastajien ilmoittamat mahdolliset pronssikautiset hautaröykkiöt.

Vuosisatoja saaren talonpojille tärkeään sivuelinkeinoon kalkin polttoon ja louhintaan liittyviä muinaisjäännöksiä ei saarelta ollut aikaisemmin arkeologisesti määritetty. Yksi kalkkilouhoksista oli Valta-kunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY) -inventoinnissa aikaisemmin määritetty osaksi Turunmaan rannikon kalkkilouhokset ja Paraisten kalkkitehdas -kokonaisuutta.

Uusia kohteita inventoinnissa löydettiin yhteensä 41. Näistä kalkkilouhoskohteita oli 14, joissa oli vähintään 43 erillistä louhoskuoppaa. Kalkkiuunikohteita, jotka sijaitsevat tavallisesti louhoksen ja rannan läheisyydessä, löydettiin 23 ja niissä oli yhteensä 61 uunirakennetta. Näistä muutama rakenne saattaa liittyä maatalouskalkin polttoon. Neljän ennestään tunnetun kohteen tietoja tarkennettiin. Kaikkiaan alueelta tunnetaan nyt 15 louhos- ja 25 kalkkiuunikohdetta. Näistä kohteista Gropen I Simonbyssä, Pjukalan Kalkugnsnäs ja Valliksen Vallisfjärden I määritettiin luokkaan 1. Kohteiden ajoittaminen on hankalaa, mutta muutama louhos ja uuni saattaa isojakokarttojen, poran jälkien puuttumisen ja uunirakenteen ominaisuuksien perusteella ajoittua 1700-lukua vanhemmaksi.

Lisäksi inventoinnissa löydettiin yksi ainakin jo vuonna 1540 olemassa ollut kahden talon kylätontti (Sydänperä Östergård ja Västergård), kaksi ainakin 1700-luvulle ajoittuvaa torpan paikkaa (Backskogen ja Svartpära) ja yksi mahdollisesti torppaan liittyvä kylmämuurattu kellari (Gropen II). Sydänperän Östergårdin kylätontilla on myös muurattu kivikellari, joka saattaa olla 1700-lukua vanhempi. Lisäksi tarkistettiin yksi kivistä irtolöytöpaikka Gamla Koupossa. Osa historiallisen ajan kohteista määritettiin muuksi kulttuuriperintökohteeksi.

Turussa 9.12.2013

Tanja Ratilainen

2. Tutkimushistoria ja käytetty lähdeaineisto

Ålönsaaren kalkkiuuneja on aikaisemmin tutkinut Linnea Kroneld, jonka pro gradu -työ *Kalbränningen i Pargas som Allmogenäring* valmistui vuonna 1950 (Åbo Akademi). Lähteenään hän on käyttänyt 1600–1800-lukujen tuomiokirjoja, ja ainakin joillakin kohteilla hän on käynyt dokumentoimassa uuneja mm. valokuvin. Raportin liitteenä on Kroneldin kartta, johon tutkimuksessa mainittujen kalkkiuunien sijainti on merkitty (Liite 1). Karttaa käytettiin inventoinnissa kalkkiuunien paikantamiseen.

Paraisten luonnoninventoinnissa vuodelta 1978 kalkkiuunit on merkitty karttaan (13) Kroneldin (1950) tutkimusten perusteella, mutta niitä ei muutoin luonnoninventoinnissa käsitellä, eikä niitä tuolloin maastossa tarkastettu. (Luonnoninventointi 1978, 267) Sen sijaan vanhoja kalkkikaivoksia tutkittiin kasvillisuuden ja geologian näkökulmasta. Tuolloin tunnettujen louhosten sijainti merkittiin karttaan ja niitä käsiteltiin kylittäin inventointikuvauksissa. (Luonnoninventointi 1978, II ja 67, kartta 5).

Kaavasehdotuksen (Ålö planförslag Del 1–8) selostusosaan 2, liitteeseen 16b (Beskrivning 2. delen), jota hankkeessa käytettiin kohteiden paikantamisen apuvälineenä, uunit ja louhokset oli merkitty em. lähteiden sekä Göran Silanderin (2009) julkaisemattoman raportin perusteella. Kaavaselostuksen liite 16b on raportissa liitteenä 2. Kalkkiesiintymien sijaintia ja potentiaalisia louhoksia etsittiin myös *Kalkstenen i Finland* (Eskola et al. 1929) teoksen perusteella.

Arkeologi Heljä Brusila löysi 2000-luvun alussa Korolaxvikenistä (mj 1 000 016 987) kaksi maakuoppaa, joiden käytön arveli liittyvän niemen nimeen (Kalkholmen) (Brusila, tarkastuskertomus päivätty 9.10.2001). Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY) -inventoinnissa vuonna 2009 Simonbyn louhokset (Gropen I, uusi kohde) oli määritetty osaksi Turunmaan rannikon kalkkilouhokset ja Paraisten kalkkitehdas -suojelukokonaisuutta. Muutoin alueen kalkinlouhintaan ja -polttoon liittyviä muinaisjäännöksiä ei aikaisemmin saarella ole arkeologin toimesta inventoitu.

Kylätontteja ja muita historiallisen ajan asuinpaikkoja ei aikaisemmin alueelta ole määritetty. Niiden paikantamisessa käytettiin apuna Jaana Salmen (2001) Turun museokeskuksen käyttöön digitoimia isojakokarttoja.

3. Tutkimusalueen kuvaus

Ålönsaari on Paraisten suurin saari. Paraisten keskusta sijaitsee sen itäosassa (jää tämän inventointialueen ulkopuolelle). Saaren keskellä on padottu makean veden allas ja sen pohjoispuolella kolme järveä Mustfinträsket, Gräggböleträsket ja Lampisträsket. Saaren länsiosassa, Sydmon ja Mustfinnin hiekkakankailla on sora- ja hiekanottokuoppia. Kallioalueet ovat pääasiassa metsien peitossa. Laajimmat peltoalueet sijaitsevat makean veden altaan pohjois- ja koillispuolella Sunnanbergissä ja Tarassa, mutta myös sen eteläpuolella Skärmolassa. Pysyvää asutusta on pääasiassa kallioselänteiden ja alavien alueiden rajamailla tai kumpareilla, noin 10–20 m mpy. Kesämökkirakentaminen keskittyy meren rannalle, mutta kesäasutusta on myös saaren sisäosissa. (Kaavaselostus, 2. osa, sivut 21–27)

4. Inventointityö

Inventoinnissa tarkastettiin ensisijaisesti kaavaehdotuksen selostukseen (liite 2) tunnuksella 21 (kalkkiuuni) ja 22 (kalkkilouhos) merkityt kohteet ja harrastajien ilmoittamat hautaröykkiöt (17, 18, 19 ja 20) (todellinen sijainti, kunto ja suojelustatus). Aikaisemmin tunnetuista muinaisjäännöksistä tarkastettiin vain ne, joiden kuvauksen perusteella oli syytä epäillä, että kyseessä on kalkkiuuni. Inventoinnissa tarkastettiin myös kaikki ne kaava-alueella sijaitsevat, mutta kaavaselostukseen merkitsemättömät paikat, jotka olivat Linnea Kroneldin (1950) laatimassa kartassa (liite 1). Samalla pyrittiin tarkastamaan kaavaan merkittyjen kohteiden lähellä sijaitsevia rakennettaviksi merkittyjä arkeologisesti

potentiaalisia alueita. Lopuksi kartta-analyysin perusteella valittiin muutamia tällaisia kohteita tarkastettavaksi (digitoidut isojakokartat, Salmi 2001). Lisäksi käytiin tarkastamassa Peter Sjöstrandin vuonna 2000 ilmoittama kohde Gamla Koupassa sekä yksi kaava-alueen ulkopuolelta, Pjukalasta Carl Lindbergin ilmoittama kohde.

Kenttätyötä tehtiin noin kolme päivää viikossa sääolosuhteiden mukaan siten, että päivässä tarkastettiin 3–5 kohdetta. Rakenteiden keskipiste ja ympärysmitta kartoitettiin Garmin GPSMAP 62 -laitteella. Louhosten kohdalla pyrittiin mittaamaan yksi sijaintipiste louhoksen pohjalta ja kartoittamaan kokonaisympärysmitta. Tämä ei aina ollut mahdollista, sillä louhosten pohjalla saattoi olla runsaasti vettä tai ne olivat muuten mahdottomia saavuttaa. Muinaisjäännöksen rajat määritettiin gps-mittausten perusteella. Kohteet dokumentoitiin valokuvin (Canon Powershot SX240HS, jpg) ja kirjallisin muistiinpanoin. Rakenteiden koko mitattiin tavallisesti metrin askelin tai joissain tapauksissa MapInfossa gps-mittausten perusteella. Louhosten laajuus on mitattu MapInfossa. Hyvin säilyneissä kohteissa, joissa rakenteiden alkuperäiset mitat olivat selvät, käytettiin metrimittaa. Jos kohdekuvauksissa mitta (m) ilmoitetaan senttimetrin tai desimetrin tarkkuudella, silloin on käytetty mitta. Kohteiden alakohteet on merkitty MapInfon tietokantaan ja kohdekuvauksiin liitettyihin karttoihin tyypeittäin juoksevilla numerolla (esim. louhos 1–5, rakenne 1–6). Alakohteet koordinaatteineen on esitetty liitteessä 3. Osalla kohteista käytiin enemmän kuin yksi kerta. Inventoidut alueet on esitetty liitteessä 4.

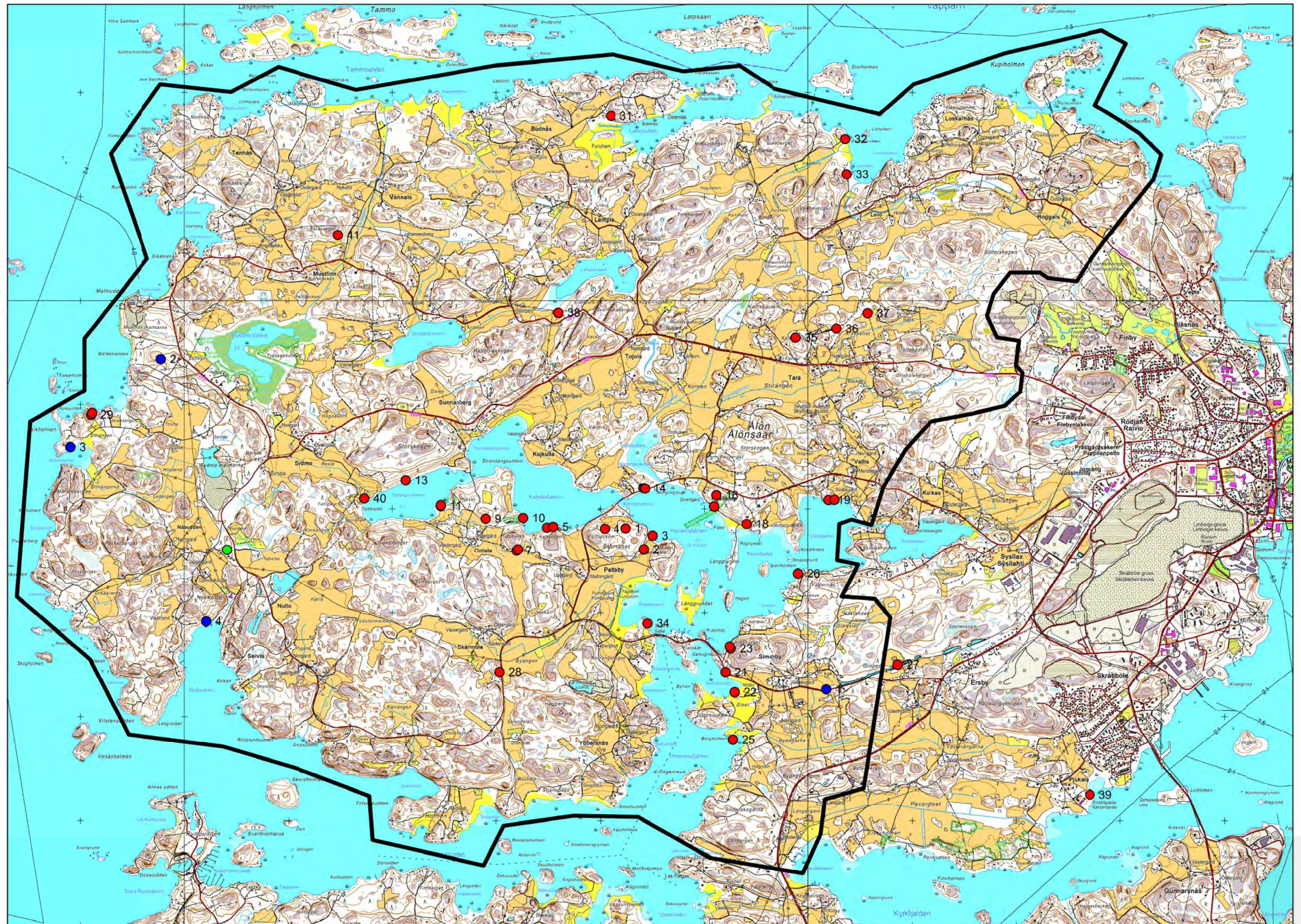
5. Kohteet

5.1. Kohdehakemisto

Alla esitetyssä taulukossa on lueteltu aikaisemmin tunnetut ja uudet kohteet sekä irtolöytöpaikat, jotka käytiin inventoinnin yhteydessä tarkastamassa ja jotka ovat saaneet määrityksen kiinteä muinaisjäännös tai muu kulttuuriperintökohde. Kaikkien näiden kohteiden sijainti on esitetty liitteessä 5 (kartta), MK 1:35 000.

Liitteen 6 taulukossa on esitetty kaikki inventoinnissa tarkastetut kohteet ja paikat mukaan lukien ne kaavaehdotukseen merkityt, jotka eivät olleet muinaisjäännöksiä tai olivat luultavasti tuhoutuneet. Taulukossa on myös joitakin havaintoja niistä. Kaikki inventoidut alueet on esitetty liitteen 4 kartassa (MK1:40 000) mustalla rasterilla.

Ennestään tunnetut kohteet (mjrekisterissä) merkitty sinisellä, uudet kohteet punaisella ja irtolöytöpaikka vihreällä.

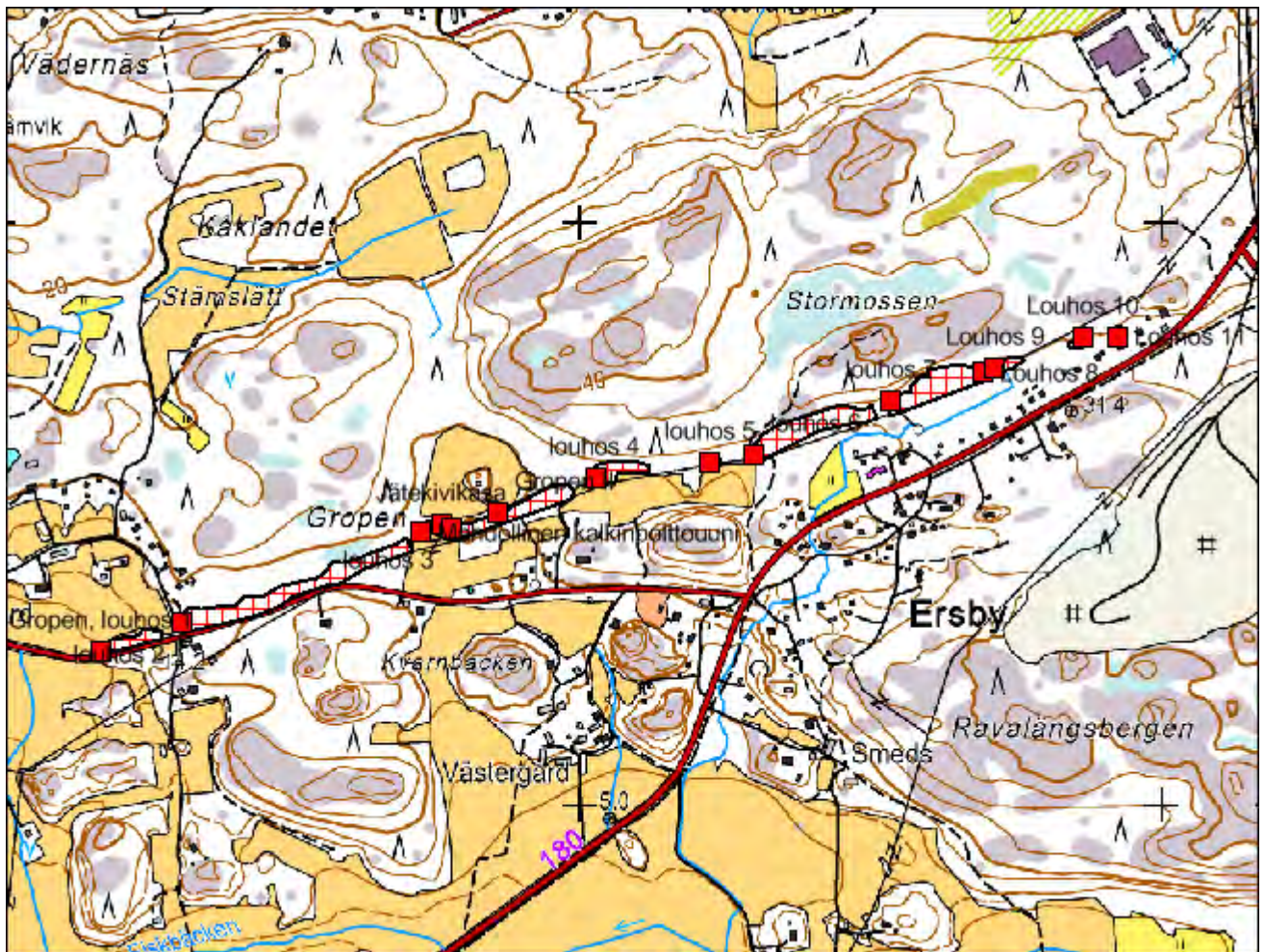

Kohteen numero kartassa (liite 5)	Kohteen nimi	RL	MJ rek. tunnus (Museov.)	MJ tyyppi	Ajoitus	Koord N ETRS TM 35	Koord E ETRS TM 35	Z
1*	Gropen I	1	(RKY)	raaka-aineen hankintapaikat	historiallinen	6 692 264	236 176	9 m
2*	Sydmo malmama	mahdollinen muinaisjäänös	1000016994	hautapaikat	pronssikautinen	6 695 439	229 775	27 m
3*	Korolaxviken	2	1 000 016 987	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	6 694 596	228 903	4 m
4*	Koupoviken	2	1 000 016 992	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	6 692 914	230 201	6 m
1	Ekbacka	2	uusi	raaka-aineen hankintapaikat	historiallinen	6 693 811	234 246	12 m
2	Nedergård I	2	uusi	raaka-aineen hankintapaikat	historiallinen	6 693 610	234 421	9 m
3	Nedergård II	3		työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	6 693 741	234 504	8 m
4	Paltbacken	2	uusi	raaka-aineen hankintapaikat	historiallinen	6693807	234041	20 m
5	Kalkudden I	2	uusi	raaka-aineen hankintapaikat	historiallinen	6 693 826	233 545	4 m
6	Kalkudden II	2	uusi	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	6 693 818	233 487	8 m
7	Tippkullen I	muu kulttuuriperintöko hde	uusi	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	6 693 598	233 197	25 m
8	Tippkullen II	muu kulttuuriperintöko hde	uusi	raaka-aineen hankintapaikat	historiallinen	6 693 610	233 210	23 m
9	Mellängård I	2	uusi	raaka-aineen hankintapaikat	historiallinen	6693906	232901	20 m
10	Mellängård II	2	uusi	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	6693913	233258	13 m
11	Näset I	2	uusi	raaka-aineen hankintapaikat	historiallinen	6694028	232463	6 m
12	Näset II	2	uusi	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	6694035	232465	3 m
13	Westerby	2	uusi	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	6694276	232129	11 m
14	Åkernäs I	2	uusi	raaka-aineen hankintapaikat	historiallinen	6694197	234422	10 m
15	Åkernäs II	2	uusi	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	6694194	234434	9 m
16	Hyvilemp I	2	uusi	raaka-aineen hankintapaikat	historiallinen	6694129	235113	20 m
17	Hyvilemp II	2	uusi	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	6694023	235093	13 m
18	Hyvilemp III	2	uusi	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	6693855	235402	13 m
19	Vallisfjärden I	1	uusi	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	6694083	236197	11 m
20	Vallisfjärden II	2	uusi	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	6694086	236255	6 m
21	Simonbyviken	2	uusi	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	6692432	235201	10 m
22	Gloet	2	uusi	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	6692237	235288	2 m
23	Simonby, Kråkberget I	2	uusi	raaka-aineen hankintapaikat	historiallinen	6692657	235250	8 m
24	Kråkberget II	2	uusi	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	6692677	235241	16 m
25	Bergholmen	2	uusi	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	6691783	235271	3 m
26	Kvarnholmen/Vädernäs	2	uusi	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	6693378	235906	3 m
27	Gropen II	muu kulttuuriperintöko hde	uusi		historiallinen	6692503	236857	17 m
28	Byängen	2	uusi	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	6692433	233033	5 m
29	Lastarudden I	2	uusi	raaka-aineen hankintapaikat	historiallinen	6694905	229102	6 m
30	Lastarudden II	2	uusi	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	6694920	229111	3 m
31	Lampisviken	2	uusi	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	6697774	234100	10 m
32	Lymkolo	2	uusi	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	6697554	236357	7 m
33	Levoviken	2	uusi	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	6697217	236371	5 m
34	Pettebyviken	2	uusi	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	6692897	234455	5 m
35	Kalkbacken	2	uusi	raaka-aineen hankintapaikat	historiallinen	6695643	235882	22 m
36	Kräckkäret	2	uusi	raaka-aineen hankintapaikat	historiallinen	6695731	236273	8 m
37	Nystu	2	uusi	raaka-aineen hankintapaikat	historiallinen	6695880	236571	11 m
38	Svartpära	muu kulttuuriperintöko hde	uusi		historiallinen	6695884	233594	13 m
39	Kalkugnsnäs	1	uusi	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	6691253	238708	8 m
40	Sydänperä	2	uusi	asuinpaikat	historiallinen	6694098	231732	10 m
41	Backskogen	2	uusi	asuinpaikat	historiallinen	6696632	231480	17 m
vihreä pallo	Gamla Koupo			irtolöytöpaikka	kivikautinen	6 693 605,1	230 408,91	20 m

*= aikaisemmin tunnettu muinaisjäänösrekisteriin merkitty kohde

Huom. kaikki tarkastetut kohteet ja paikat koordinaatteineen liitteessä 6 (taulukko) sekä kartalla liitteessä 4.

5.2. Aikaisemmin tunnetut kohteet

Kuva 1. Gropen I sijainti. MK 1:12 500. Ks. myös Gropen II:n kartta.

5.2.1. Gropen I (RKY)

Nimi:	Gropen I
Kylä:	Simonby
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisj.tyyppi:	raaka-aineen hankintapaikat
Tarkenne:	louhokset
Rauhoitusluokka:	1
Ajoitus:	historiallinen
Lukumäärä:	11
Koordinaatit:	ETRS TM 35 N: 6 692 264 E: 236 176 Z: 9 m mpy
Koord.selite:	Louhoksen 1 länsipäästä.
Etäisyystieto:	Paraisten kirkosta 5 km lounaaseen
Peruskartta:	104307
Aikais. tutkimukset:	Ei aikaisempia tutkimuksia

Taustatiedot kohteesta: Isojakokartassa vuodelta 1782 alueelle on merkitty pitkänomaisia alueita nimityksellä uppodlingsmark (viljeltävä maa) sekä yksi pelto. Kirkolta Simonbyn johtanut tie kulkee alueen poikki. Louhokset on merkitty Paraisten luonnoninventoinnin karttaan (1978). Varsinais-Suomen seutukaavali-

ton selvityksessä Simonbyn kalkkilouhosalue on määritetty kansanomaisen pienteollisuuden merkittäväksi muistomeriksi (1979, 317). Vuonna 2009 kohde on määritetty Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY) -inventoinnissa osaksi Turunmaan rannikon kalkkilouhokset ja Paraisten kalkkitehdas -kokonaisuutta.
http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=1799.

Kohde on vain osaksi Ålön osayleiskaava-alueen sisällä, ja se on kaavaselostukseen merkitty numerolla 9.

Havainnot:

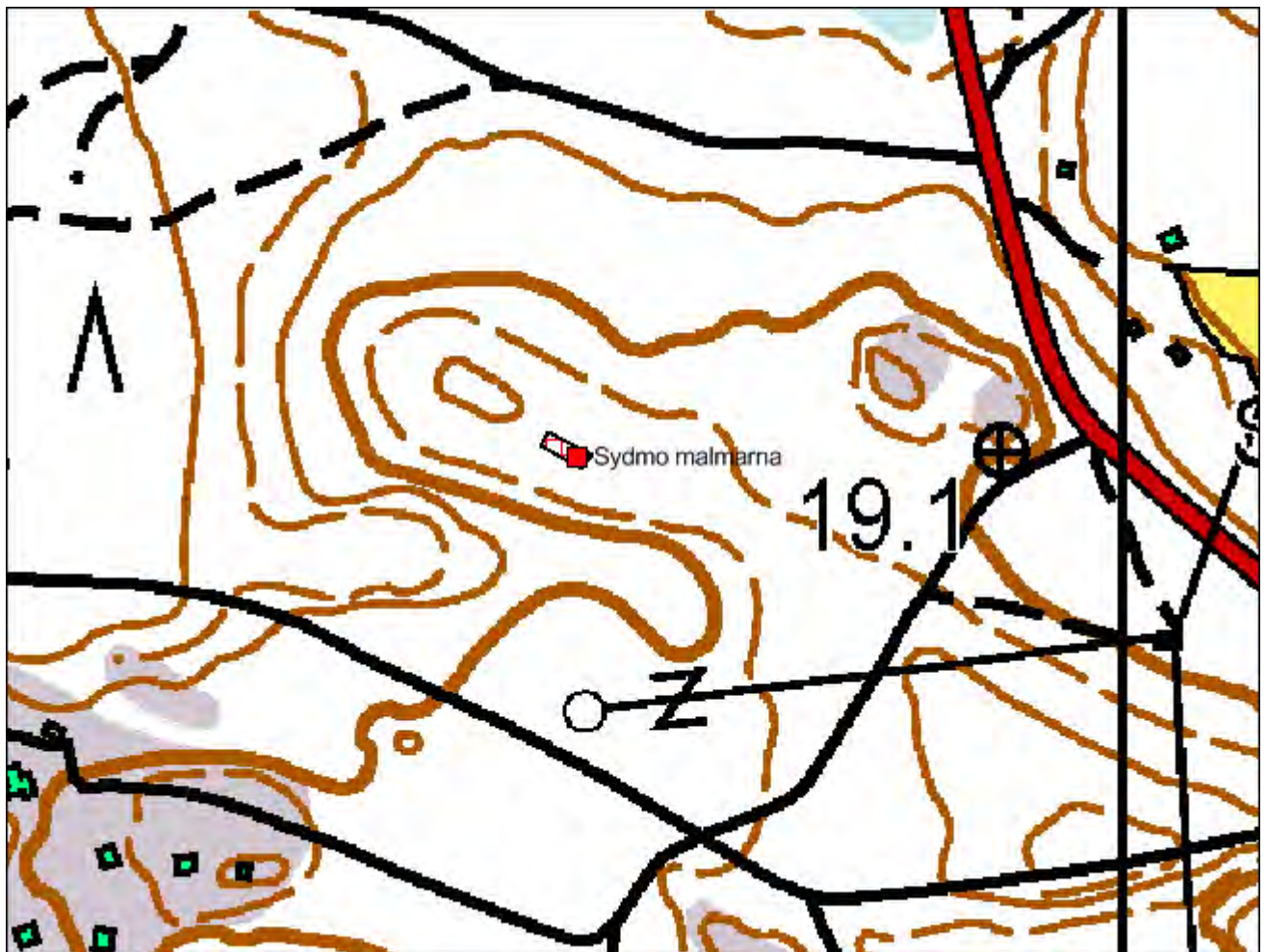
Simonbyn päätien ja saaristotien risteuksen pohjoispuolella koillis-lounaissauntaisena nauhana ainakin 11 louhosta, joista suurimmat sijaitsevat jonon lounaisosassa. Koko louhosjonon pituus on noin 1800 metriä. Louhos 1 sijaitsee vanhan Simonbyntien länsipuolella, pellon ja nykyisen päätien välissä. Sen pituus noin 110 m, leveys 20 m, mutta se on matalahko. Sen pohjoispuolella on jätekivikasa ja pohjalla on vettä sekä jätteitä. Louhos 2 on näistä komein. Siinä on pystysuorat seinämät. Se on 415 m pitkä ja leveys vaihtelee 25–35 metriin. Sen länsiosan pohjoispuolella on kookkaita jätekivikasoja. Syvyyttä ei voi määrittää, koska pohjalla vettä. Louhos 3 on 290 m pitkä ja 20–30 m leveä, pystysuorat seinämät, pohjalla on vettä. Louhoksen 2 ja 3 välissä on kaksi kookasta jätekivikasaa, joista yhden länsiosassa on mahdollisesti rakenne, ehkä kalkkiuuni, mutta sijainti ei ole tyypillinen. Kumpare on lievästi hevosenkengänmuotoinen ja sen keskellä on kuopanne, jossa on aukko lounaispuolella. Kuopanteen leveys on 2 m, ei varmasti ladottuja kiviä näkyvissä.

Tulkinta:

11 louhosta ja louhostoimintaan liittyviä jätekivikasoja.

Kuva 2. Gropen I, louhos 2:n länsipäätä, lounaasta (DT2013:62:226).

Kuva 3. Sydmo malmarna sijainti. MK 1:3000.

5.2.2. Sydmo malmarna (1000016994)

Nimi:	Sydmo malmarna
Kylä:	Sydmo/Mustfinn
Laji:	mahdollinen muinaisjäännös
Muinaisj.tyyppi:	hautapaikat
Tarkenne:	hautaröykkiöt
Rauhoitusluokka:	2
Ajoitus:	pronssikautinen
Lukumäärä:	1
Koordinaatit:	ETRS TM 35 N: 6 695 439 E: 229 775 Z: 27 m mpy
Koord.selite:	Rakenteen itäpäästä
Etäisyystieto:	Paraisten kirkosta 10,5 km länteen.
Peruskartta:	104307
Aikais. tutkimukset:	Heljä Brusilan tarkastuskäynti (päivätty 9.10.2010).

Taustatiedot kohteesta: Määritetty aikaisemmin: muut kohteet, ei muinaisjäännös. Kuvaus: Maa-aineskasat ja -vallit sijaitsevat ent. Paraisten Ålönsaaren länsirannikolla vanhan hiekkakuopan pohjoisreunalla.

Havainnot:

Itä-länsisuuntaisen harjanteen korkeimmalla kohdalla, sen myötäisesti on pitkänomainen, ”kivitiemäinen” röykkiö, jonka leveys on 2–3 m, pituus 16–17 m. Hiekanottoaikan reuna on noin 10 metrin päästä rakenteesta. Rakente sijaitsee todennäköisesti sellaisella alueella, josta ei ole otettu hiekkaa. Maaperä rakenteen ympärillä on sammalmättäistä metsämaata, ei taasaista, muokattua. Ympärillä on nuorta männikköä. Rakenteen itäpäästä noin 7 metrin kohdalla röykkiössä on mahdollisesti pieni katkos, sammalikon alla ei vaikuttaisi olevan kiviä yhtäläillä kuin muualla. Luonnonkivien koko vaihtelee halk. 15–35 cm välillä, ainakin päällimmäiset ovat irtonaisia. Röykkiön korkeus noin 0,5 m.

Tulkinta:

Mahdollisesti hautaröykkiö. Perusteet: korkeus ja sijainti muinaisen lahden lähellä, ympäröivää maata ei todennäköisesti hiekanotossa kaivettu.

Lisätietoja:

Rakenteen länsipäästä noin 25 m länteen, samalla harjanteella on myös toinen kivimuodostelma, jossa on huomattavasti pienempiä kiviä, halkaisijaltaan noin 5–15 cm. Maasto sielläkin vaikuttaa alkuperäiseltä ts. ei hiekanotossa syntyneeltä, tästä ei kuitenkaan voi olla aivan varma. Muodostelman kokonaispituus on noin 30 m ja se kaartuu länsipäästään pohjoiseen.

Kuva 4. Sydmo malmarna, mahdollisen hautaröykkiön itäosa. Kuvattu idästä. DT2013_62_259.

Kuva 5. Korolaxviken, kaksi kalkkiuunia ja muu kohde nro 9 = maakellari. MK 1:2500.

5.2.3. Korolaxviken (1 000 016 987)

Nimi:	Korolaxviken
Kylä:	Strandby
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisj.tyyppi:	työ- ja valmistuspaikat
Tarkenne:	kalkkiuuni
Rauhoitusluokka:	2
Ajoitus:	historiallinen
Lukumäärä:	2
Koordinaatit:	ETRS TM 35 N: 6 694 596 E: 228 903 Z: 4 m mpy
Koord.selite:	Itäisemmän rakenteen keskeltä.
Etäisyystieto:	Paraisten kirkosta 12 km länteen
Peruskartta:	104307
Aikais. tutkimukset:	Heljä Brusila (Tarkastuskertomus päiv. 9.10.2001).

Taustatiedot kohteesta: Isojakokartassa (1762) alue on merkitty vuoreksi (Salmi 2001). Kroneldin (1950, 29) mukaan Strandbyn Kalkholmenissa on kolmen kalkkiuunin jäännökset, kaksi alempana lahdella ja yksi louhoksen luona vuorella. Kroneldin karttaan on Kalkholmenin päähän, sen eteläosaan merkitty kaksi uunia ja sen pohjoisosaan yksi. Ks. kohde Lastarudden.

Brusila: ”Maakuopat sijaitsevat ent. Paraisten Ålönsaaren länsirannikosta lounaaseen työntyvän Kalkholmenin niemen itärannalla Korolaxvikenin lahden puolella. Kuopat sijaitsevat rantavyöhykkeellä. Suurempi kuoppa on kalliopaljastumien välissä venevajan pohjoispuolella. Kyseessä on maavallien rajaama kuoppa, jonka suuaukko on merelle. Koko on 7x8 askelta. Edellisestä noin 10 m luoteeseen, hieman ylempänä olevan kallion kupeessa, on toinen pienempi kuoppa. Sen koko on 5x5 askelta. Kohteiden merkitys on epäselvä, mutta voisi kuopilla on tekemistä nimen Kalkholmen kanssa?”

Havainnot:

Hevosenkengän muotoinen, kaakko-luodesuuntainen rakenne 1 sijaitsee melko jyrkässä rinteessä venevajan vieressä. Sen kokonaislaajuus on noin 6x5 m. Maavallit ovat noin 2–3 m leveät, sisäpuolelta noin 1–2 m korkeat, päällä kasvaa isoja mäntyjä. Rakenteen suuaukko on noin 1,5 m leveä. Kuopan sisäpituus (suuaukosta rakenteen perälle) noin 3–4 m ja leveys 2–3 m. Kuoppa on täytetty risuilla. Rakenne on hyvässä kunnossa. Noin 8 metriä rakenteesta 1 luoteeseen sijaitsee hevosenkengän muotoinen rakenne 2. Se on samansuuntainen kuin rakenne 1. Keskellä sijaitsevan painanteen koko on noin 2x1 m. Maavallien leveys on noin 2 m. Takaosassa, vallin ulkoreunassa on näkyvissä suorakulmaista kivilatomusta.

Tulkinta:

Kalkkiuuni

Lisätietoja:

-

Kuva 6. Korolaxviken, rakenne 1 koillisesta. DT2013_62_263

Kuva 7. Koupoviken, 3 kalkkiuunia sekä muu kohde 8= kumpareinen luonnonmuodostelma. MK 1:2500.

5.2.4. Koupoviken (1 000 016 992)

Nimi:	Koupoviken
Kylä:	Koupo
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisj.tyyppi:	maarakenteet (ennen), työ- ja valmistuspaikat (uusi määrittely)
Tarkenne:	kuopat (ennen), kalkkiuuni (uusi määrittely)
Rauhoitusluokka:	2
Ajoitus:	historiallinen
Lukumäärä:	3
Koordinaatit:	ETRS TM 35 N: 6 692 917 E: 230 209 Z: 6 m mpy
Koord.selite:	Keskimmäisen rakenteen keskeltä
Etäisyystieto:	Paraisten kirkosta 10,5 km länsi-lounaaseen
Peruskartta:	104307
Aikais. tutkimukset:	Brusila, Heljä, tarkastuskertomus päivätty 2.8.2010.

Taustatiedot kohteesta: Brusila: "Maakuopat sijaitsevat Nultovikenin pohjukan pohjoisrannalla kohoavan metsäisen mäen alarinteessä lähellä merenrantaa. Kuopat ovat 27 m:n matkalla itä-länsisuuntaisessa rivissä, suuaukko merenlahden suuntaan. Päällä kasvaa kuusikko. Läntisin kuoppa on näkyvässä selvimmin. Sen pituus on 5 m ja leveys 2,5 m. Siinä on peräseinässä mahdollista kivimuuria.

Tiedon mukaan maakuoppia on nimitetty ryssänhautoiksi ja ryssänuuneiksi. Ne voisivat olla myös kalastajien varastorakennusten jäännöksiä.”

Havainnot:

Kolme hevosenkengänmuotoista maavallia, joiden keskellä on kuoppa ja joiden suuaukko on rantaan päin. **Rakenne 1:** Kuopan pituus on noin 4 m ja leveys 2 m. Suuaukon leveys on noin 1,5 m ja pituus 2–3 m. Maavallien leveys on noin 3 m. Kuopan sisäpuolelta maavallien korkeus on noin 1,5 m. Kuopan perällä on selvästi kylmämuurattua kivilatomusta. **Rakenne 2:** Kuopan pituus on noin 3 m ja leveys 2–2,5 m. Kuopan rinteet ovat edellistä loivemmat, mutta korkeus silti noin 1,5–2 m. Maavallit ovat noin 2 m leveät. Ei kivirakenteita näkyvissä. **Rakenne 3:** Edellistä paljon loivemmat maavallit ja niissä joitakin kiviä näkyvissä. Suunnilleen samankokoinen kuin rakenne 2. Rakenne on täytetty risuilla. Ympäriällä kasvaa isoja kuusia ja mäntyjä ja rakenteiden keskellä on paju- ja ruusuryteikköä, jotka tehokkaasti estivät lähemmän tarkastelun ja mittaukset. Kaikki rakenteet on kaivettu rantarinteeseen.

Tulkinta:

Kalkkiuuneja. Kroneldin (1950, 29) mukaan Sydmon, Koupon ja Strandbyn kylien alueelle isojaossa 1763 tehtiin yhteinen rantakaistale, jonne siitä lähtien maaunit rakennettiin. Vuonna 1838 siellä oli 4 vanhempaa ja 3 uudempaa kalkkiuunia. Kyseessä voisi olla tämä paikka.

Lisätietoja:

-

Kuva 8. Koupoviken, rakenne 1 (kalkkiuuni) luoteesta. DT2013_62_281

5.3. Uudet kiinteät muinaisjäänökset ja muut kulttuuriperintökohteet

Paraisten luonnoninventoinnissa vuodelta 1978 kalkkiuunit on merkitty karttaan (13) Kroneldin (1950) tutkimusten mukaan, mutta niitä ei muutoin luonnoninventoinnissa käsitellä, eikä niitä tuolloin maastossa tarkastettu. (Ks. luonnoninventointi 1978, 267) Tämän vuoksi taustatiedot kohteesta osiossa ei erikseen viitata ko. inventoinnin karttaan.

Kuva 9. Ekbacka ja Nedergård I ja II. Muut kohteet (vihreä tähti) nro 1 = 1980-luvun hautakivilouhos. MK 1:2500.

5.3.1. Ekbacka

Nimi:	Ekbacka
Kylä:	Petteby
Laji:	kiinteä muinaisjäänös
Muinaisj.tyyppi:	raaka-aineen hankintapaikat
Tarkenne:	louhos
Rauhoitusluokka:	2
Ajoitus:	historiallinen
Lukumäärä:	2
Koordinaatit:	ETRS TM 35 N: 6 693 811 E: 234 246 Z: 12 mmpy
Koord.selite	GPS-mittaus pohjoisemman louhoksen suuaukolta.
Etäisyystieto	Paraisten kirkosta 6,5 km länteen.

Peruskartta: 104307
Aikais. tutkimukset: Ei aikaisempia tutkimuksia

Taustatiedot kohteesta: Karmströmmenin etelärannalle, Stornäsetin koillisosaan oli kaavaselostukseen alustavasti merkitty kalkkiuunin paikka (kkj:1566180/6687540). Kroneldin (1950, 28) mukaan Nedergårdin tilalla oli uuni kalkkilouhoksen lähellä, omassa rannassa.

Havainnot: Alueelta ei havaittu merkkejä kalkkiuunista. Stornäsetin koillisosan laella on noin 11x9 m kokoisella alueella kaksi vierekkäistä, pientä, suorakulmaista louhosta, jotka ovat 1–2 m syviä. Mahdollisesti pieniä louhoksia on metsässä enemmänkin.

Tulkinta: Kaksi pientä kalkkivilouhosta, jotka kuulunevat samaan suoneen Paltbackenin louhosten kanssa.

Lisätietoja: Karmströmmenin eteläranta on sillasta peltoon saakka melko voimakkaasti muuttunut mökkirakentamisen seurauksena. Rantametsä pellostä itään, aina seuraaville mökeille saakka on sen verran jyrkkä, että kalkinpolttouunia sinne on tuskin rakennettu. Toinen mahdollisuus on, että se rakennettiin aivan vesirajan tuntumaan, mikä olisi poikkeuksellista, ja se olisi tuhoutunut rantatietä rakennettaessa.

Kuva 10. Ekbacka, kahdesta pienestä louhoksesta isompi. Pohjoisesta. DT2013_62_001

5.3.2. Nedergård I

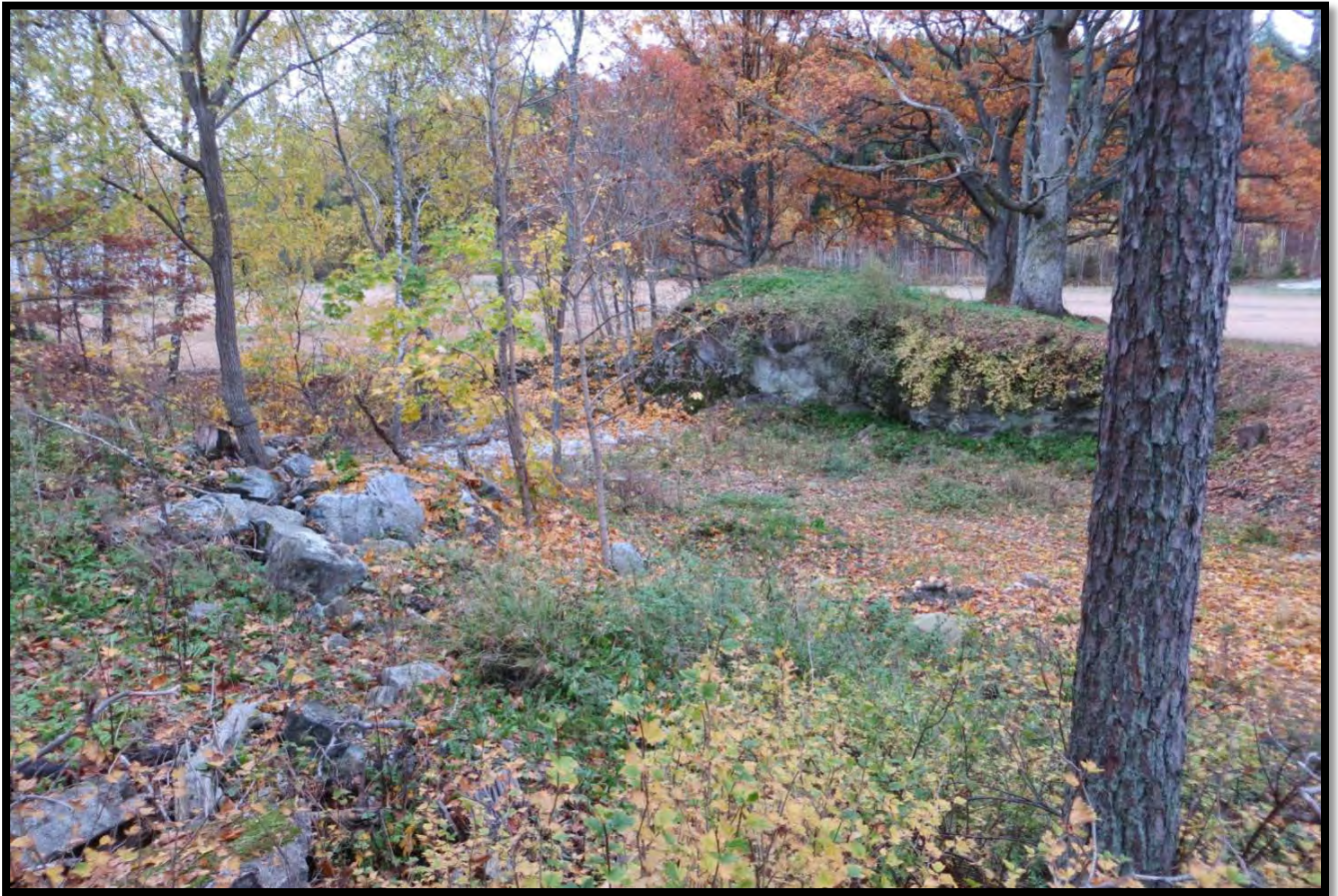
Nimi: Nedergård I
Kylä: Petteby
Laji: kiinteä muinaisjäännös
Muinaisj.tyyppi: raaka-aineen hankintapaikat
Tarkenne: louhos
Rauhoitusluokka: 2
Ajoitus: historiallinen
Lukumäärä: 1
Koordinaatit: **ETRS TM 35**
N: 6 693 610
E: 234 421
Z: 9 m mpy
Koord.selite GPS-mittaus alueen keskeltä
Etäisyystieto Paraisten kirkosta 6 km länteen.
Peruskartta: 104307
Aikais. tutkimukset: Ei aikaisempia tutkimuksia

Taustatiedot kohteesta: Kroneldin (1950, 28) mukaan Nedergårdin tilalla oli uuni kalkkilouhoksen lähellä, omassa rannassa.

Havainnot: Nedergårdin tilan päärakennuksen koillispuolella on U:n muotoinen kalkkikivilouhos. Louhoksen koko on noin 40x20 m. Seinämät korkeimmillaan noin 2–3 m. Suuaukko sijaitsee rannan puolella koillisessa.

Tulkinta: Kalkkikivilouhos

Lisätietoja: Nedergårdin isännän mukaan kalkkia louhittiin 1950-luvulle saakka. Tila lohkottiin Hyvilemmen tilasta vuonna 1925.

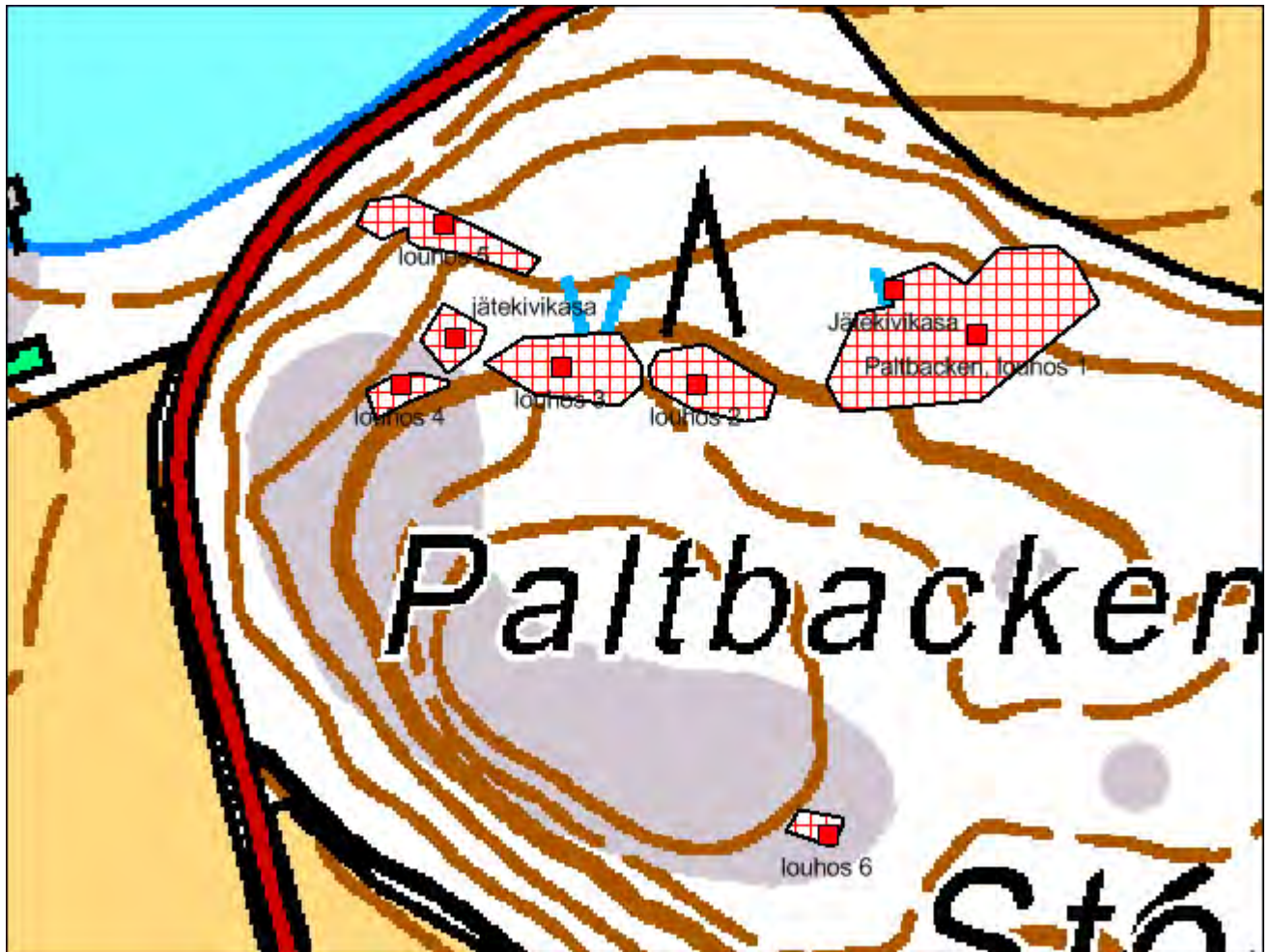
Kuva 11. Nedergård I, koillis-lounaissauntainen kalkkikivilouhos. Lounaasta. DT2013:62:004.

5.3.3. Nedergård II

Nimi:	Nedergård II
Kylä:	Petteby
Laji:	kiinteä muinaisjännös
Muinaisj.tyyppi:	työ- ja valmistuspaikat
Tarkenne:	kalkkiuuni
Rauhoitusluokka:	3
Ajoitus:	historiallinen
Lukumäärä:	1
Koordinaatit:	ETRS TM 35 N: 6 693 741 E: 234 504 Z: 8 m mpy
Koord.selite	GPS-mittaus arvioidusta isännän osoittamasta paikasta.
Etäisyystieto	Paraisten kirkosta 6 km länteen.
Peruskartta:	104307
Aikais. tutkimukset:	Ei aikaisempia tutkimuksia
Taustatiedot kohteesta:	Kroneldin (1950, 28) mukaan Nedergårdin tilalla oli uuni kalkkilouhoksen lähellä, omissa rannassa.
Havainnot:	Nedergrådin tilan pohjoispuolella sijaitsevan kesämökin rannassa ei ollut enää mitään merkkejä kalkkiuunista. Mökin ympäristön maastoa on hyvin voimakkaasti muokattu ja tasoitettu.

Tulkinta: Tuhoutuneen kalkkiuunin paikka

Lisätietoja: Nedergårdin isännän mukaan tilan rannassa on ollut ns. rengasuuni. Paikalla on nykyään suvun kesämökki. Kroneldin em. tieto saattaa viitata juuri tähän uuniin.

Kuva 12. Paltbacken, louhokset 1-6 sekä kaksi jätekivikasaa. MK 1:2000

5.3.4. Paltbacken

Nimi:	Paltbacken
Kylä:	Petteby
Laji:	kiinteä muinaisjännös
Muinaisj.tyyppi:	raaka-aineen hankintapaikat
Tarkenne:	louhos
Rauhoitusluokka:	2
Ajoitus:	historiallinen
Lukumäärä:	6
Koordinaatit:	ETRS TM 35 N: 6693807 E: 234041 Z: 20 m mpy
Koord.selite	GPS-mittaus alueen itäpäästä.
Etäisyystieto	Paraisten kirkosta 6,5 km länteen.
Peruskartta:	104307
Aikais. tutkimukset:	Ei aikaisempia tutkimuksia

Taustatiedot kohteesta: Paraisten luonnoninventoinnissa kuvataan 4 louhosta. Näistä kahden suurimmat mitat ovat 50x10 m ja 60x20 m, syvyys 6-10 m. Toiseksi suurimmassa on nähtävissä ristikkäisiä poranjälkiä ja suurimman louhoksen seinämissä nähtävissä karkearakeista kalkkikiveä. (Luonnoninventointi 1978, 114) Kroneldin (1950, 28) mukaan Uppgårdin tilalla Stornäsetin länsirinteessä olisi ollut kaksi vierekkäistä maaunua. Kaavaselostukseen on alustavasti merkitty sekä uunin paikka (kkj 1565630/ 6687490) että louhos (kkj1565710/6687490).

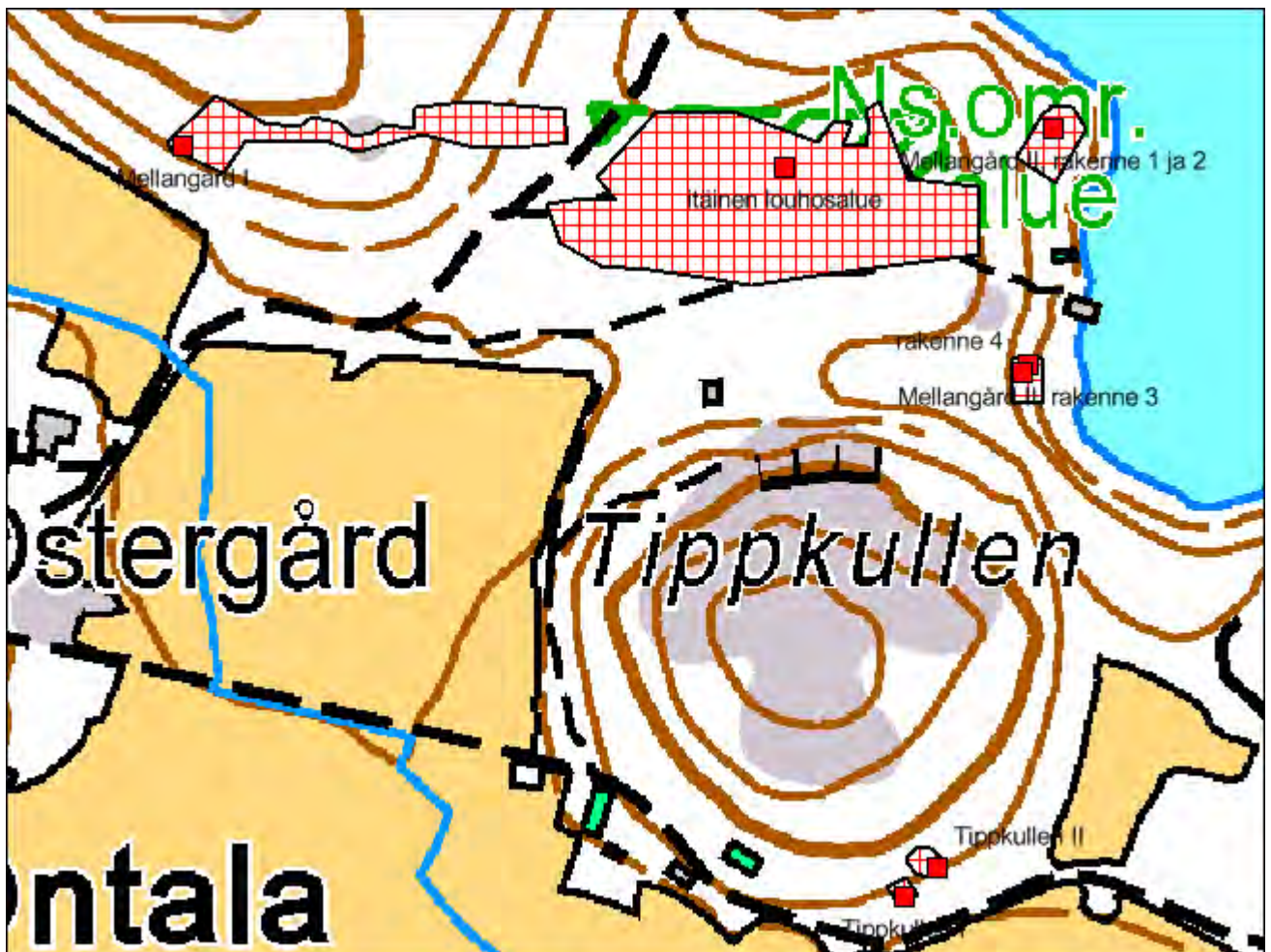
Havainnot: Itä-länsisuuntainen katkonainen kalkkikivisuoni on kaivettu neljänä kookkaampana ja kahtena pienempänä louhoksena, joista yksi oli huomattavasti kauempana muista, noin 120 m päässä etelään. **Louhos 1:** on noin 70 m pitkä, 25–30 m leveä, seinämät useita metrejä korkeat. Suuaukko sijaitsee itäpäähän pohjoisosassa. Louhoksen eteläosaan on heitetty kotitalousjätettä. Pohjalla on vettä ja nuorta kuusikkoa. **Louhos 2:** Seinämät ovat 2–4 metriä korkeat, pituus 34 m, leveys n. 15 m, jätekivikasa mukaan lukien. Metsänraivauksessa on kaadettu puita louhoksen itäosaan. Louhos loivenee itää kohti, suuaukko on itäpäässä. Porausjäljet ovat tasapaksuja ja leveitä. Louhoksen pohjoisreunalla on pitkänomainen kasa jätekiviä. **Louhos 3:** Pituus on noin 40 m, leveys 10–20 m, seinämät useita metrejä, noin 7–10 m korkeat. Pohjalle on heitetty metsänraivausjätettä, risuja ja rankoja sekä muutama tynnyri. Porausjäljet ovat tasapaksuja ja leveitä. Seinämissä on jäänteitä kalkkikivestä. Louhoksen länsipäässä, sen ulkopuolisessa rinteessä on kookas **jätekivikasa**, halkaisija 10–15 m. Hiljattain metsäkone kieräyttänyt muutaman kiven pois paikaltaan. Kivikasan alapuolinen rinne on melko jyrkkä, joten paikka vaikuttaa epätodennäköiseltä kalkkiuunin paikalta. Lisäksi keskellä ei ollut tyypillistä tyhjennetyn uunin kuoppaa. **Louhos 4:** Pituus on noin 20 m, leveys on 2–5 metriä, syvyys 2–3 m. Suoni kulkee rinteän myötäisesti, koillis-lounaissuuntaisesti. Seinämissä ei näy porausjälkiä, louhoksen koillis-päässä on jätetyynnyri. Louhoksen lounais-päässä on kapea kannas, jonka eteläpuolella louhos jatkuu matalana vielä jonkin matkaa. **Louhos 5:** Sijaitsee aivan rannassa ja se on luoteis-kaakkosuuntainen. Jyrkissä seinämissä ei havaittu porausjälkiä. Koko: noin 35 x 12 m. **Louhos 6:** Pieni, kaksiosainen ja matala louhos mäen laella. Koko on noin 7x5 m. Paltbackenin länsirinteessä ei ollut merkkejä Kroneldin mainitsemista kalkkiuuneista.

Tulkinta: Kalkkivilouhoksia ja ainakin kaksi niihin liittyvää jätekivikasaa. Rannassa sijaitseva louhos 4 mahdollisesti louhittu ennen 1700-lukua. Kroneldin maintisemat länsirinteän kalkkiuunit tuhoutuneet mahdollisesti rantatietä rakennettaessa tai sähkölinjaa paikan yli vedettäessä.

Lisätietoja: -

Kuva 13. Paltbacken, louhos 5, luoteesta. Mahdollisesti kyseessä on vanha, ehkä jo keskiajalla käytössä ollut louhos, koska poraamisen jälkiä ei seinämissä ollut. DT2013:62: 023.

Kuva 14. Mellangård I, jossa itäinen ja läntinen louhosjono ja Mellangård II, jossa kaksi uunia kahdessa ryhmässä. Tippkullen I ja vieressä Tippkullen II. MK 1:3000.

Kuva 15. Kalkudden I (louhokset 1-4) ja Kalkudden II (kalkkiuunit 1-4). MK 1:2000.

5.3.5. Kalkudden I

Nimi:	Kalkudden I
Kylä:	Ontala
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisj.tyyppi:	raaka-aineen hankintapaikat
Tarkenne:	louhos
Rauhoitusluokka:	2
Ajoitus:	historiallinen
Lukumäärä:	vähintään 4
Koordinaatit:	ETRS TM 35 N: 6 693 826 E: 233 545 Z: 4 mmpy

Koord.selite:	Suurimman louhoksen pohjoisosasta, pohjalta.
Etäisyystieto:	Paraisten kirkosta 7 km länteen
Peruskartta:	104307
Aikais. tutkimukset:	Ei aikaisempia tutkimuksia

Taustatiedot kohteesta: Paraisten luonnoninventoinnissa kuvataan kaksi suurta louhosta Paltbackenista länteen paikassa nimeltä Rompalaudden. Louhosten mitat: 100x 20–60 ja 50 x 10 m. Suuremman louhoksen eteläreunalla on maa-

uuneja. Louhinta lakkasi Pettibyssä 1900-luvun alkupuolella. (Luonnoninventointi 1978, 114) Merkitty kaavaselostukseen.

Havainnot:

Rannassa havaittiin yksi iso louhos, jonka haara jatkui länteen kapeana ja jyrkkärinteisenä. Tämän haaran jatkeena oli rinteessä ainakin 3–4 pienempää kapeata louhosta. Läntisimmän louhoksen ääripään koordinaatit: N= 6 693 772, E= 233 404. Suuren louhoksen kaksi suuaukkoa sijaitivat niemen luoteisosassa. Koko alueen laajuus: 230x 5–70 m, syvyys 1–20 m.

Tulkinta:

Ainakin 4 kalkkivilouhosta.

Lisätietoja:

Karttaan louhokset merkittiin kahtena alueena.

Kuva 16. Kalkudden I, suurimman louhoksen jyrkkää koillisseinämää. Lounaasta. DT2013:62:043.

5.3.6. Kalkudden II

Nimi:	Kalkudden II
Kylä:	Ontala
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisj.tyyppi:	työ- ja valmistuspaikat
Tarkenne:	kalkkiuuni
Rauhoitusluokka:	2

Ajoitus: historiallinen
Lukumäärä: 4
Koordinaatit: **ETRS TM 35**
N: 6 693 818
E: 233 487
Z: 8 mmpy
Koord.selite: itäisimmän rakenteen keskeltä
Etäisyystieto Paraisten kirkosta 7 km länteen
Peruskartta: 104307
Aikais. tutkimukset: Ei aikaisempia tutkimuksia

Taustatiedot kohteesta: Ainakin Mellangårdin ja Nedergårdin tiloilla oli Rompalaudenissa kalkkiuunit. Siellä on monta uuninjäännöstä. Uppgrådgin tilan Tippkullan torpalla oli myös oma uuni. (Kroneld 1950, 28). Kroneldin tekemään karttaan korannalle on merkitty neljä uunia. Rompalauden on ilmeisesti tuolloin tarkoittanut Kalkudden-nimistä niemeä. Merkitty kaavaselostukseen.

Havainnot: Louhosten (Kalkudden I) pohjoispuolella, niemen luoteisrannalla on neljä rakenteen jäännöstä. Näistä itäisin (**rakenne 1**) on sisäosiltaan selvästi pyöreä, kylmäladottu rakenne, jonka sisähalkaisija on 3,60 m. Koko pyöreähkön maakummun halkaisija on noin 10 metriä ja se oli luoteiskaakkosuuntainen. Rakenteen sisäseinämiä on säilynyt noin 1 metrin korkeudelle asti. Etelä/lounaisseinämässä rakenteen sisäpuolella on näkyvissä 60 cm leveä aukko, jonka alkuperäistä korkeutta ei voinut mitata. Aukko oli näkyvissä myös ulkopuolella. Molemmiin puolin rakennetta rinteeseen ja uunin yhtymäkohtaan kivistä on ladottu suorakulmainen nurkkaus. Rintettä oli pengerretty ja kivetty kyseisen ja seuraavan uunin välillä. Etäisyys seuraavaan uunin on noin 9 m. Niiden välissä on kesämökin grillipaikka. **Rakenne 2** sijaitsee rinteessä kesämökin alapuolella ja se on osaksi täytetty mökin terassia rakennettaessa. Säilyneen pyöreähkön maavallin kokonaishalkaisija on noin 10 metriä. Rakenteen sisäosa on suorakulmainen ja rinteeseen puoleinen osa on peitetty maalla. Sen rannansuuntainen sisäleveys on 5,5m, korkeus 0,5-1,5 m. Suuaukkojen paikkaa ei voi erottaa. Rakenne on kylmämuurattu. Etäisyys rakenteen 2 ja 3 välillä on noin 30 metriä. Rakenteen lounaispuolelta nousee tie mökille. **Rakenne 3:** Kookas pyöreähkö maakumpu, jonka keskellä on matala painanne. Vallien päällä kasvaa mäntyjä ja keskellä nuoria kuusia. Rannansuuntainen pituus noin 10 metriä, leveys noin 6 metriä. Sisärakenteiden muotoa ei voi erottaa. Rannan puolella on mahdollisesti kivilatomusta hieman näkyvissä. Rakenteen lounaispuolella rinteeseen ja rakenteen yhtymäkohdassa on samantyyppinen, mutta jo rauennut nurkkaus kuin rakenteessa 1. Suuaukon paikka ei liene ollut ainakaan rannan puolella. Rakenteen takana on kulkuluiska suoraan louhokselta. **Rakenne 4:** rakennettu louhoksen lounaispään sen sisälle siten, että rakenteen takaseinä on yhteinen louhoksen takaseinän kanssa. Muutamien metrin paksuiset länsi- ja pohjoisvallit suhteellisen hyvin säilyneet, länsivallin sisäreunan kiveystä mahdollisesti näkyvissä. Itävalli on tuhoutunut. Rakennetta on täytetty risuilla ja peittyi osaksi vaahteranlehtiin, mikä hankaloitti havaintojen tekemistä. Etäisyys rakenteen 3 ja 4 välillä on noin 10 m.

Tulkinta: Neljä kalkinpolttouunia. Uuni 1 on ollut pyöreä ja sen tulisijan aukkoja on ollut todennäköisesti kaksi, yksi kussakin sivussa. Kyseessä lienee ren-

gasuuni, joita alettiin rakentaa 1875 lähtien. Mökin rakentaminen ja paikan käyttö on todennäköisesti tuhonnut ainakin rakenteita 2 ja 4.

Lisätietoja:

-

Kuva 17. Kalkudden II, rakenne 1:n ja rinteän välinen kivetty nurkkaus ja ulkopuolella näkyvä suuaukko (alhaalla) lännestä. DT2013:62:071.

5.3.7. Tippkullen I

Nimi:	Tippkullen I (sijaintikartta sivulla 26)
Kylä:	Ontala
Laji:	muu kulttuuriperintökohde
Muinaisj.tyyppi:	työ- ja valmistuspaikat
Tarkenne:	kalkkiuuni
Rauhoitusluokka:	-
Ajoitus:	historiallinen
Lukumäärä:	1
Koordinaatit:	ETRS TM 35 N: 6 693 598 E: 233 197 Z: 25 m mpy
Koord.selite:	Mitattu rakenteen keskeltä. Huom ks. Lisätietoja
Etäisyystieto:	Paraisten kirkosta 7,5 km länteen
Peruskartta:	104307

Aikais. tutkimukset: Ei aikaisempia tutkimuksia

Taustatiedot kohteesta: Åntala och Petteby isojakokartta (1792): Tippkullenin eteläreunassa on ollut torppa. Kroneld (1950, 28): Mellangård poltti vielä 1900-luvulla maanviljelyskalkkia Ribackenissa. Uuni oli muurattu tulenkestävästä tiilestä, myös suuaukko oli tiilestä. Jopa Uppgårdin tilan Tippkullan torpalla oli myös oma maauni.

Havainnot: Lähellä tietä, Tippkullenin kaakkoisrinteessä, noin 60 metriä torpasta on mäntykankaan rinteeseen kaivettu, kivistä rakennettu hevosenkengänmuotoinen, luoteis-kaakkosuuntainen rakenne. Rakenteen sisäleveys on noin 2 metriä ja sisäpituus noin 3 metriä ja säilynyt korkeus noin 1 metri. Rakenteen oviaukko on kaakkoispuolella ja sen pielet on muurattu tiilestä aukon leveyden ollessa 60 cm. Rakenteen kivet ovat rapautuneita. Laasti vaikutti sementtipitoiselta. Vieressä on matala louhos, Tippkullen II.

Tulkinta: Maatalouskalkin polttoon käytetty uuni. Sijaitsee lähellä viljelyksiä, epätyypillinen myyntiin tarkoitetun kalkin tuotantopaikaksi. Voi olla myös maakellari, mutta sellaisen olettaisi sijaitsevan lähempänä pihapiiriä.

Lisätietoja: Gps näyttää olleen sekaisin tässä kohtaa mitattaessa. Rakenteen sijainti arvioitu kulkujäljen perusteella.

Kuva 18. Tippkullen I, rakenne lounaasta päältä päin. DT2013_62_093

5.3.8. Tippkullen II

Nimi:	Tippkullen II (sijaintikartta sivulla 26)
Kylä:	Ontala
Laji:	muu kulttuuriperintökohde
Muinaisj.tyyppi:	raaka-aineen hankintapaikat
Tarkenne:	louhos
Rauhoitusluokka:	-
Ajoitus:	historiallinen
Lukumäärä:	1
Koordinaatit:	ETRS TM 35 N: 6 693 610 E: 233 210 Z: 23 m mpy
Koord.selite:	Mitattu rakenteen keskeltä. Huom. lisätiedot.
Etäisyystieto:	Paraisten kirkosta 7,5 km länteen
Peruskartta:	104307
Aikais. tutkimukset:	Ei aikaisempia tutkimuksia

Taustatiedot kohteesta: Åntala och Petteby isojakokartta (1792): Tippkullenin eteläreunassa on ollut torppa. Kroneld (1950, 28): Mellangård poltti vielä 1900-luvulla maanviljelyskalkkia Ribackenissa. Uuni oli muurattu tulenkestävästä tiilestä, myös suuaukko oli tiilestä. Jopa Uppgårdin tilan Tippkullenin torpalla oli myös oma maa-uuni. (Epäselväksi jää mitä tarkoitetaan Ribacken-nimellä.)

Havainnot: Matala, noin 30–50 cm syvä tasapohjainen suunnilleen ympyrän muotoinen kaivanto, jonka halkaisija on noin 11 metriä. Kaivannon suuaukko on kaakon puolella.

Tulkinta: Louhos maatalouskalkkia varten.

Lisätietoja: Gps näyttää olleen sekaisin tässä kohtaa mitattaessa. Rakenteen sijainti arvioitu kulkujäljen perusteella.

5.3.9. Mellangård I

Nimi:	Mellangård I (sijaintikartta sivulla 26)
Kylä:	Ontala
Laji:	kiinteä muinaisjännös
Muinaisj.tyyppi:	raaka-aineen hankintapaikat
Tarkenne:	louhos
Rauhoitusluokka:	2
Ajoitus:	historiallinen
Lukumäärä:	useita, arvio 5–10
Koordinaatit:	ETRS TM 35 N: 6 693 906 E: 232 901 Z: 20 m mpy
Koord.selite:	Alueen länsipäästä, louhoksen pohjalta.
Etäisyystieto:	Paraisten kirkosta 8 km länteen.
Peruskartta:	104307

Aikais. tutkimukset: Ei aikaisempia tutkimuksia

Taustatiedot kohteesta: Jono erikokoisia vanhoja kalkkilouhoksia. Joissakin on vähän romua. Suurimmat ja luontonsa puolesta kiinnostavimmat louhokset ovat tämän noin 300 metrin jonon itäpäässä. Suurin osa louhoskuopista on kapeita, noin 5–10 metrin levyisiä. Rannassa louhosten itäpuolella on jäännöksiä maauuneista, joissa kalkkia poltettiin vielä viime vuosisadalla. Kirjallisten lähteiden mukaan kalkkia louhittiin Ontalassa jo ainakin 1740-luvulla. Louhinta lienee loppunut 1900-luvun alkupuolella. (Paraisten luonnoninventointi 1978, 115) Merkitty kaavaselostukseen.

Havainnot: Useita erikokoisia louhoksia pelto- ja mökkitien kahtia jakamalla alueella Kojkullafjärdenin lounaisrannan tuntumassa. (arvio lukumäärästä 5–10) Louhosjonon itäpäässä rannalla on neljän kalkinpolttouunia, Mellangård II. Louhosalueen itäpään pohjoispuolella on ainakin kaksi tasaista kivistä koostuvaa ramppia, joiden päästä on kuormattu jätekiviä rinnettä alas. Muutoinkin jätekiviä on louhosten reunoilla. Louhosjonon kokonaispituus on 330 metriä. Itäisemmän osuuden kokonaisleveys noin 60 metriä (koostuu useista rinnakkaisista louhoksista), läntisemmän leveys vaihtelee 5–30 m välillä.

Tulkinta: Kalkkivilouhoksia

Lisätietoja: Uppgårdenin isännän mukaan vanha talvitie Paraisille kulki louhosjonon ja Tippkullenin välissä. Talvitien keskellä on 1950-luvulla autioksi jäänyt puutalo.

Kuva 19. Mellangård I, näkymä itäisemmän louhosjonon pohjoispuolelta, keskivaiheilta, lännestä. DT2013_62_099.

5.3.10. Mellangård II

Nimi: Mellangård II (sijaintikartta sivulla 26)
Kylä: Ontala
Laji: kiinteä muinaisjäännös
Muinaisj.tyyppi: työ- ja valmistuspaikat
Tarkenne: kalkkiuunit
Rauhoitusluokka: 2
Ajoitus: historiallinen
Lukumäärä: 4
Koordinaatit: **ETRS TM 35**
N: 6 693 913
E: 233 258
Z: 13 m mpy

Koord.selite GPS-mittaus pohjoisimman rakenteen keskeltä.
Etäisyystieto Paraisten kirkosta 7,5 km länteen.
Peruskartta: 104307
Aikais. tutkimukset: Ei aikaisempia tutkimuksia

Taustatiedot kohteesta: Kroneld (1950, 28): Åntalan (nyk. Ontala) Västergårdin ja Östergårdin tiloil-
la oli kaksi uunia vastapäätä Pettibyn (nyk. Petteby) rantaa. 1870–80-
luvulla tilat polttivat yhdessä kalkkia Västergårdin uuneissa, jotka olivat
uudempia ja paremmassa kunnossa. Yksi uuneista rakennettiin 1880-
luvulla ja siinä oli suuaukko polttopuiden laittamista varten joka sivulla.
Kroneld on kuitenkin karttaan merkinnyt ko. kohtaan neljä kalkkiuunia.

Havainnot: Mellangård I louhosjonon ja Kojkullafjärdenin rannan välissä on pareittain
kahdessa ryhmässä yhteensä neljä kalkkiuuniksi tulkittavaa rakennetta (ra-
kenteet 1–4). Pohjoisimman rakenteen (**rakenne 1**) keskellä on matala
painanne, noin 3 metriä pitkä, 2 metriä leveä, suorakulmainen ja sen poh-
joissivulla on kivilatomusta. Pyöreähkön kummun halkaisija on noin 10 m.
Rakenteen 2 itä- eli rannan puolella on näkyvissä kylmämuurattua kivila-
tomusta ja sen keskellä ei ole kuoppaa tai painannetta. Isännän mukaan
tämä uuni olisi edelleen ladattu. Yhdessä nämä kaksi rakennetta muodos-
tavat rannansuuntaisen yhteensä noin 23 metriä pitkän ja on 8 metriä le-
veän rinteeseen kaivetun kumpareen. **Rakenteet 3 ja 4** sijaitsevat edellis-
tä noin 80 metriä etelään, samalla rantavyöhykkeellä. Molemmissa niissä
on selvä painanne keskellä, maavallit ovat noin 2–3 metriä leveät. Niiden
välinen maavalli on yhteinen. **Rakenteen 4** sisäosa on suorakulmainen ja
vajaan metrin korkuinen. **Rakenteen 3** keskellä oleva painanne on tätä loi-
varinteisempi ja epämääräisempi. Yhdessä rakenteen muodostavat noin
12 metriä pitkän ja 8 metriä leveän kokonaisuuden. Louhosjonon (Mellan-
gård I itäisen osan) ja sen pohjoispuolisen pellon välissä ei havaittu merk-
kejä kalkkiuunista, joka oli alustavasti merkitty kaavaselostukseen.

Tulkinta: Neljä kalkinpolttouunia. Rakenne 2 on todennäköisesti edelleen ladattu.
Pohjoisemman ryhmän kummun laajuuden perusteella on mahdollista, et-
tä siinä olisi kaikkiaan kolme uunia (1 tyhjennetty, 2 ladattua).

Lisätietoja: Pohjoisimman uuniryhmän havainnointia vaikeutti runsas päällä ja ympä-
rillä kasvanut pensaikko. Isännän tietojen mukaan kaksi uunia ilmoitettiin
verotukseen, kaksi pidettiin verotukselta piilossa ja siksi ne olivat kahdesta

muusta erillään. Isäntä kertoi vielä lahden pohjukassa sijaitsevan savusau-
nan rakennetun vanhan kalkkiuunin päälle ja sen kuuluneen jollekin por-
mestarille aikoinaan.

Kuva 20. Mellangård II, rakenteen 1 itä- eli etupuolen kivilatomusta. DT2013_62_101.

Kuva 21. Näset I ja II. MK 1:1000. Ks. myös Westerbyn (nro 13) kartta.

5.3.11. Näset I

Nimi:	Näset I
Kylä:	Ontala
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisj.tyyppi:	raaka-aineen hankintapaikat
Tarkenne:	louhos
Rauhoitusluokka:	2
Ajoitus:	historiallinen
Lukumäärä:	useita pieniä, arvio 4–6
Koordinaatit:	ETRS TM 35 N: 6 694 028 E: 232 463 Z: 6 m mpy
Koord.selite:	Louhosalueen länsiosasta.
Etäisyystieto:	Paraisten kirkosta 8 km länteen.
Peruskartta:	104307
Aikais. tutkimukset:	Ei aikaisempia tutkimuksia

Taustatiedot kohteesta: Ei taustatietoja.

Havainnot: Näsetin länsiosassa sijaitsevan jyrkänteen länsipuolella, Sydänperävikenin kaakkoisrannalla on useita matalahkoja louhoksia itä-länsisuuntaisesti aivan meren rannassa (arvio lukumäärästä 4–6). Alueen kokonaislaajuus on noin 90 x 30 metriä. Louhosalueen sisällä on 1–5 kalkkiuunia, Näset II. Louhosten länsipäässä, niiden pohjoispuolella on pyöreähkö, halkaisijaltaan noin 17 metrin kokoinen allas, jota kautta on pääsy lahdelle ja jonka keskellä on hieman korkeampi mätöppäre. Määritetty luokkaan 1, koska edustaa matalaa, aivan rannassa sijaitsevaa, mahdollisesti vanhaa louhos-tyyppiä, jossa on mahdollisesti säilynyt myös kalkin polttoon ja kuljetukseen liittyviä rakenteita.

Tulkinta: Kalkkilouhoksia.

Lisätietoja: -

5.3.12. Näset II

Nimi:	Näset II
Kylä:	Ontala
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisj.tyyppi:	työ- ja valmistuspaikat
Tarkenne:	kalkkiuunit
Rauhoitusluokka:	2
Ajoitus:	historiallinen
Lukumäärä:	1–5
Koordinaatit:	ETRS TM 35 N: 6 694 035 E: 232 465 Z: 3 m mpy
Koord.selite:	Läntisimmän rakenteen keskeltä.

Etäisyystieto:	Paraisten kirkosta 8 km länteen.
Peruskartta:	104307
Aikais. tutkimukset:	Ei aikaisempia tutkimuksia
Taustatiedot kohteesta:	Kroneld (1950, 28): Västergårdin mailla, niemellä vastapäätä Sydänperää on hyvin pitkälle tuhottu maauuni, joka oli epätavallisen pitkä ja matala. Perinteisesti sitä on pidetty kaikista vanhimpana Paraisten kalkkiuuneista. Kroneldin karttaan kohtaan on merkitty yksi uuni.
Havainnot:	Louhosalueella Näset I on yksi selvä, kolme todennäköistä ja yksi mahdollinen uunirakenne(tta). Rakenne 1: Louhosalueen länsiosassa on luodekaakkosuuntainen osaksi kalliosta koostuva rakenne, jonka keskellä on suorakaiteen muotoinen painanne. Painanteen pituus on noin 6 m, leveys noin 2,5 metriä. Painanteen taka- ja etuosassa on selvästi ladottuja kiviä. Pitkillä ulkosivuilla on käytetty hyväksi kallion seinämää. Mahdollisesti kohdasta on ensin louhittu kalkki ja sen jälkeen siihen on rakennettu uuni. Uunin suuaukko on hieman vinosti suhteessa rantaan, rakenteen luoteispuolella. Suuaukon leveys on 75 cm. Ympärysvallit noin 1,5 m leveät, selväpiirteiset. Rakenne 2 ja 3: Alueen läntisimmän louhoksen perällä on kaksi melko jyrkkäseinästä pyöreähköä kuoppaa. Eteläisemmän (Rakenne 2) suuaukko on noin 3 m leveä. Pohjoisemman (Rakenne 3) suuaukko on jonkin verran kapeampi. Sen takarinteessä ja mahdollisen suuaukon kohdalla on mahdollisesti latomuksesta sortuneita kiviä. Kuoppien välillä on kapea, 1–2 m leveä kivikannas, joka on voinut toimia molempien uunien seinänä. Rakenne 4: Noin 15 metriä rakenne 1:stä itään on toinen rakenteen 2 ja 3 kaltainen, tosin kokonaan kallioon louhittu noin 6 x3 metrin kokoinen potero, jonka suuaukko on noin 1 m levyinen. Rakenne 5: Pitkänomainen, noin 7 metriä pitkä, muutaman metrin leveä matala kumpu, joka on aivan louhosalueen itäpäässä, sen pohjoispuolen kyljessä. Kummun pohjoisreunassa on näkyvissä mahdollista kivilatomusta. Määritetty luokkaan 1, koska rakenteet edustavat mahdollisesti vanhimpia kuoppa- tai miilutyypisiä uuneja.
Tulkinta:	Yksi selvä kalkkiuuni (1), kolme todennäköistä kalkkiuunia (2–4) ja yksi mahdollinen kalkkiuuni (5). Rakenne 5 mahdollisesti Kroneldin mainitsema pitkä ja matala pitkälti tuhottu kalkkiuuni. Rakenteet 2–4 ovat mahdollisesti kuoppauuni/miilutyypisiä.
Lisätietoja:	-

Kuva 22. Näset II, kalkkiuuni (rakenne1) kaakosta. Reppu on suuaukon kohdalla. DT2013_62_107

Kuva 23. Näset II, taka-alalla kaksi mahdollista kuoppauunia (rakenteet 2 ja 3) tai miilua osana louhosta. DT2013_62_118

Kuva 24. Näset I ja II sekä Westerbyn kolmen uunin sijainti. MK 1:5000.

5.3.13. Westerby

Nimi:	Westerby
Kylä:	Sydmo/Sunnanberg
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisj.tyyppi:	työ- ja valmistuspaikat
Tarkenne:	kalkkiuuni
Rauhoitusluokka:	2
Ajoitus:	historiallinen
Lukumäärä:	3
Koordinaatit:	ETRS TM 35 N: 6 694 276 E: 232 129 Z: 15 m mpy
Koord.selite	GPS-mittaus keskimmäisen rakenteen keskeltä
Etäisyystieto	Paraisten kirkosta 8,5 km länteen.
Peruskartta:	104307
Aikais. tutkimukset:	Ei aikaisempia tutkimuksia
Taustatiedot kohteesta:	Kroneldin (1950, 28 ja kartta alueen kalkkiuuneista) mukaan yksi uuni on ollut Sydänperävikenessä Koikullan kylän mailla. Ainakin Västergårdin tilalla oli maauni Sydänperässä.
Havainnot:	Sydänperävikenin pohjoisrannan rinteessä, aivan metsän eteläreunassa,

muutama metri rannasta ylöspäin on kolme vierekkäistä rinteeseen kaivettua pohjois-eteläsuuntaista maakumpua, joiden keskellä on kuoppa. Läntisimmän hevosenkengän muotoisen kummun (**Rakenne 1**) keskellä on matala painanne, jonka pituus (pohjois-etelä) on noin 6 m ja rannansuuntainen leveys on noin 2 m. Ympäröivien maavallien paksuus on noin 2–3 m. Suuaukko on rannan eli etelän puolella. Rinteenpuoleisen takareunan päällä kasvaa koivuja. Keskimmäisen, kraaterimaisen kummun (**Rakenne 2**) keskellä sijaitsevan kuopan rannanpuoleinen sisäreuna on suora, noin 2 m leveä ja siinä on selvästi suoraan kulmaan sivujen kanssa ladottuja kiviä, muutoin reunat ovat sortuneet. Sivumaavallit ovat noin 3 m paksut. Rakenteen rannan puoleisessa maavallissa on sortuneita kivilohkareita. Suuaukon paikkaa ei voi määrittää. Rakenteen päällä kasvaa isohkoja kuusia. Kumpareista itäisin (**Rakenne 3**) on läntisimmän lailla pitkänomainen, hevosenkengänmuotoinen kumpare, jonka keskellä on loivareunainen, matalahko pohjois-eteläsuuntainen painanne. Rakenteessa on selvä aukko rannan puolella. Rakenne on keskimmäistä pienempi.

Tulkinta:
tai

Kolme kalkinpolttouunia. Kalkkikivi on ehkä tuotu vastarannan louhoksilta Sunnanbergin kalkkikiviesiintymästä.

Lisätietoja:

24.10. Uppgårdenin isäntä kertoi, ettei Sydänperävikenin yli olisi ollut koskaan ”mitään yhteyksiä”. Rakenteiden pohjoispuolella sijaitseva Storskogenin rinne tarkastettiin ainakin noin 30 m mpy saakka, eikä siellä havaittu merkkejä kalkkivilouhoksista, mutta aivan mäen laella ei käyty.

Kuva 25. Westerby, keskimmäisen kalkkiuunin tulipesän suorakulmainen etureuna. Luoteesta, läntisen vallin päältä. DT2013_62_144

Kuva 26. Åkernäs I ja II Morgongåvan rannassa. MK1:2500.

5.3.14. Åkernäs I

Nimi:	Åkernäs I
Kylä:	Morgongåvan
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisj.tyyppi:	raaka-aineen hankintapaikat
Tarkenne:	louhokset
Rauhoitusluokka:	2
Ajoitus:	historiallinen
Lukumäärä:	1
Koordinaatit:	ETRS TM 35 N: 6 694 197 E: 234 422 Z: 10 m mpy
Koord.selite:	Louhoksen puolivälistä, pohjoisreunalta.
Etäisyystieto:	Paraisten kirkolta 6,5 km länteen.
Peruskartta:	104307
Aikais. tutkimukset:	Ei aikaisempia tutkimuksia
Taustatiedot kohteesta:	Ei ole merkitty kaavaan.
Havainnot:	Koillis-lounaissuuntainen, noin 10x35 m kokoinen louhos, jossa korkeimmillaan 2–3 m seinämät. Louhoksen suuaukko on lounaispäässä, rannan

puolella. Kaksi uunia (Åkernäs II) sijaitsevat louhoksen ja tien välisessä rinteessä.
Tulkinta: Kalkkikivilouhos
Lisätietoja: -

5.3.15. Åkernäs II

Nimi: Åkernäs II
Kylä: Morgongåvan
Laji: kiinteä muinaisjäännös
Muinaisj.tyyppi: työ- ja valmistuspaikat
Tarkenne: kalkkiuuni
Rauhoitusluokka: 2
Ajoitus: historiallinen
Lukumäärä: 2
Koordinaatit: **ETRS TM 35**
N: 6 694 194
E: 234 434
Z: 9 m mpy
Koord.selite: Lätisemmän keskeltä.
Etäisyystieto: Paraisten kirkolta 6,5 km länteen.
Peruskartta: 104307
Aikais. tutkimukset: Ei aikaisempia tutkimuksia

Taustatiedot kohteesta: Kroneld (1950, 28): Kåikullan Västergårdin ja Östergårdin tiloilla on kullakin ollut yksi uuni Morgongåvassa, mutta ne on nyt kokonaan purettu. Kåikullan Östergårdin tilalla on ollut maauuni niemellä lähellä Karmströmmeniä. Merkitty kaavaan.

Havainnot: Lätisempi louhoksen ja rannan välissä, louhoksen eteläpuolella sijaitsevista rakenteista (**rakenne 1**) on ollut mahdollisesti noin 6–8 m leveä. Länsi- ja itävallin väliin jää 6–8 m tasattua raivattua maata. Säilyneen läntisen maavallin leveys on noin 2–3 m. Itäisempi (**rakenne 2**) uuni sijaitsee mökkitontin puoleista rinnettä vasten. Rinteen perällä on kivilatomusta, joka on todennäköisesti ollut uunin takaseinä. Takaseinän eli kivenpolttokammion leveys on ollut 1,50 m ja itäisempi sivuseinä on ollut vähintään 2,10 m pitkä. Lätistä maavallia on suurelta osin purettu, mutta sen säilynyt leveys on noin 1,5 m. Uuneilla on mahdollisesti ollut yhteinen sivuvalli tai rakenteen 1 itäinen valli on kokonaan purettu. Sähköpylvään ja tien rakentaminen on todennäköisesti vaurioittanut rakennetta 2. Rakenteen sijaitsevat noin 2–3 m mpy.

Tulkinta: Kaksi kalkkiuunia

Lisätietoja: Rannassa on uudehkolla sepelillä päällystetty, mutta käyttämättömän oloinen noin 20 metriä pitkä ja muutaman metrin leveä niemeke, joka voisi olla vanha kivenlastauslaituri.

GPS mittauksissa oli häiriötä, joten korkeuksia ei saatu mitattua.

Kuva 27. Åkernäs II, itäisemmän kalkkiuunin takaseinän kiveystä. Lounaasta. DT2013_62_150

Kuva 28. Hyvilemp I, II ja III sijainti. MK 1:3500.

5.3.16. Hyvilemp I

Nimi: Hyvilemp I
Kylä: Hyvilemp
Laji: kiinteä muinaisjäännös
Muinaisj.tyyppi: raaka-aineen hankintapaikat
Tarkenne: louhokset
Rauhoitusluokka: 2
Ajoitus: historiallinen
Lukumäärä: Ainakin 9
Koordinaatit: ETRS TM 35

N: 6 694 129
 E: 235 113
 Z: 20 m mpy

Koord.selite: Pohjoisemman louhosjonon länsipäätä.
Etäisyystieto: Paraisten kirkosta 5,5 km länteen.
Peruskartta: 104307
Aikais. tutkimukset: Ei aikaisempia tutkimuksia

Taustatiedot kohteesta: Paraisten luontoinventoinnin (1978) louhosten sijaintia kuvaavaan karttaan on merkitty louhoksista itäisin. Vain tämä louhos on merkitty myös kaavaselistukseen.

Havainnot: Ainakin seitsemän kookasta ja kaksi pienempää louhosta Hyvilempifjärdenin koillispuolella sijaitsevan mäen laella ja rinteissä. Osa louhoksista oli melko matalia, 2–3 metriä syviä ja tasapohjaisia. Louhosten pituus vaihtelee noin 30–70 m leveyden ollessa noin 10–20 m. Itäisin louhoksista on komea, useita metrejä syvä ja noin 50 x 30 m kokoinen ja siihen on rakennettu sementtivalupatoja. Ko. louhos sijaitsee talon pihapiirissä.

Tulkinta: Kalkkikivilouhoksia

Lisätietoja: Pohjoisimman louhosjonon itäpäässä kookkaimman louhoksen laajuus on jouduttu arvioimaan, koska se on osaksi hevosaitauksena ja osaksi vesialtaana.

Kuva 29. Hyvilemp II, louhoskokonaisuuden itäisintä louhosta. Näkymä padolta luoteeseen. DT2013_62_176

5.3.17. Hyvilemp II

Nimi:	Hyvilemp II
Kylä:	Hyvilemp
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisj.tyyppi:	työ- ja valmistuspaikat
Tarkenne:	kalkkiuunit
Rauhoitusluokka:	2
Ajoitus:	historiallinen
Lukumäärä:	6

Koordinaatit:	ETRS TM 35 N: 6 694 023 E: 235 093 Z: 13 m mpy
Koord.selite:	Rakenteen 5 keskeltä
Etäisyystieto:	Paraisten kirkosta 5,5 km länteen.
Peruskartta:	104307
Aikais. tutkimukset:	Ei aikaisempia tutkimuksia
Taustatiedot kohteesta:	Kroneldin karttaan Hyvilemmin kylän eteläpuolisen niemen juureen on merkitty kolme uunia, joita hän kuvailee: ”starkt raserade” (Kroneld 1950, 27–28). Yksi kohde on merkitty kaavaselistukseen rantatien pohjoispuolelle, Hyvilempifjärdenin koillisosaan.
Havainnot:	Rakenteet sijaitsevat Hyvilempifjärdenin kaakkoisrannalla, Strandgårdenin tilasta itään, rantatien yläpuolisessa rinteessä noin 240 metrin mittaisella alueella. Rakenne 1: Kookas, hevosenkengänmuotoinen maavalli, jonka keskellä on kuoppa. Suuaukko on luodetta kohti, ei aivan suoraan rantaan. Kivenpolttopesän pituus on noin 4–5 m, rinteän puoleinen korkeus noin 3 m, sivuilta noin 1,5 m. Lännen puoleinen maavalli on suurelta osin purettu tai tasattu, se on kuitenkin suunnilleen 2–3 m leveä. Itäpuolen maavallin leveys on noin 2 m. Itäpuolen maavalli on yhteinen rakenteen 2 kanssa. Rakenne 2: Edellisen vieressä on hevosenkengän muotoinen koillis-lounaissuuntainen maavalli, jonka keskellä on kuopanne. Rannansuuntainen kokonaisleveys on noin 3 m. Rakenteen kaakkoista ulkoseinämää on selvästi ladottu kivistä. Seinämän leveys on 1,20–1,50 m. Suuaukko on kohti rantaa. Rakenne 3: Matala, muutaman metrin laajuinen kuopanne, jonka päälle on kumottu tasapohjainen vene. Maavalleja ei ole enää näkyvissä, rinnettä tällä kohtaa ja hieman laajemminkin tasattu. Rakenne 4: Sijaitsee ylempänä rinteessä ja sen suuaukko on rannan suuntaan. Maavalli on pitkänomaisen U:n muotoinen. Sen vallien päällä kasvaa vaahteroita. Rakenne 5: Hevosenkengän muotoinen rakenne, jossa on näkyvissä, varsinkin takaseinässä selvää kivilatomusta. Kivenpolttopesän pituus on noin 3 m ja leveys noin 1,5 m. Rakenne 6: Takaseinässä on kaksi lohkottua kiveä. Massiivinen valli on rannan puolella, suuaukko ei siis sillä puolella. Mahdollisesti se on voinut olla rakenteen kaakkoispuolella, mutta metsäautotien rakentaminen on tuhonnut jonkin verran rakennetta siltä puolelta, joten siitä ei voi olla aivan varma. Uuni voi olla ns. kraaterimaista mallia, jossa suuaukko on ollut aivan rakenteen alaosassa, jolloin se on peittynyt sortuneiden maavallien alle. Keskellä oleva kuopanne on täytetty risuilla. Rakenteen vieressä, aivan metsäautotien kyljessä on kumpare, joka saattaisi olla seitsemännen lähes kokonaan tuhoutuneen rakenteen maavallia.
Tulkinta:	Paikalla ollut ainakin 6 kalkkiuunia, todennäköisesti niistä 1–3 uunia purettu tai muutoin myöhemmän maanmuokkauksen seurauksena tuhoutunut.
Lisätietoja:	Havainnointia rannassa vaikeuttivat pudonneet vaahteranlehdet. Paikallisen isännän mukaan veneen alla sijaitsevan kuopan kohdalla on ollut kalkkiuuni.

Kuva 30. Hyvilemp II, rakenne 2 (kalkkiuuni) kaakkoisen sivuvallin kivilatomusta ulkopuolelta kaakosta. DT2013_62_164

Kuva 31. Hyvilemp II, rakenne 6 koillisesta. DT2013_62_171

5.3.18. Hyvilemp III

Nimi:	Hyvilemp III
Kylä:	Hyvilemp
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisj.tyyppi:	työ- ja valmistuspaikat
Tarkenne:	tiilenpolttouuni
Rauhoitusluokka:	2
Ajoitus:	historiallinen
Lukumäärä:	1
Koordinaatit:	ETRS TM 35 N: 6 693 855 E: 235 402 Z: 13 m mpy
Koord.selite	Rakenteen keskeltä
Etäisyystieto:	Paraisten kirkosta 5,5 km länteen.
Peruskartta:	104307
Aikais. tutkimukset:	Ei aikaisempia tutkimuksia

Taustatiedot kohteesta: -

Havainnot: Noin 10–15 m pitkä, 10m leveä koillis-lounaissauntainen, noin 1m korkuinen maakumpare, jossa on myös kivilatomusta selvästi jäljellä.

Tulkinta: Tiilenpolttouuni. Perusteet: Koko ja E. Essenin kertoma.

Lisätietoja: Rakenteen päällä kasvoi tiheä pensasto, joten tarkempia havaintoja ei pystytty tekemään. Egil Essenin kertoman mukaan Hyvilemmin Parantissa on ollut tiilitehdas, jossa hän on työskennellyt 1900-luvun alussa. GPS-laitteessa on ollut jotain häiriötä, ei näytä mitanneen keskeltä.

Kuva 32. Hyvilemp III, tiilenpolttouuni. DT2013_62_177

Kuva 33. Vallisjärden I, rakenteet 1–7/9 ja Vallisjärden II. MK 1:2000.

5.3.19. Vallisjärden I

Nimi:	Vallisjärden I
Kylä:	Vallis
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisj.tyyppi:	työ- ja valmistuspaikat
Tarkenne:	kalkkiuuni
Rauhoitusluokka:	1
Ajoitus:	historiallinen
Lukumäärä:	7–9
Koordinaatit:	ETRS TM 35 N: 6 694 083 E: 236 197 Z: 11 m mpy
Koord.selite:	Itäisemmän ryhmän läntisimmän rakenteen keskeltä (nro 2)
Etäisyystieto:	Paraisten kirkosta 4,5 km länteen.
Peruskartta:	104307
Aikais. tutkimukset:	Ei aikaisempia tutkimuksia

Taustatiedot kohteesta: Vuonna 1773 Taran, Såricksen, Grisbölen, Skyttalan ja Valliksen talonpojat sopivat, että pieni metsäinen mäki ”vid Vallisfladan” jätetään yhteiskäyttöön. Taran ja Valliksen talonpojat rakensivat sinne kalkkiuuninsa riviin. Itäisimpänä oli Vallis Mellangårdin uuni. Se on tuhattu ja sen päällä kasvaa puita. Seuraavan rivissä oli Vallis Mellangårdin, Vallis Norrgårdin, Tara Mellangårdin, Tara Östergårdin ja Tara Västergårdin tilan uunit, ”alla starkt ra-

serade”. Vallis Södergårdin uuni sijaitsee tilan omassa rannassa. Se on edelleen hyvässä kunnossa, 3 m leveä, 2,8 m pitkä ja sen etusivu on 1,5 m paksu. (Kroneld 1950, 27) Kroneldin karttaan Vallisfjärdenin lahden rantaan on merkitty seitsemän uunia, joista yksi olisi ollut hieman muista erillään. Työhön on liitetty Valliksen uuneista kuvia, joissa mäki näyttää tuolloin olleen puuton. Kartassa vuodelta 1783 puolet mäestä ja rannasta on merkitty ”båtsplats” ja puolet merkitty ”ängs- och åkerbackor”. Rannassa pidetään edelleenkin veneitä. Kohdetta ei ole merkitty kaavaselostukseen.

Havainnot:

Vallisfjärdenin pohjoisrannalla, niemekkeessä sijaitsevan metsäisen mäen rinteessä on 7–9 rakennetta kahdessa ryppäessä. Rakenteet 1–5 muodostavat itäisen ryhmän ja rakenteet 6–7/9 läntisen ryhmän. **Rakenne 1** sijaitsee hieman ylempänä muita, vinosti rinteeseen nähden ollen lähes luoteis-kaakkosuuntainen. Sen ulkomitat ovat noin 6x5 m. Rakenne on hevosenkengän muotoinen ja sen maavallit ovat noin 1–2 m leveät. Kivenpolttokammion sisäleveys on 2 m, sen sisäpituus takaseinästä suuaukon sisäreunaan on 2 m ja sen muoto on soikeahko. Suuaukko sijaitsee kaakossa. Suuaukon sisäleveys on 0,5 m, ulkoleveys 1 m. Suuaukon sisäreunassa on pysäytystä ruosteinen, reunoistaan naulattu pelti ja samanlainen makaa maassa rakenteen edessä. Rakenteen kivivallin leveys suuaukon kohdalla on 1,5 m. Sisäpuolella maavallit ovat noin 1 m korkeat. Rakenne on hyvin säilynyt, erityisesti sen suuaukko. Rakenteen lounaispuolella on kuoppa ja sen yläpuolella hieman maata vallintapaisena muodostelmana. **Rakenne 2** sijaitsee rinteessä, edellisen alapuolella. Pohjois-eteläsuuntaisen hevosenkengänmuotoisen rakenteen pituus on noin 4–5 m ja leveys noin 4 m. Rakenteen takaosa ei ole rinteessä sisällä, vaan se on selvästi ladottu kivistä ja nousee maanpinnan yläpuolelle noin 1 m verran sen leveyden ollessa 1 m. Rakenteen sivu- ja etuvallit ovat leveämmät, noin 2–3 m. Rakenteen keskellä sijaitseva painanne on sisäleveydeltään 2 m, takaseinästä suuaukon sisäreunaan myös 2 m ja sen korkeus on 1–1,5 m. Rannan puolella eli etelässä rakenteen vallissa on notko, mutta ei selvästi maahan asti ulottuvaa aukkoa. Todennäköisesti uunin suuaukko on kuitenkin etelässä, rannan puolella. Jotkut rakenteen kivistä ovat selvästi kuumuudessa haljenneita. Rakenne on todella hyvin säilynyt. **Rakenne 3** sijaitsee mäen rinteessä, noin 10 m rakenteen 2 itäpuolella. Sen kokonaislaajuus on vähintään 9x5 m. Lähes luoteis-kaakkosuuntaiset maavallit ovat massiiviset, länsivallin leveys on ainakin 4 m. Keskellä sijaitsevan kuopan laajuus on epäselvä, koska sen takaseinä on romahtanut. Itäseinämän sisäpuolella on selvästi kivilatomusta. Kivien halkaisija noin 30–60 cm. Takavalli on sisältä katsottuna noin 3 metriä korkea, mutta ulkopuolella se ei kohoakaan maanpinnan yläpuolelle. Rakenteen suuaukko on rantaan päin. Sisällä on jonkin verran peltiromua. **Rakenteet 4 ja 5** sijaitsevat rakenteen 3 itäpuolella ja niillä on yhteinen välivalli. **Rakenne 4** on hevosenkengän muotoinen, pohjois-eteläsuuntainen, ja sen kokonaislaajuus on noin 10 x 9 m. Sivuvallit ovat todella massiiviset, noin 3–4 metriä leveät. Keskellä olevan kuopanteen koko on noin 6x4 m, syvyys noin 2–3 m, mutta rinteet loivat. Rakenteen suuaukko on rannan puolella. Suuaukon leveys on noin 1,5 m. Rakenteen takavallin leveys on kapeimmillaan 0,7 m ja se on hieman ympäröivästä maastosta koholla. Rakenteen reunojen päällä kasvaa vanhoja kuusia, keskellä nuoria. **Rakenne 5** on pullean hevosenkengän muotoinen (n. 9x8m kokonaislaajuus) ja se on rakenteista itäisin. Maavallit ovat hyvin massiivi-

set. Läntisen maavallin se jakaa rakenteen 4 kanssa. Rakenteen keskellä sijaitseva kuoppa on noin 3–4 metriä leveä (itä-länsi) ja 3 metriä pitkä (pohjois-etelä) ja sen on täynnä rakenteesta romahtaneita kiviä. Rannan puolella maavalli tekee notkahduksen, mutta siinä ei ole selvää suuaukkoa. Takavalli nousee 0,5 m ympäröivästä maastosta ja sen leveys on 1–1,5 m. Kuopan sisällä vallit ovat noin 1–1,5 m korkeat, mutta rinteet ovat loivat. **Rakenne 6** sijaitsee rinteessä 4–5 m itään rakenteista 7–9, rinteeseen kaivettun resentin kuopan (veneiden säilytyspaikka?) takana. Se on hevosenkengän muotoinen ja keskellä oleva kuoppa on loivarinteinen. Kuoppa on pohjois-eteläsuunnassa noin 4 metriä pitkä ja itä-länsisuunnassa 2 metriä leveä. Maavallien leveys on noin 2 m, sisäpuolelta katsottuna niiden korkeus noin 1 m. Rannan puolella maavallissa on muutama kivi näkyvissä, mutta suuaukkoa ei voi selvästi erottaa. Rakenteet 7, 8, 9 sijaitsevat rakenteesta 6 länteen, jonkinlaisen venevajan takana. **Rakenne 7**:n itäisessä sisäreunassa on näkyvissä kolme kivikertaa selvää latomusta. Sen keskellä olevan kuopan koko (sisämitat) on noin 2 x 2 metriä, mutta rinteiden puoleinen seinämä on sortunut. Sisäosan korkeus noin 1,5 m. Rakenteen maavalli notkahtaa rannan puolella, mutta on siellä lähes yhtä korkea ja massiivinen kuin sivuilla. Rannanpuoleisessa etuseinämässä on kivilatomusta näkyvissä. 1 metriä leveä, 0,5 m korkea kivilatomus erottaa rakenteiden 7 ja 8 keskellä olevat kuopat, mahdolliset kivenpolttopesät, toisistaan. **Rakenne 8** sisäosan kuoppa on selvästi suorakaiteen muotoinen siten, että pitkä sivu on rannansuuntainen, noin 3 m ja pohjois-eteläsuunta noin 2 m, mutta rakenteen takaseinä on romahtanut. Sen rannanpuoleinen valli on 2–3 metriä leveä ja siinä on rakenteesta romahtaneita kiviä näkyvissä. Rakenteita 7 ja 8 on jonkin verran täytetty jätteillä. Rakenteilla 8 ja 9 on yhteinen sivumaavalli, jonka pohjoispuolella rinteessä on halkaisijaltaan 1 m kokoinen kuoppa. Yhteisen sivuvallin leveys on 1–1,5 m. **Rakenteen 9** keskellä oleva kuoppa on soikeahko ja matalarinteinen eikä siinä ole kivirakenteita näkyvissä. Sen koko on noin 3x1,5–2 m ja rakenne on lähes pohjois-eteläsuuntainen. Suuaukkokaan ei ole selvästi rannan puolella. Rakenteiden 7 ja 8 takana, hieman viistosti ylärinteeseen päin on halkaisijaltaan noin 2 m kokoinen ja noin 0,5 m syvä kuoppa. Rakenteiden 7–9 kokonaislaajuus on noin 15x12 m (rannansuuntainen pituus x pohjois-eteläsuuntainen leveys).

Tulkinta:

7–9 kalkinpolttouunia. Itäisessä ryhmässä on kaksi pienempää, kolme massiivisempaa uunia. Läntisessä ryhmässä on 2–4 uunia. Rakenteet 7–9 on numeroitu kolmen mahdollisen kivenpolttokammion perusteella, mutta on mahdollista, että kyseessä on yksi kookas ja monirakenteinen uuni, jolloin lukumäärä vastaisi Kroneldin ilmoittamaa seitsemää. Tosin rakenteen 9 sisäosa ei ollut suorakaiteen muotoinen, mikä voisi viitata siihen, että rakenteet 7 ja 8 muodostavatkin yhden kokonaisen uunin. Rakenteeltaan uuneja on ainakin kahdenlaisia: sellaisia, joissa suuaukko on selvästi rannan puolella siten, että rakenteessa on ollut aukko ja sellaisia, joissa rannan puolella on massiivinen maavalli. Suuaukko tai aukot on mahdollisesti tehty holvaamalla etusivun alaosaan, jolloin maavalli on vain hieman notkahtanut suuaukkorakenteen romahtaessa. Uunit ovat poikkeuksellisen hyvin säilyneitä, ja kokonaisuudessa on havaittavissa eri uunityyppisiä, joten ne kaikki määritetään luokkaan 1.

Lisätietoja:

Rakenteiden 1 ja 2 välistä ja 2:n ja 3:n välissä on mahdollisesti rantaan vievä jonkinlainen tie tai luiska, jota pitkin kiviä on mahdollisesti kuljetettu. Ranta tarkastettiin vielä lahden itäpäässä sijaitsevan ladon tienoilta, josta löydettiin maavallin tapaista muodostelmaa, mutta se vaikutti muodostuneen myöhemmän maankasauksen seurauksena.

Kuva 34. Vallisjärden I, rakenne 1 (kalkkiuuni) kaakosta, suuaukko mitan kohdalla. DT2013_62_178.

5.3.20. Vallisjärden II

Nimi:	Vallisjärden II
Kylä:	Vallis
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisj.tyyppi:	työ- ja valmistuspaikat
Tarkenne:	rakennus
Rauhoitusluokka:	2
Ajoitus:	historiallinen, nuorimmillaan 1800-luvun alusta.
Lukumäärä:	1
Koordinaatit:	ETRS TM 35 N: 6 694 086 E: 236 255 Z: 6 m mpy
Koord.selite:	Rakenteen keskeltä
Etäisyystieto:	Paraisten kirkosta 4,5 km länteen.
Peruskartta:	104307
Aikais. tutkimukset:	Ei aikaisempia tutkimuksia

Taustatiedot kohteesta: Isojakokartassa vuodelta 1783 (Salmi 2001) rantaan, rakenteen alapuolelle on merkitty tie, joka johtaa venesatamasta (båtplats) niitylle. Rakenne on sijainnut ilmeisesti pellon ja niitty- ja peltomäkialueen rajalla.

Havainnot: Noin 3 x 3 m kivilatomus, jonka keskellä on kuopanne. Rakenne sijaitsee pellon laidalla ja sen itäisen reunan päällä kasvaa vanha käkkyrä mänty (ikää noin 200–300 vuotta). Sisäpuolella suorakulmainen muoto ei ole selvä, vaan sisäosa pyöreähkö, noin 0,75 m syvä kuopanne. Puun kohdalla rakenteen reunan päällyys on noin 1,5 m leveä. Ulkopuolella on näkyvissä selvästi ladottuja kiviä.

Tulkinta: Mahdollisesti rakennuksen perustus. Olisiko kalkinpolttajan väliaikainen asuminen, jota ei siksi olisi merkitty 1783 isojakokarttaan? Mutta olisiko seläiseen rakennettu kiviperustusta?

Lisätietoja: Rakenteen ympärillä kasvava pusikko vaikeutti havaintojen tekemistä.

Kuva 35. Rakenteen 2 (kalkkiuuni) vallia ja kivilatomusta idästä. DT2013_62_181

Kuva 36. Vallisfjärden I, rakenteiden 7 (taustalla) ja 8 (edessä oleva kuoppa) välinen kivirakenne, väliseinä tai muu vastaava luoteesta. DT2013_62_190

Kuva 37. Vallisfjärden I, rakenteen 7 itäseinämän rakenne lännestä. DT2013_62_194

Kuva 38. Simonbyviken, rakenteet 1–6. MK 1:2000.

5.3.21. Simonbyviken

Nimi:	Simonbyviken
Kylä:	Simonby
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisj.tyyppi:	työ- ja valmistuspaikat
Tarkenne:	kalkkiuunit
Rauhoitusluokka:	2
Ajoitus:	historiallinen
Lukumäärä:	6
Koordinaatit:	ETRS TM 35 N: 6 692 432 E: 235 201 Z: 10 m mpy
Koord.selite:	Rakenteen 5 keskeltä.
Etäisyystieto:	Paraisten kirkosta lähes 6 km lounaaseen.
Peruskartta:	104307
Aikais. tutkimukset:	Ei aikaisempia tutkimuksia

Taustatiedot kohteesta: Simonbyvikenin rantaan, aivan sen itäpohjukkaan Kroneld on merkinnyt vain yhden uunin. Kroneldin (1950, 28) mukaan Simonbyn kaikilla kuudella tilalla on ollut uuninsa kalkkirannassa. Ne on kaikki purettu ja kivet on käytetty tien täytteeksi. Toisiaan lähellä sijainneet uunit olivat olleet olemassa jo vuonna 1878. Yksi rengasuuni on merkitty Bergholmenille ja kuuden uu-

nin rivi on merkitty Ybbersnäs fjärdenin itärannalle sekä kaksi uunia hieman etelämmäksi niistä aina samalle korkeudelle Killingholmenin kanssa.

Nykyään niemi, joka sijaitsee Simonbyvikenin pohjoisosassa, on nimeltään Kalkugnsudden. Isojakokartassa vuodelta 1782 Simonbyvikenin rantaan on merkitty kuusi rakennusta, jotka lienevät kuitenkin venevajoja. Ranta on merkitty yhteisalueena ”ängs- och åkerbackor”. Ybbersnäs fjärdenin ranta on merkitty metsäksi ja yli 200 metrin päässä rannasta, kallioiden itäpuolella on kylän niittyjä sekä pelto. Kaavaselostukseen on kalkkiuuni merkitty Simonbyn tien pohjoispuolelle, Kråkbergetin etelärinteeseen.

Kuva 39. Rakenne 4 ja sen keskellä sijaitseva kuoppa luoteesta. Mitta 1 m. DT2013_62_202

Havainnot:

Simonbyvikenin koillisrannassa, jossa nykyäänkin on venesatama, on tien eteläpuolisessa rinteessä jäännöksiä mahdollisesti yhteensä 6 uunirakenteesta, joista osa on lähes täysin tuhoutunut. Havaitut rakenteet eivät siis sijaitse kaavaselostukseen merkityllä paikalla. Längtissimmäst **rakenteesta (1)** on jäljellä ilmeisesti vain 5 metriä pitkä, 3 metriä leveä, koillis-lounaissuuntainen, maavalli, jonka päällä kasvaa kookas lehmus. Maavallin korkeus noin 1 m. Rakenteen itäpuolelle on kasattu risuja. Noin 7 m rakenteesta 1 itään on toinen koillis-lounaissuuntainen, noin 5 metriä pitkä maavalli (**rakenne 2**), joka mahdollisesti on uunin sivuvalli, jonka korkeus on noin 1 m. Sen päällä kasvaa kookas mänty ja koivu. Rakenteesta ei ole muuta jäljellä. Sen itäpuolelta rinnettä ja rantaa on tasoitettu ja sitä tehdessä on todennäköisesti tuhattu myös **rakennetta 3** lukuun ottamatta sen itäistä sivumaavallia, joka sijaitsee rakenteesta 2 noin 5 metriä itään.

Koillis-lounaissuuntainen, 5–6 metriä pitkä maavalli kaartuu hieman lounaaseen. Rakenteen 3 yläpuolisessa rinteessä on paljon tien rakentamisen yhteydessä alas sortuneita lohkoituja kiviä sekä jätteitä. Rakenteilla 3 ja 4 on yhteinen sivumaavalli, joka on 3–4 metriä leveä. **Rakenne 4** on näistä parhaiten säilynyt. Hevosenkengän muotoisen koillis-lounaissuuntaisen rakenteen keskellä on matalaseinäinen kuoppa, jonka leveys on noin 2 metriä ja pituus 3 metriä. Rakenteessa on aukko rannan puolella ja aukon länsireunassa on mahdollisesti yksi halkeillut kivi alkuperäisellä paikallaan. Koillis-lounaissuuntaisen hevosenkengänmuotoisen **rakenteen 5** keskellä on kuoppa, jonka laajuutta on vaikea määrittää sortuneiden seinämien vuoksi. Rakenteen kokonaispituus on noin 5–6 m ja sen läntisen maavallin eteläseinämässä (suaaukon länsipuolella) on mahdollisesti kivilatomusta. Rakenteen 4 ja 5 rinteiden koillisenpuoleista osaa (ylärinne) on tuhottu jonkin verran tien rakentamisen yhteydessä. Rakenne 6 on lähes täysin tuhoutunut. Jäljellä on 2–3 kivikertaa rannan suuntaista selvää kivilatomusta ja hieman läntistä maavallia. Rakenne on täytetty risuilla ja lehdillä. Rakenteen yläpuolella rinteessä on muutama pieni notkelma tai kuoppa.

Tulkinta:

Mahdollisesti 6 kalkkiuunia tai niiden lähes kokonaan tuhoutunutta jäännöstä. Parhaiten säilyneitä ja todennäköisimmin kalkkiuunirakenteita ovat 4 ja 5.

Lisätietoja:

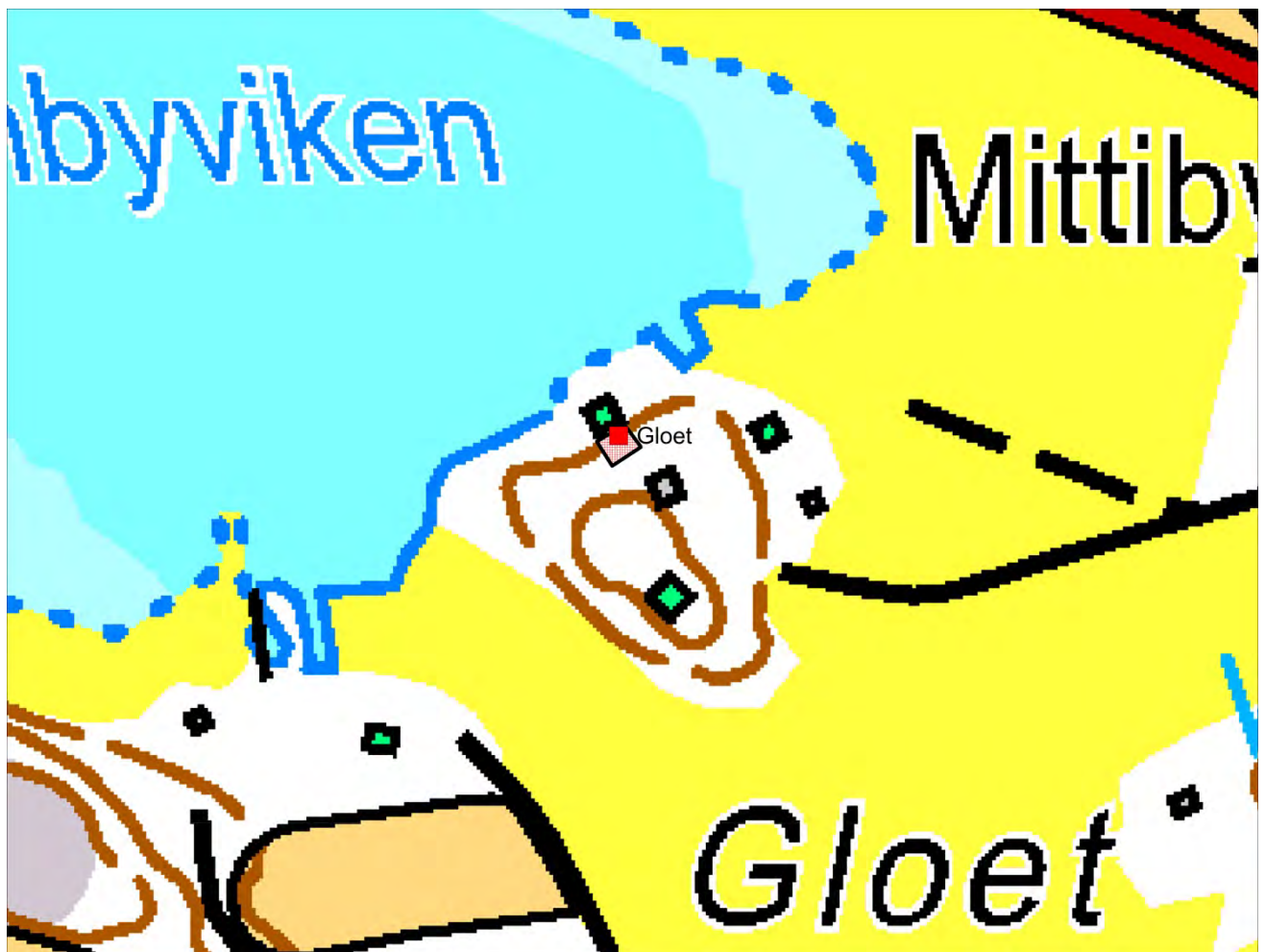
Ybbernäsfjärdenin ranta aina Killingholmeniin saakka käytiin tarkastamassa, mutta sieltä ei löydetty merkkejä kalkkiuuneista. Ranta on hyvin tiheään rakennettu kesämökkejä, joten uunit ovat tuhoutuneet viimeistään siinä vaiheessa. Muutoin rannat ovat niin jyrkkiä ja kallioisia, ettei niihin ole ollut järkevää / ole voitu kalkkiuunia rakentaa.

Rakenteen 3 sijainnin GPS on mitannut väärin.

Tuoreimpaan alueen karttaan on rantaan rakenteen 2 ja 3 eteläpuolelle merkitty rakennus, mutta sitä ei enää paikalla ollut, mutta koordinaattien mahdollisesti heittäessä rakennus on voinut sijaita rakenteiden 2 ja 3 välisellä tasatulla alueella.

Kuva 40. Simonbyviken, rakenteen 3 (kalkkiuuni) sisäpuolen sivuvallin kivirakennetta luoteesta.
DT2013_62_205

Kuva 41. Gloet. MK 1:2000.

5.3.22. Gloet

Nimi:	Gloet
Kylä:	Simonby
Laji:	kiinteä muinaisjännös
Muinaisj.tyyppi:	työ- ja valmistupaikat
Tarkenne:	kalkkiuuni
Rauhoitusluokka:	2
Ajoitus:	historiallinen
Lukumäärä:	1
Koordinaatit:	ETRS TM 35 N: 6 692 237 E: 235 288 Z: 2 m mpy
Koord.selite:	Rakenteen pohjoisreunasta
Etäisyystieto:	Paraisten kirkosta lähes 6 km lounaaseen.
Peruskartta:	104307
Aikais. tutkimukset:	Ei aikaisempia tutkimuksia

Taustatiedot kohteesta: Simonbyvikenin rantaan, aivan sen itäpohjukkaan Kroneld on merkinnyt vain yhden uunin. Kroneldin (1950, 28) mukaan Simonbyn kaikilla kuudella tilalla on ollut uuninsa kalkkirannassa. Ne on kaikki purettu ja kivet on käytetty tien täytteeksi. Toisiaan lähellä sijainneet uunit olivat olleet olemassa jo vuonna 1878. Yksi rengasuuni on merkitty Bergholmenille ja kuuden uu-

nin rivi on merkitty Ybbersnäs fjärdenin itärannalle sekä kaksi uunia hieman etelämmäksi niistä aina samalle korkeudelle Killingholmenin kanssa.

Havainnot:

Saunamökin kaakkoispuolella rinteessä on pyöreähkö kumpare, jonka keskellä on matala painanne. Sen rannansuuntainen leveys on 2 m ja luodekaakkosuuntainen pituus 3 m, syvyys noin 0,5 m. Maavallien leveys on 1–2, etelän puolella jopa 3 m, mutta siihen on voitu tuoda maata, koska siellä puolella istutuksia. Kaakkois- eli takaosassa ulkopuolella on selvästi kylmämuurattua kivilatomusta, jonka korkeus on alle 1 m. Kumpareen päällä kasvaa kookas mänty ja koivu. Rannan puolella eli todennäköisen suuaukon kohdalla kumpareeseen on tehty 60 cm leveä ja noin 100 cm syvä kylmäsiilytyslokero, jota on eristetty styroksilla, mutta muutoin rakennetta ei näytä rikutun. Kumpareen kokonaislaajuus 6x6m.

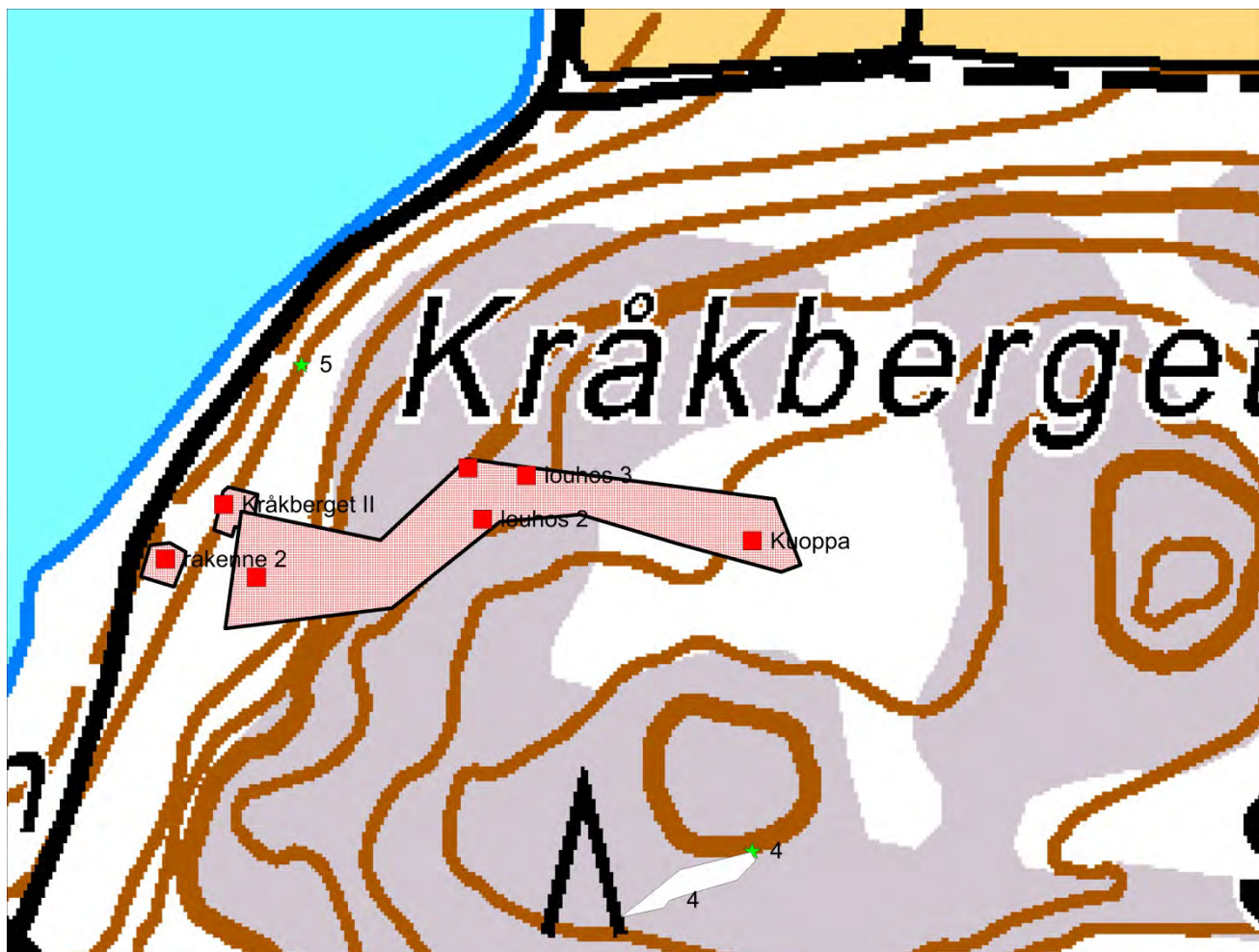
Tulkinta:

Kalkkiuuni, jonka Kroneld on merkinnyt Simonbyvikenin rantaan.

Lisätietoja:

Kuva 42. Gloet, rakenne (kalkkiuuni) kaakosta. DT2013_62_206

Kuva 43. Kråkberget I ja II, pohjoisin ruuduista on jätekivivalli. 4 = luonnonmuodostelma ja 5= maanotto-
paikka rinteessä. MK 1:2000.

5.3.23. Kråkberget I

Nimi:	Kråkberget I
Kylä:	Simonby
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisj.tyyppi:	raaka-aineen hankintapaikat
Tarkenne:	louhos
Rauhoitusluokka:	2
Ajoitus:	historiallinen
Lukumäärä:	3
Koordinaatit:	ETRS TM 35 N: 6 692 657 E: 235 250 Z: 8 m mpy
Koord.selite:	Itäisimmän louhoksen suulta
Etäisyystieto:	Paraisten kirkosta 5,5 km lounaaseen
Peruskartta:	104307
Aikais. tutkimukset:	Ei aikaisempia tutkimuksia

Taustatiedot kohteesta: Kolmen pitkänomaisen louhoskuopan jono Kråkbergetin laella. Lähinnä rantaa sijaitsevassa on vettä, muut ova pienempiä ja sammaleisia. Paikallisesti arvokas luohosjono. (Luonnoninventointi 1978, 115) Kaavaselostukseen merkitty Simonbyvägenin pohjoispuolelle.

Havainnot:

Kråkbergetin länsiosassa (ei laella) on itä-länsisuunainen louhosjono. Louhos 1 on aivan rannan tuntumassa, todella jyrkkäseinäinen ja niistä levein. Sen mitat ovat noin 30 x 20 m (itä-länsi x pohj.-etelä). Seinämät noin 5–7 m korkeat. Perällä kasvaa kuusia. Porausjälkiä ei havaittu, mutta kovin läheltä seinämiä ei päästy tarkastelemaan, koska pohjalla on vettä. Louhoksen suuaukko on lännessä, rannan puolella ja sen edestä on otettu maata kymmeniä kuutioita, jonka vuoksi ainakin yksi rannassa sijainnut kalkkiuuni (Kråkberget II, 1) on tuhoutunut. Puiden koosta päätellen tämä on tapahtunut noin 5–10 vuotta sitten. Louhoksen perällä, pohjoisosassa on kapea luiska, jonka jälkeen suoni siirtyy pohjoisemmaksi. Louhos 2 on pieni ja matalahko. Louhos 3 on pitkä ja kapea, 2–3 m leveä ja 3–5 m syvä, nuoren kuusikon täyttämä, suuaukko on länsipään pohjoisosassa ja sen reunaan on mahdollisesti ladottu tueksi kiviä. Louhoksen 2 ja 3 pohjoispuolella on massiivinen jätekivivalli, niiden kanssa samansuuntainen ja se on ainakin 6 m leveä ja 10–20 pitkä. Louhokset sijaitsevat pohjoisempänä kuin mitä kaavaan on merkitty.

Tulkinta:

Kalkkikivilouhoksia

Lisätietoja:

Louhoksen 3 itäpään eteläpuolella, lähellä louhosta on ainakin yksi koillis-lounaissuuntainen kuopanne, joka on 3–4 m pitkä, 2 metriä leveä. Niiden ympärillä ei ollut maavalleja, mutta liittynevät louhoksen toimintaan.

Kuva 44. Kråkberget I, louhos 1 lännessä. DT2013_62_211

5.3.24. Kråkberget II

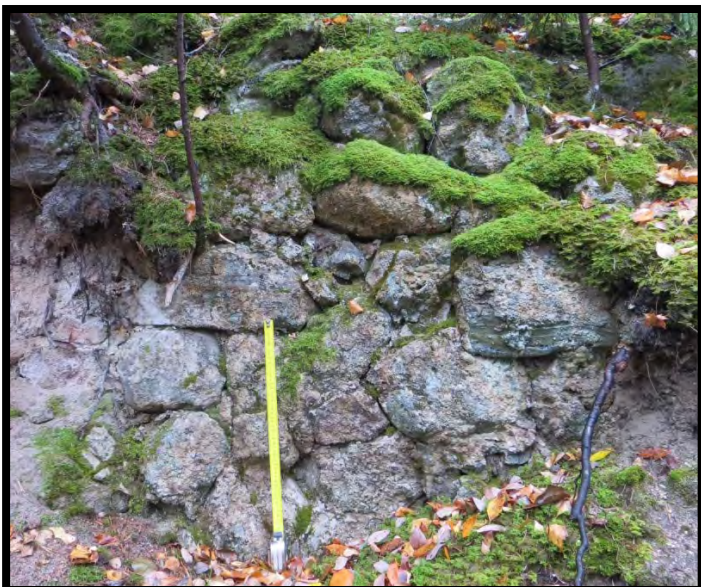
Nimi:	Kråkberget II
Kylä:	Simonby
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisj.tyyppi:	työ- ja valmistuspaikat
Tarkenne:	kalkkiuuni
Rauhoitusluokka:	2
Ajoitus:	historiallinen
Lukumäärä:	1–2
Koordinaatit:	ETRS TM 35 N: 6 692 677 E: 235 241 Z: 16 m mpy
Koord.selite:	Pohjoisemman rakenteen keskeltä
Etäisyystieto:	Paraisten kirkosta 5,5 km lounaaseen
Peruskartta:	104307
Aikais. tutkimukset:	Ei aikaisempia tutkimuksia

Taustatiedot kohteesta: Kroneldin (1950, 28) mukaan Västergårdin tilalla oli uuni Grottbergetin (ilm. nyk. Kråkberget) luona ja Östergårdilla Lillholmenissa (nyk. ?).

Havainnot: Louhoksen 1 pohjoispuolisessa rantarinteessä on pohjois-eteläsuuntaista kivilatomusta (**rakenne 1**), jossa on kuusi kivikertaa näkyvissä. Kivien pintaan on saostunut tai palanut kalkkia. **Rakenne 2** sijaitsee edellisestä noin 20 metriä lounaaseen. Tien yläpuolisessa rinteessä on luode-kaakkosuuntainen, noin 2x 1 m kokoinen kuoppa, jonka rinteeseen puoleinen seinämä jyrkkä. Kuopassa on romahtaneita, lohkottuja kiviä. Säilyneet maavallit ovat massiiviset, noin 3–4 m leveät. Mahdollinen suuaukko on todennäköisesti ollut tielle/rantaan päin, mutta rakenteen etuosa ilmeisesti tietä rakennettaessa tuhoutunut.

Tulkinta: Rakenne 1: kalkkiuunin peräseinä, muu osa rakenteesta tuhoutunut. Rakenne 2: mahdollinen kalkkiuuni

Lisätietoja: -

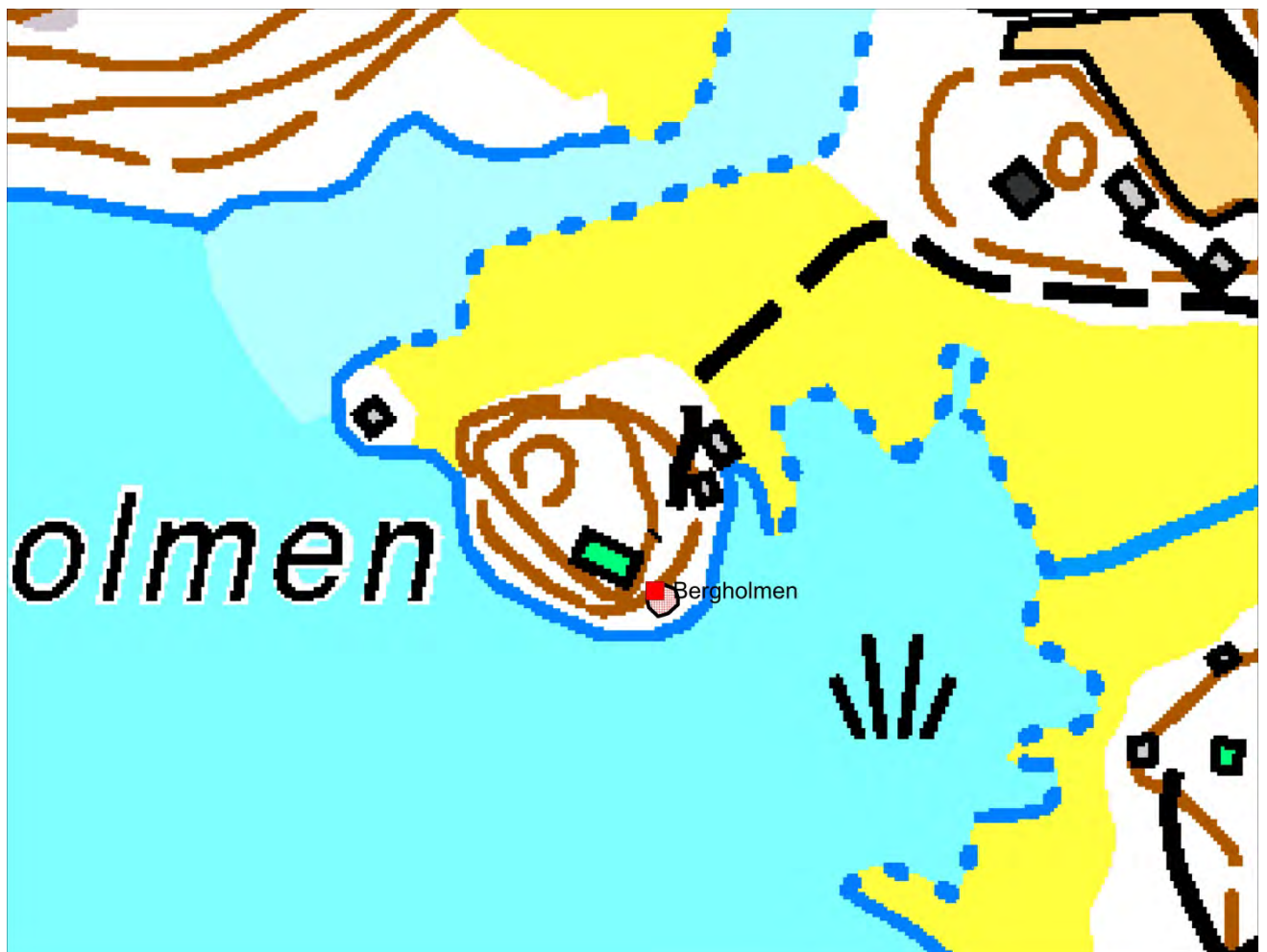
Kuva 45. Kråkberget II, rakenteen 1 takaseinä lännestä. DT2013_62_208

Kuva 46. Kråkberget I, lähes tuhoutuneen kalkkiuunin (rakenne 1) kumpua lounaasta. DT2013_62_209

Kuva 47. Kråkberget I, louhosten pohjoispuolella sijaitsevan jätekivivallin pohjoista rinnettä idästä. DT2013_62_218

Kuva 48. Bergholmenin rengasuunin sijainti. MK 1:2000.

5.3.25. Bergholmen

Nimi:	Bergholmen
Kylä:	Simonby
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisj.tyyppi:	työ- ja valmistuspaikat
Tarkenne:	kalkkiuuni
Rauhoitusluokka:	2
Ajoitus:	historiallinen
Lukumäärä:	1
Koordinaatit:	ETRS TM 35 N: 6 691 783 E: 235 271 Z: 3 m mpy
Koord.selite:	Rakenteen koillispäästä.
Etäisyystieto:	Paraisten kirkosta 6 km lounaaseen
Peruskartta: 104307	
Aikais. tutkimukset:	Ei aikaisempia tutkimuksia

Taustatiedot kohteesta: Kroneld (1950, 28): Jopa Källarholmenilla on ollut uuni.

Havainnot: Bergholmenin kaakkoisessa rinteessä on luode-kaakkosuuntainen, pyöreähkö tai soikeahko kumpu, jonka reunoissa näkyy ladottuja kiviä. Raken-

Tulkinta:

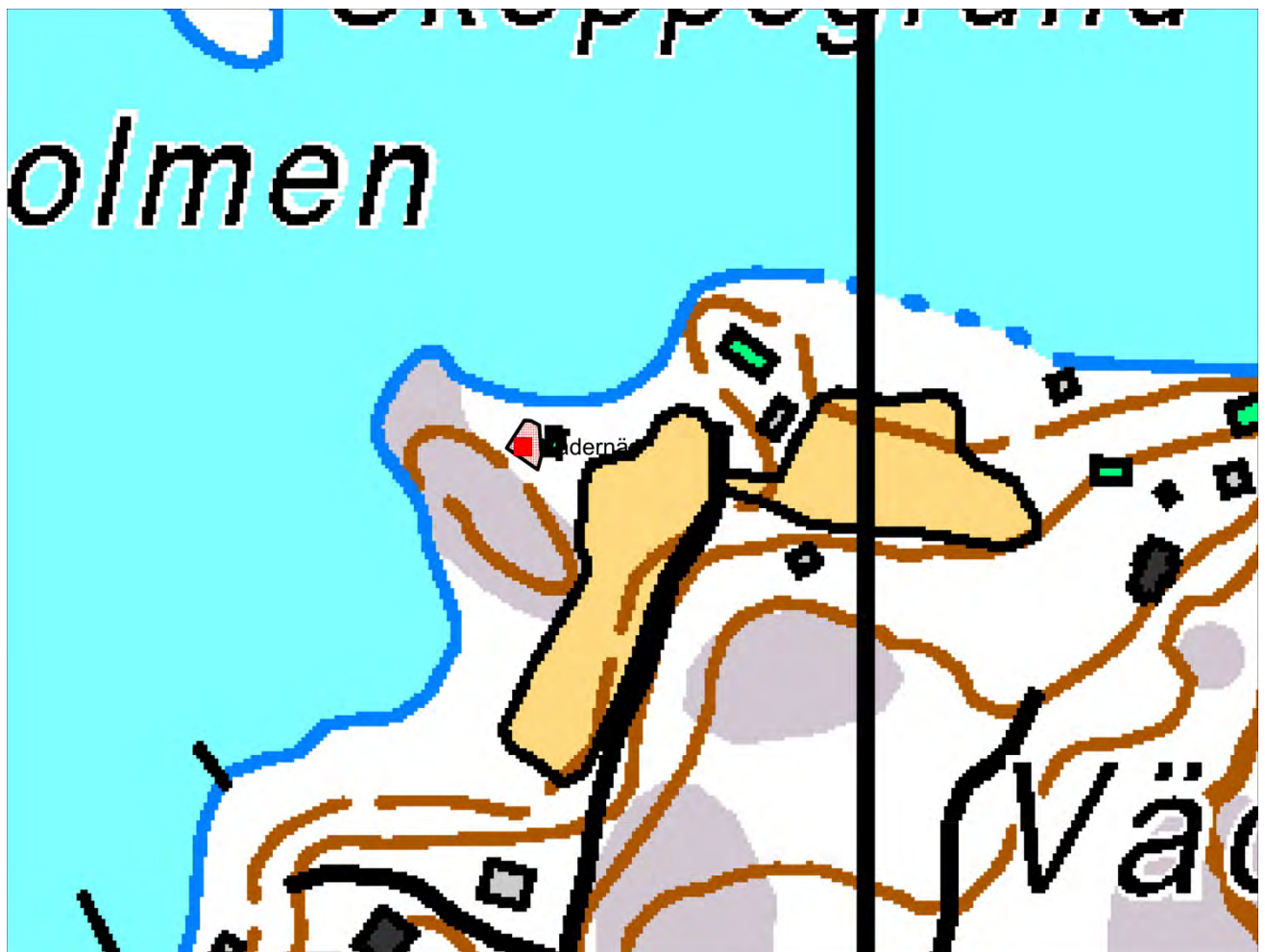
teen pituus on noin 5 m, leveys noin 4 m. Rakenteen reunavallit ovat 1 m leveät ja sen keskellä oleva kuoppa on täytetty metrin mittaisilla pölleillä. Rengasuunin perustukset. Rakennettu todennäköisesti vuonna 1883 (Nyström 1951, 32). Kroneldin maininta Källarhomenin uunista tarkoittaa ilmeisesti nykyistä Bergholmenia, sillä sinne vievän tien nimi on Källarholmsvägen.

Lisätietoja:

Koordinaattien mittaaminen rakenteen keskeltä ei onnistunut.

Kuva 49. Bergholmenille todennäköisesti vuonna 1883 rakennettu rengasuuni luoteesta. DT2013_62_220

Kuva 50. Vädernäs MK 1:2000.

5.3.26. Vädernäs

Nimi:	Vädernäs
Kylä:	Simonby
Laji:	kiinteä muinaisjännös
Muinaisj.tyyppi:	työ- ja valmistuspaikat
Tarkenne:	kalkkiuunit
Rauhoitusluokka:	2
Ajoitus:	historiallinen
Lukumäärä:	1
Koordinaatit:	ETRS TM 35 N: 6 693 378 E: 235 906 Z: 3 m mpy
Koord.selite:	Rakenteen keskeltä
Etäisyystieto:	Paraisten kirkosta 5 km länsi-lounaaseen
Peruskartta:	104307
Aikais. tutkimukset:	Ei aikaisempia tutkimuksia

Taustatiedot kohteesta: Paikka on merkitty Kroneldin karttaan, mutta epäselväksi jää, mikä tekstissä mainituista paikannimistä viittaa tähän paikkaan. Ks. Simonbyvikenin taustatiedot. Isojakokartassa vuodelta 1792 alue on kuulunut Vädernäsin torpan pelto- tai niittyalueisiin. Nykyään paikka on kesämökkikäytössä.

Havainnot:

Vädernäs-niemen pohjoisosassa, pienellä niemen töppyrällä venevajan vieressä on halkaisijaltaan noin 10 metrin kokoinen, hevosenkengänmuotoinen rakenne, jonka keskellä on kraaterimainen kuoppa ja sen ympärillä massiiviset maavallit. Keskellä olevan kuopan koko on noin 3 x 3 m. Rakenteessa on aukko itäpuolella ja se on aikoinaan ollut hyvin meren rannassa. Rakenteen päällä kasvaa nuoria mäntyjä ja koivuja. Kuopan takaosassa (aukkoa vastapäätä) on näkyvissä ladottuja kiviä. Takavallin leveys on noin 2 m.

Tulkinta:

Kalkkiuuni

Lisätietoja:

Torpan päärakennus lienee sijainnut samalla paikalla kuin nykyinen paikan päärakennus.

Kuva 51. Vädernäs, kalkkiuuni idästä, mitta suuaukon kohdalla. DT2013_62_221

Kuva 52. Väternäs, rakenne takaa, lounaasta. DT2013_62_224

Kuva 53. Gropen II, kylmämuurattu kivikellari. MK 1:5000.

5.3.27. Gropen II (kivikellari)

Nimi:	Gropen II
Kylä:	Simonby
Laji:	muu kulttuuriperintökohde
Muinaisj.tyyppi:	kivirakenteet
Tarkenne:	kellarit
Rauhoitusluokka:	-

Ajoitus: historiallinen
Lukumäärä: 1
Koordinaatit: **ETRS TM 35**
N: 6 692 503
E: 236 857
Z: 17 m mpy
Koord.selite: Rakenteen keskeltä
Etäisyystieto: Paraisten kirkosta 4 km lounaaseen.
Peruskartta: 104307
Aikais. tutkimukset: Ei aikaisempia tutkimuksia

Taustatiedot kohteesta: -

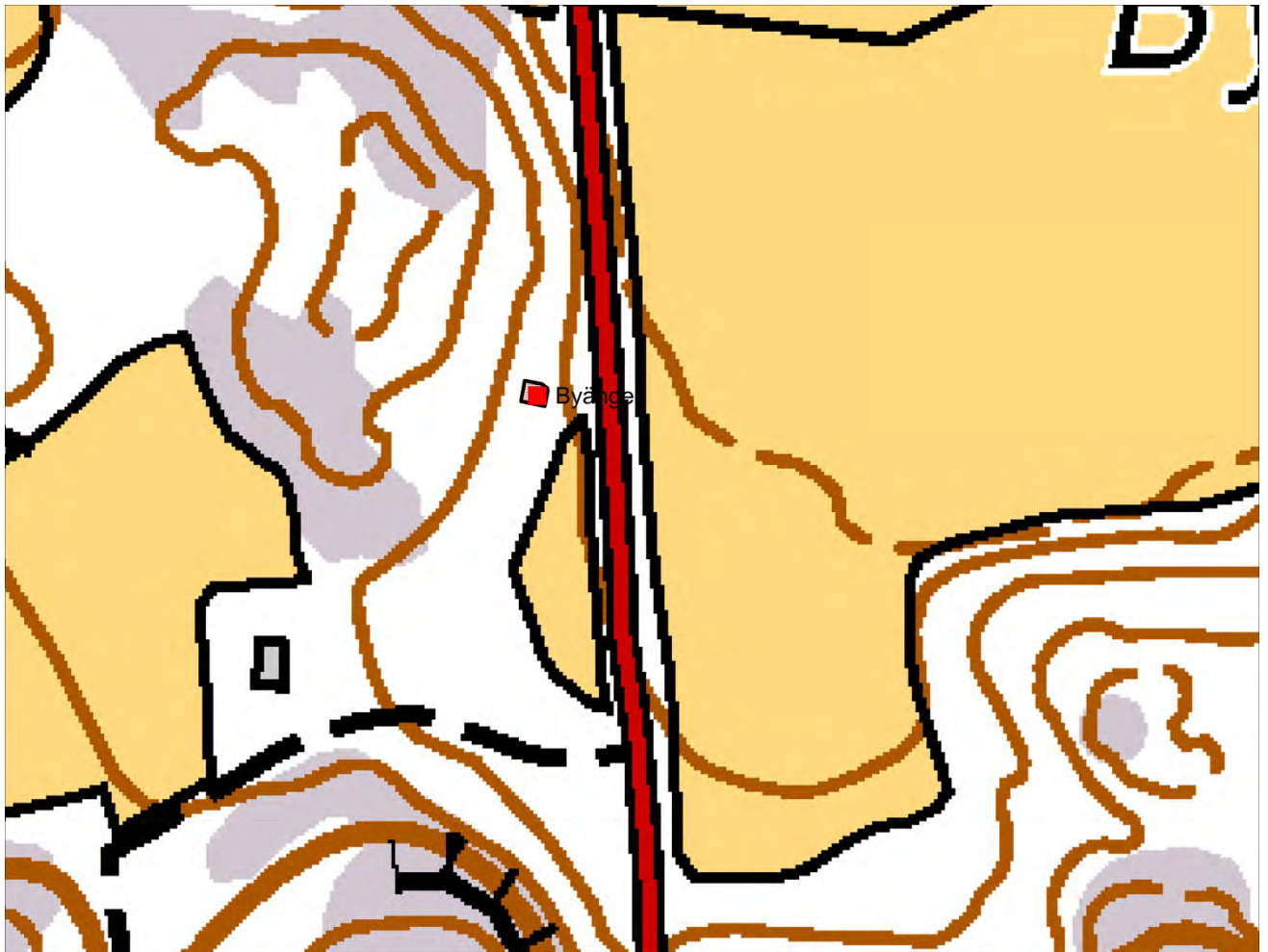
Havainnot: Vanhan pihapiirin tuntumassa, louhoksen 3 pohjoispuolella on osittain maahan kaivetun 2,3 x2,5 metrin (sisämitat) kokoisen kylmämuuratun kivirakenteen jäännökset. Sen nurkat osoittavat päällmansuuntiin. Rakenteessa on aukko luoteissivulla. Sen sisällä on paksut sammalpeitteet ja jonkin verran ruostunutta peltiä ja muuta jätettä.

Tulkinta: Torpan (?) maakellari

Lisätietoja: Isojakokarttoja ei tältä alueelta käytettävissä.

Kuva 54. Gropen II, kylmämuurattu kivikellari etelästä. DT2013_62_236

Kuva 55. Byängen. MK 1:2000.

5.3.28. Byängen

Nimi:	Byängen
Kylä:	Skärmola
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisj.tyyppi:	työ- ja valmistuspaikat
Tarkenne:	kalkkiuuni
Rauhoitusluokka:	2
Ajoitus:	historiallinen
Lukumäärä:	1
Koordinaatit:	ETRS TM 35 N: 6 692 433 E: 233 033 Z: 5 m mpy
Koord.selite:	Rakenteen keskeltä
Etäisyystieto:	Paraisten kirkosta 8 km lounaaseen
Peruskartta:	104307
Aikais. tutkimukset:	Ei aikaisempia tutkimuksia

Taustatiedot kohteesta: Isojakokartassa (1791–92) alue on merkitty Hårdwallin och Starwallin niityiksi.

Havainnot: Byängenin ja päätien länsipuolella sijaitsevan kallioisen mäen kaakkoisosassa on hevosenkengän muotoinen rinteeseen kaivettu rakenne. Sen keskellä on kuoppa, jonka seinämissä, varsinkin eteläisessä on selvästi kivi-

latomusta näkyvissä ainakin 3 kivikertaa. Rakenteen itä-länsisuuntainen pituus noin 5 m ja pohjois-eteläsuuntainen leveys on noin 2 m. Rakenteen sisäseinät on selvästi ladottu, näkyvissä on ainakin 3 luonnonkivikertaa. Sisäseinien säilynyt korkeus hieman yli 1 m. Ulkopuolella rakenne nousee vain hieman maanpinnan tason yläpuolelle. Takaseinästä on romahtanut monta kiveä. Rakenteen suuaukko on itään eli päätielle päin ja sen leveys on noin 2 m. Keskellä kasvaa nuoria kuusia.

Tulkinta:

Mahdollisesti maatalouskalkinpolttouuni. Sijainti ei ole tyypillinen myyntikalkinpolttouunin paikaksi (niityn laidassa, pitkä matka meren rantaan) Maakellari olisi toisaalta todennäköisesti sijainnut lähempänä Skärmolan kylän talojen pihapiiriä.

Lisätietoja:

-

Kuva 56. Byängen, rakenteen (maatalouskalkinpolttouuni?) eteläisen sivuseinämän kivilatomusta.
DT2013_62_256

Kuva 57. Lastarudden I ja II sekä etelämpänä maakellari (rakenne 2), joka mahdollisesti alkujaan kalkkiuuni. MK 1:2500.

5.3.29. Lastarudden I

Nimi:	Lastarudden I
Kylä:	Strandby
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisj.tyyppi:	raaka-aineen hankintapaikat
Tarkenne:	louhokset
Rauhoitusluokka:	2
Ajoitus:	historiallinen
Lukumäärä:	1
Koordinaatit:	ETRS TM 35 N: 6 694 905 E: 229 102 Z:6 m mpy
Koord.selite:	Louhoksen itäpäästä, suuaukolta.
Etäisyystieto:	Paraisten kirkosta 12 km länteen
Peruskartta:	104307

Aikais. tutkimukset: Ei aikaisempia tutkimuksia

Taustatiedot kohteesta: Kroneldin (1950, 29) mukaan Strandbyn Kalkholmenissa on kolmen kalkkiuunin jäännökset, kaksi alempana lahdella ja yksi louhoksen luona vuorella. Kroneldin karttaan on Kalkholmenin päähän, sen eteläosaan merkitty

kaksi uunia ja sen pohjoisosaan yksi. Ks. kohde Korolaxholmen. Louhos on merkitty Paraisten luontoselvityksessä (1978) julkaistuun karttaan nro 5.

Havainnot:

Noin 30 metriä pitkä ja 10 metriä leveä itä-länsisuuntainen louhos, jossa on hyvin jyrkät ja pystysuorat seinämät. Seinämien korkeus n. 5–10 m. Louhoksen suuaukko on sen itä/koillisiosassa. Suuaukon pohjois- ja eteläpuolella, rinteen suuntaisesti on kivivalli. Suuaukon pohjoispuolella on yksi mahdollinen kalkkiuuni (Lastarudden II, rakenne 1) ja siitä 80 metriä etelään maakellari (rakenne 2), joka mahdollisesti entinen kalkkiuuni.

Tulkinta:

Kalkkilouhos

Lisätietoja:

-

Kuva 58. Lastarudden I, louhoksen eteläistä seinämää. DT2013_62_267

5.3.30. Lastarudden II

Nimi:	Lastarudden II
Kylä:	Strandby
Laji:	kiinteä muinaisjännös
Muinaisj.tyyppi:	työ- ja valmistuspaikat
Tarkenne:	kalkkiuunit
Rauhoitusluokka:	2
Ajoitus:	historiallinen
Lukumäärä:	1-2
Koordinaatit:	ETRS TM 35 N: 6 694 920 E: 229 111

Koord.selite: Z: 3 m mpy
Etäisyystieto: Pohjoisemman rakenteen keskeltä.
Peruskartta: Paraisten kirkosta 12 km länteen.
Aikais. tutkimukset: 104307
Ei aikaisempia tutkimuksia

Taustatiedot kohteesta: Kroneldin (1950, 29) mukaan Strandbyn Kalkholmenissa on kolmen kalkkiuunin jäännökset, kaksi alempana lahdella ja yksi louhoksen luona vuorella. Kroneldin karttaan on Kalkholmenin päähän, sen eteläosaan merkitty kaksi uunia ja sen pohjoisosaan yksi. Ks. kohde Korolaxholmen. Mainittu myös Göran Silanderin selvityksessä (2009).

Havainnot: Louhoksen Lastarudden I koillispuolella on rakenne 1, jonka yli rantamökille vievä polku kulkee. Itä-länsisuuntaisen u:n muotoisen matalan maavallin itäpäässä on aukko (lahden puolella) ja keskellä painanne. Maavallit ovat noin 2 m leveät. Keskellä olevan painanteen pituus on noin 4 m. Rakenteen länsiosassa on muutamia, mahdollisesti ladottuja kiviä näkyvissä. Rakenteen länsipuolella on louhokseen liittyvää kivivallia, jonka avulla mahdollisesti rinnettä tuettu. Rakenne 2 sijaitsee edellisestä 80 m etelään. Se on halkaisijaltaan noin 10 metrin maakumpu, jonka kaakkoisosassa on oviaukko. Oviaukon ympäristössä on kylmämuurattua kivirakennetta näkyvissä. Oviaukolle johtaa kapea halssi.

Tulkinta: Rakenne 1: mahdollinen kalkkiuuni. Rakenne 2: mahdollinen kalkkiuuni, josta myöhemmin tehty maakellari. (ei enää käytössä)

Lisätietoja: On mahdollista, että louhoksen itäpuolella kulkevan kivivallin vieressä on ollut enemmänkin uunirakenteita, tosin Kroneld ei mainitse paikalle kuin yhden.

Kuva 59. Lastarudden II, rakenne 1 (kalkkiuuni) ja sen yli kulkevaa polkua etelästä. DT2013_62_269

Kuva 60. Lasterudden I, louhoksen suuaukon eteläpuolella sijaitsevaa pohjois-eteläsuuntaista kivallia pohoisesta. DT2013_62_271

Kuva 61. Lampisviken MK 1:2500.

5.3.31. Lampisviken

Nimi:	Lampisviken
Kylä:	Bodnäs
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisj.tyyppi:	työ- ja valmistuspaikat
Tarkenne:	kalkkiuuni
Rauhoitusluokka:	2
Ajoitus:	historiallinen
Lukumäärä:	1–2
Koordinaatit:	ETRS TM 35 N: 6 697 774 E: 234 100 Z: 10 m mpy
Koord.selite:	Itäisemmän rakenteen keskeltä
Etäisyystieto:	Paraisten kirkosta 7 km luoteeseen
Peruskartta:	104308
Aikais. tutkimukset:	Ei aikaisempia tutkimuksia

Taustatiedot kohteesta: Vuoden 1804 isojakokarttaan rantaan on merkitty niittyä (Salmi 2001). Kroneldin (1950, 29) mukaan Bodnäsissä on ollut maauuni ja karttaan lahden perukkaan on merkitty yksi kalkkiuuni.

Havainnot: **Rakenne 1:** Melko jyrkän etelärinteen loivassa alaosassa on noin 3 metriä pitkä ja 2 m leveä notkelma, jota ympäröivät melko matalat maavallit. Maavallien leveys on maksimissaan 1,5 m ja niiden korkeus noin 0,3–0,5 m. Vallissa on aukko tien puolella. Kesämökeille johtava tie kulkee aivan rakenteen alapuolella, sitä viistäen. Rakenteen päällä kasvaa haapoja ja kuusia. **Rakenne 2:** Hieman edellisestä länteen rinteessä on luodekaakkosuuntainen u:n muotoinen, vallien ympäröimä notkelma, jonka on 4 m pitkä ja 2 m leveä. Aukko on länsipuolella ja siinä on pieni kasa kiviä. Maavallin sisäreunassa on selvästi ladottuja kiviä, jotka muodostavat suorakulmaa. Tien puolella vallissa on suurehko tiensuuntainen kivi. Tienpuoleinen valli on 1–2 metriä leveä ja maksimissaan 1 m. korkea. Vallien päällä kasvaa villiintynyttä sireeniä. Notkelmassa on rautaromua.

Tulkinta: Rakenne 1: mahdollisesti melko tuhoutunut kalkkiuuni. Rakenne 2: mahdollisesti kalkkiuuni, tosin suuaukko epätyypillisesti ei lahdelle päin.

Lisätietoja: -

Kuva 62. Lampisviken, rakenteen 1 painanne lännestä. DT2013_62_276

Kuva 63. Lampisviken, rakenne 2, mahdollinen kalkkiuuni lännestä. DT2013_62_279

Kuva 64. Lymykolo MK 1:2500.

5.3.32. Lymykolo

Nimi:	Lymykolo
Kylä:	Pyhänsuu/Levo
Laji:	kiinteä muinaisjäänös
Muinaisj.tyyppi:	työ- ja valmistuspaikat
Tarkenne:	kalkkiuuni
Rauhoitusluokka:	2
Ajoitus:	historiallinen
Lukumäärä:	2–3
Koordinaatit:	ETRS TM 35 N: 6 697 554 E: 236 357 Z: 7 m mpy
Koord.selite:	Rannassa sijaitsevista rakenteista pohjoisemman keskeltä
Etäisyystieto:	Paraisten kirkosta 5,5 km luoteeseen.
Peruskartta:	104308
Aikais. tutkimukset:	Ei aikaisempia tutkimuksia

Taustatiedot kohteesta: Vuodelta 1794 peräisin olevaan karttaan niemelle on merkitty ”ängs- och åkerbackor”. Niemen ja mantereen välisessä notkossa on jo tuolloin ollut niittyjä ja pelto. Kroneld (1950, 29) mainitsee, että Pyhänsuussa on ollut maauuni. Karttaan Pyhänsuun pohjoispuolelle on merkitty kaksi toisistaan erillään sijaitsevaa uunia.

Havainnot:

Evasbergetin itäpuolella sijaitsevalla niemellä on kolme rakennetta, joista kaksi on niemen itärannalla. Kolmas rakenteista on lähes niemen keski-osassa, pellolle antavassa rinteessä. **Rakenne 1:** hevosenkengän muotoinen maavalli, jonka keskellä on loivaseinäinen kuoppa. Keskellä kasvaa tai kinamarjapuska ja reunoilla kookkaita kuusia ja mäntyjä. Kuopan pituus (itä-länsi) on 4 m, ja leveys (pohj-etelä) 1–2 m. Suuaukon leveys on noin 1 m. Pohjoisempi sivumaavalli on 3 m leveä, eteläisempi sivumaavalli noin 2 m leveä. Rakenteen kyljessä, sen eteläpuolella on vanha muurattu kellari, jonka päällä on selvästi rakennuksen kivijalkaa ja rinteessä siihen liittyvää terassointia. Rakenne 1 ja kellari jakavat yhteisen maavallin. **Rakenne 2:** kellari, jonka tiilistä holvattu oviaukko antaa rannalle. Sen päällä olevan kivijalan pituus on rannansuuntaisesti 6 metriä ja leveys 5 m. Kivet kookkaita ja lohkottuja. Rakennuksen eteläpuolelle, rinteeseen on tehty kivistä pengerrystä. **Rakenne 3** sijaitsee edellisistä 65 m luoteeseen. U:n muotoisen maavallin ympäröimän kuopan pituus (noin itä-länsi) on 4 m ja leveys (rinteen suuntaisesti) hieman yli 1 m. Maavallien leveys on noin 2 m ja korkeus sisäpuolelta 0,5–1 m. Takaosassa ja sivuissa kiviä näkyvissä, mutta ei selvää latomusta. Suuaukko antaa vanhalle salmelle/lahdelle, nykyiselle pellolle.

Tulkinta:

Kalkkiuuneja, joista yksi on todennäköisesti itäisempi Kroneldin karttaan Pyhänsuun pohjoispuolelle merkityistä uuneista. Rakenne 2 on todennäköisesti alkuaan ollut kalkkiuuni, mutta myöhemmin muutettu kellariksi. Päällä ollutta rakennusta ei ole merkitty vuoden 1794, mutta se lienee huomattavasti nuorempi.

Lisätietoja:

Olisiko rakenteen 3 kohdalla kyse verotukselta piilossa pidetystä uunista? Sijainti kahteen muuhun nähden syrjäinen tai sitten sitä on käytetty maatalouskalkin polttoon.

Kuva 65. Lymykolo, rakenne 1 kaakosta. DT2013_62_288

Kuva 66. Lymykolo, rakenne 2, alkujaan mahdollisesti kalkkiuuni, mutta myöhemmin rakennettu kellariksi. Näkymä lännestä. DT2013_62_292

Kuva 67. Levoviken rakenne 1 ja etelämpänä rakenne 2, jonka pohjoispuolella kaksi kuoppaa. MK 1:2500.

5.3.33. Levoviken

Nimi:	Levoviken
Kylä:	Levo
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisj.tyyppi:	työ- ja valmistuspaikat

Tarkenne: kalkkiuuni
Rauhoitusluokka: 2
Ajoitus: historiallinen
Lukumäärä: 2
Koordinaatit: **ETRS TM 35**
N: 6 697 217
E: 6 697 217
Z: 5 m mpy
Koord.selite: Pohjoisemman rakenteen keskeltä.
Etäisyystieto: Paraisten kirkosta 5,5 km luoteeseen
Peruskartta: 104308
Aikais. tutkimukset: Ei aikaisempia tutkimuksia

Taustatiedot kohteesta: Vuoden 1783 karttaan alue pohjoisemman uunin kohdalla on merkitty ”ängs- och åkerbackor” kun taas eteläisempi uuni on sijainnut lahden pohjukassa olleen rantaniityn länsilaidassa. Kroneldin karttaan lahdelle ei ole merkitty uunia.

Havainnot: **Rakenne 1** sijaitsee kesämökin puutarhan laidalla, kallion alapuolisessa rinteessä. Hieman pitkulaisen hevosenkengän muotoinen maavalli, jonka keskellä on kapea ja pitkä kuoppa. Suuaukolta rakenteen perälle on 7 m, leveys on 1,5 m. Maavallit ovat 2–3 m leveät ja noin 1 m korkeat. Ulkomittat kokonaisuudessaan ovat noin 9 m (itä-länsi) x 6 m (rinteen suuntainen). Rakenteen suuaukko on lahdelle päin. Keskellä on pusikko. **Rakenne 2:** Noin 70 m rakenteesta 1 etelään, tien länsipuolella sijaitsevassa kuusikossa on U-kirjaimen muotoinen maavalli, jonka keskellä on loivaseinäinen kuoppa. Maavallit ovat massiiviset, noin 4–5 m leveät ja niiden korkeus on noin 1 m. Suuaukko antaa pellolle, kaakkoon. Kuopan pituus suuaukolta perälle on 6–7 m ja sen leveys rinteeseen suuntaisesti on noin 2 m. Kuopan rinteet todella loivat. Joitakin kiviä näkyvissä, mutta ei selvää kylmämuurattua kivirakennetta. Rakenne sijaitsee 9 m mpy. Rakenteen yläpuolella, rinteessä on muutama kuoppa, joista toinen on tasapohjainen, noin 0,5 m syvä ja halkaisijaltaan noin 2 m. Toinen kupista on pyöreä, noin 0,75 m syvä, halkaisijaltaan 1 m.

Tulkinta: Kalkkiuuneja. Rakenne 2 on mahdollisesti kalkkimiilu ja ehkä huomattavasti 1700-luvun loppua vanhempi. Perustelut: vuonna 1783 matkaa lahden rantaan on ollut noin 65 m ja rakenteen suuaukko antaa vanhalle lahdelle, silloiselle niitylle ja nykyiselle pellolle. On toki mahdollista, että kyseessä on maatalouskalkinpolttoon käytetty uuni, mutta rakenteen massiivisuus viittaisi ennemminkin myytäväksi tarkoitetun kalkin polttoon.

Lisätietoja: -

Kuva 68. Levoviken, mahdollisesti 1700-lukua vanhempi rakenne 2 koillisesta. DT2013_62_285

Kuva 69. Pettebyviken. Rakenteen 1 länsipuolella oli kivimuuuri (rakenne 2) ja kaksi jätekiivikasa. MK 1:2000.

5.3.34. Pettebyviken

Nimi:	Pettebyviken
Kylä:	Petteby
Laji:	kiinteä muinaisjäänös
Muinaisj.tyyppi:	työ- ja valmistuspaikat
Tarkenne:	kalkkiuunit
Rauhoitusluokka:	2
Ajoitus:	historiallinen
Lukumäärä:	1
Koordinaatit:	ETRS TM 35 N: 6 692 897 E: 234 455 Z: 5 m mpy
Koord.selite:	Rakenteen 1 keskeltä
Etäisyystieto:	Paraisten kirkosta 6,5 km lounaaseen.
Peruskartta:	104307
Aikais. tutkimukset:	Ei aikaisempia tutkimuksia

Taustatiedot kohteesta: Kroneldin karttaan Pettebyvikenin etelärannan niemeen on merkitty yksi rengasuuni (cylinderugn). Kroneldin mukaan (1950, 50) uuni rakennettiin vuonna 1904.

Havainnot: Pettebyvikenin eteläpuolella sijaitsevan niemen itäosassa (**rakenne 1**) on pyöreähkö, halkaisijaltaan noin 14 m kokoinen valli, jonka päällä on selvästi halkaisijaltaan 20–30 cm kiviä. Maavallin leveys on noin 2–3 m. Sen keskellä on ainakin kaksi halkaisijaltaan 1–2 metrin kuoppaa ja kaksi pienempää kuoppaa. Sen länsipuolella kallion päällä on selvästi kylmämuurattua, kookkaista lohkotuista kivistä tehtyä muuria (**rakenne 2**). Rengasuunin ja kivimuurin välinen etäisyys on noin 8 m. Niemen länsiosassa, rantarinteessä on itä-länsisuuntainen 5 m metriä pitkä ja 2 m leveä lohkotuista kivistä tehty kivikasa. Pohjoisempana niemen länsirannassa on rannansuuntainen, noin 30 metriä pitkä ja muutaman metrin levyinen sammaloituneiden, osaksi särmikkäiden kivien matalahko kasa. Näiden etäisyys uuniin on noin 35–45 m.

Tulkinta: Vuonna 1904 rakennetun rengasuunin perustukset ja mahdollisesti sen toimintaan liittyvä kivimuuri sekä jätekivikasoja.

Lisätietoja: Niemi oli aika ryteikköinen, joten havaintojen tekeminen oli vaikeaa.

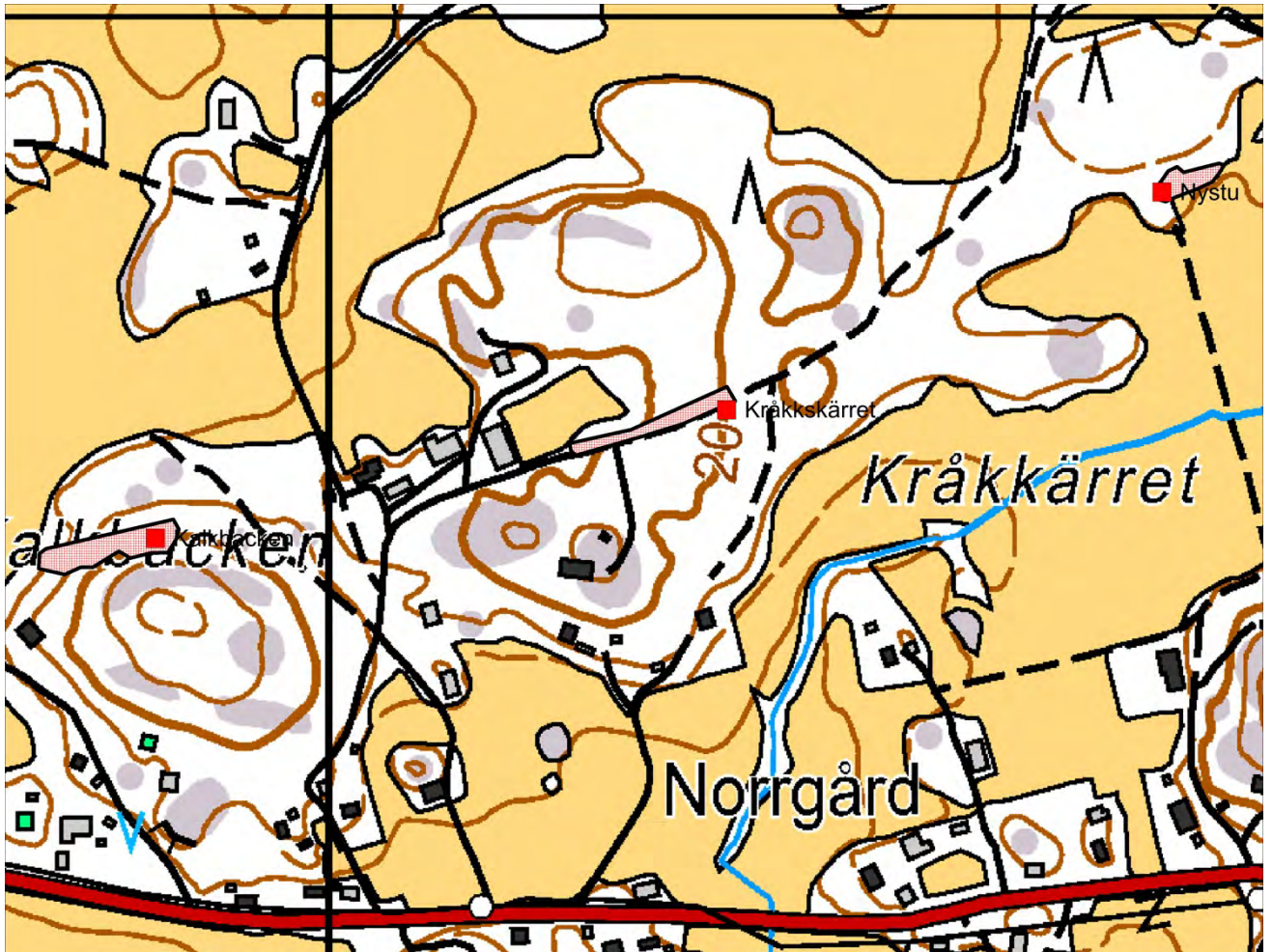
Kuva 70. Pettebyviken, rakenne 1 kivimuurin päältä (rakenne 2) kaakkoon. DT2013_62_297

Kuva 71. Pettebyviken rakenne 2 rengasuunilta päin kuvattuna. DT2013_62_296

Kuva 72. Pettebyviken, pohjoisempi rannansuuntainen mahdollinen jätekivikasa pohjoisesta. DT2013_62_299

Kuva 73. Kalkbacken, Kråkkärret ja Nystun louhokset. MK 1:5000.

5.3.35. Kalkbacken

Nimi:	Kalkbacken
Kylä:	Tara
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisj.tyyppi:	raaka-aineen hankintapaikat
Tarkenne:	louhokset
Rauhoitusluokka:	2
Ajoitus:	historiallinen
Lukumäärä:	1
Koordinaatit:	ETRS TM 35 N: 6 695 643 E: 235 882 Z: 22 m mpy
Koord.selite:	Louhoksen itäpäästä
Etäisyystieto:	Paraisten kirkosta 5 km luoteeseen
Peruskartta:	104307
Aikais. tutkimukset:	Ei aikaisempia tutkimuksia

Taustatiedot kohteesta: Louhos on merkitty Paraisten luonnoninventointi-raporttiin (1978, Å11,kartta 5) kuuluvaksi Såricksen ja Taran vanhaan kalkkilouhosjonoon. Kalkkia olisi louhittu jo 1700-luvun puolivälissä.

Havainnot: Noin 90 metriä pitkä ja 20 metriä leveä, jyrkkäseinäinen louhos, jonka pohjalla on vettä. Se on suunnilleen itä-länsisuuntainen ja suuaukko sijaitsee itäpäässä. Louhokseen johtaa puinen ramppi, joka nyt jo huonossa kunnossa. Porausjälkiä ei havaittu, mutta kovin läheltä seinämiä ei päästy tarkastelemaan.

Tulkinta: Kalkkikivilouhos

Lisätietoja: -

Kuva 74. Kalkbackenin louhos Taran kylässä, idästä. DT2013_62_301

5.3.36. Kråkkärret

Nimi: Kråkkärret
Kylä: Tara
Laji: kiinteä muinaisjännös
Muinaisj.tyyppi: raaka-aineen hankintapaikat
Tarkenne: louhokset
Rauhoitusluokka: 2
Ajoitus: historiallinen
Lukumäärä: ainakin 4
Koordinaatit: **ETRS TM 35**
N: 6 695 731
E: 236 273
Z: 8 m mpy

Koord.selite: Louhosjonon itäpäästä
Etäisyystieto: Paraisten kirkosta 5 km luoteeseen
Peruskartta: 104307
Aikais. tutkimukset: Ei aikaisempia tutkimuksia

Taustatiedot kohteesta: Louhos on merkitty Paraisten luonnoninventointi-raporttiin (1978, Å11,kartta 5) kuuluvaksi Såricksen ja Taran vanhaan kalkkilouhosjonoon. Kalkkia olisi louhittu jo 1700-luvun puolivälissä.

Havainnot: Useita pieniä, kapeita louhoksia noin 110 metrin pituisella matkalla metsätien pohjoispuolella Kalkbackenin ja Nystun välissä.

Tulkinta: Kalkkilouhoksia

Lisätietoja:
-

Kuva 75. Yksi pienistä Kråkkärretin louhoksista idästä. DT2013_62_304

5.3.37. Nystu

Nimi: Nystu
Kylä: Tara/Såris
Laji: kiinteä muinaisjäännös
Muinaisj.tyyppi: raaka-aineen hankintapaikat
Tarkenne: louhokset
Rauhoitusluokka: 2
Ajoitus: historiallinen
Lukumäärä: 1
Koordinaatit: **ETRS TM 35**
N: 6 695 880
E: 236 571
Z: 11 m mpy
Koord.selite: Louhoksen länsipäästä
Etäisyystieto: Paraisten kirkosta 4,5 km luoteeseen

Peruskartta: 104307
Aikais. tutkimukset: Ei aikaisempia tutkimuksia

Taustatiedot kohteesta: Louhos on merkitty Paraisten luonnoninventointi-raporttiin (1978, Å11, kartta 5) kuuluvaksi Såriksen ja Taran vanhaan kalkkilouhosjonoon. Kalkkia olisi louhittu jo täältä jo 1700-luvun puolivälissä.

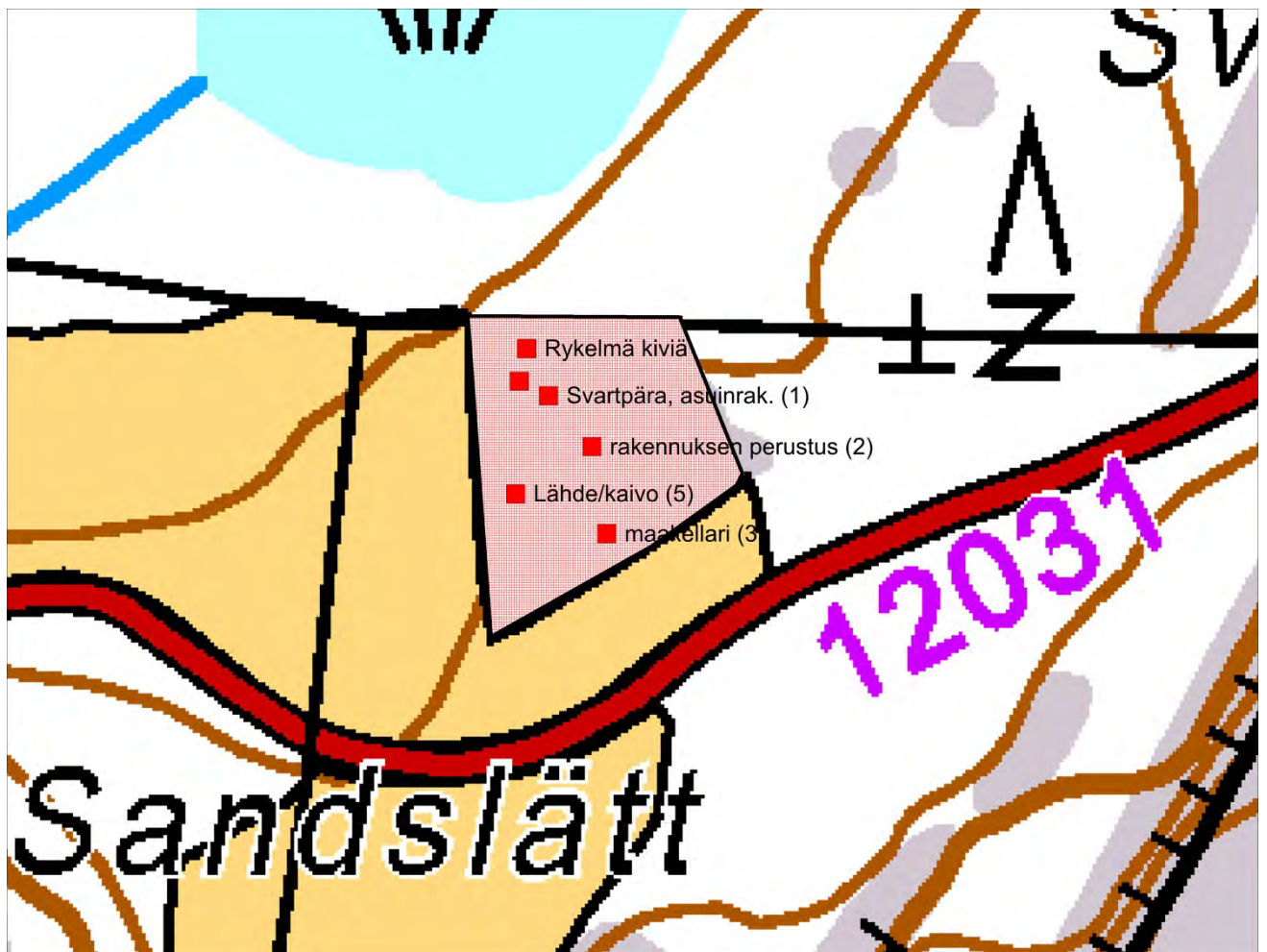
Havainnot: Itä-länsisuuntainen, jyrkkäseinäinen louhos hevoslaitumen länsipäässä. Pituus 47 m, leveys on noin 12 m. Louhos on täynnä vettä.

Tulkinta: Kalkkilouhos

Lisätietoja: -

Kuva 76. Nystun louhos lounaasta. DT2013_62_303

Kuva 77. Svartpäran torppa (1). Sen luoteispuolella sijaitsee rakenne 4. MK 1:2000.

Kuva 78. Svartpärans digitoitu isojakokartta vuodelta 1771. Turkoosi =torppa, ympärillä haka. MK 1:2000.

5.3.38. Svartpära (torppa)

Nimi:	Svartpära
Kylä:	Mörkby
Laji:	muu kulttuuriperintökohde
Muinaisj.tyyppi:	asuinpaikka
Tarkenne:	torpat
Rauhoitusluokka:	-
Ajoitus:	historiallinen
Lukumäärä:	1
Koordinaatit:	ETRS TM 35 N: 6 695 884 E: 233 594 Z: 13 m mpy
Koord.selite:	Rakenteen 1 kivijalan eteläkulmasta
Etäisyystieto:	Paraisten kirkosta 7 km luoteeseen
Peruskartta:	104307
Aikais. tutkimukset:	Ei aikaisempia tutkimuksia

Taustatiedot kohteesta: Vuoden 1771 karttaan paikalle on merkitty torppa ja sen ympärille koillis-lounaissauntaisesti haka, jolla on tarkenne Lands Måls hagan (Salmi 2001).

Havainnot: Lampisträskenin eteläpäässä, peltojen väliin jäävällä metsäisellä alueella on ainakin viisi rakennetta. **Rakenne 1:** alueen keskellä, kallion laella on

koillis-lounaissuuntainen 5,70x8,0 m kokoinen kivijalka. Pohjoisen puoleisella sivulla sen sisällä on 1,5 x 1,2 m kokoinen, tasainen kivikerran korkuinen rakenne, todennäköisesti tulisijan perustus, jonka yhteydestä löytyi myös käsin lyötyjä tiiliä. Kivijalan ulkopuolella oli kookas betonivalun fragmentti, mahdollisesti portaista. Todennäköisesti kyseessä on asuinrakennus. **Rakenne 2:** Itä-länsisuuntainen 4 x noin 10 m rakenne, jossa selvästi lohkottuja (sivut 60–100 cm) kiviä niin, että ulkosivulle on asetettu kiven sileä, suora sivu. Näkyvissä on yksi kivikerta. Rakenne on selvin länsiosastaan. Havaintoja vaikeutti tiheä pusikko. Todennäköisesti kyseessä on rakennuksen kivijalka. **Rakenne 3:** Itä-länsisuuntainen U:n muotoinen maavalli, jonka keskellä on kuoppa täynnä kookkaita halkaisijaltaan noin 60–80 cm lohkottuja kiviä. Ainakin yhdessä kivessä on selvästi muurausta. Rakenteen kokonaispituus on 6 m ja leveys 3,5 m. Oviaukko on itäpäässä ja sen edessä on romahtanutta sementtivalupalkkia. Maavallit ovat noin 1,5 m leveitä ja sisäpuolelta noin 1,5 m korkeat. Kyseessä on romahtanut maakellari. **Rakenne 4:** Rakenteen 1 pohjoispuolella, hieman alempana loivassa rinteessä on lähes pohjois-eteläsuuntainen, särmikkäistä kivistä tehty matala kivilatomus. Kivien pitkät sivut vaihtelevat 40–100 cm. Rakenne on varsin epämääräinen, mutta selvästi sen etelä kaakkoisreunan kivet on ladottu niin, että suorat, sileät sivut on asetettu linjaan. Se on noin 5–6 m pitkä ja 2 m leveä ja kiviä on kauttaaltaan tällä alueella. Rakenteesta 4 noin 5 metriä pohjoiseen on pyöreähkö, halkaisijaltaan noin 1,5 metrin hajanainen kivimuodostelma, jonka seassa oli kirkasta pullolasia. Rakennusten itäpuoleisessa notkossa oli vanhoja pelto- tai niittyjä. Rakenteesta 3 luoteeseen oli kivetty lähde tai kaivo (**Rakenne 5**). Alueen pellonpuoleisilla reunoilla, varsinkin eteläosassa oli kiviä, jotka vaikuttivat osin ladotuilta, osin pellolta raivatuilta. Mahdollisesti osa niistä voi olla haan ympärille tehdyn kiviaidan jäännöksiä.

Tulkinta:

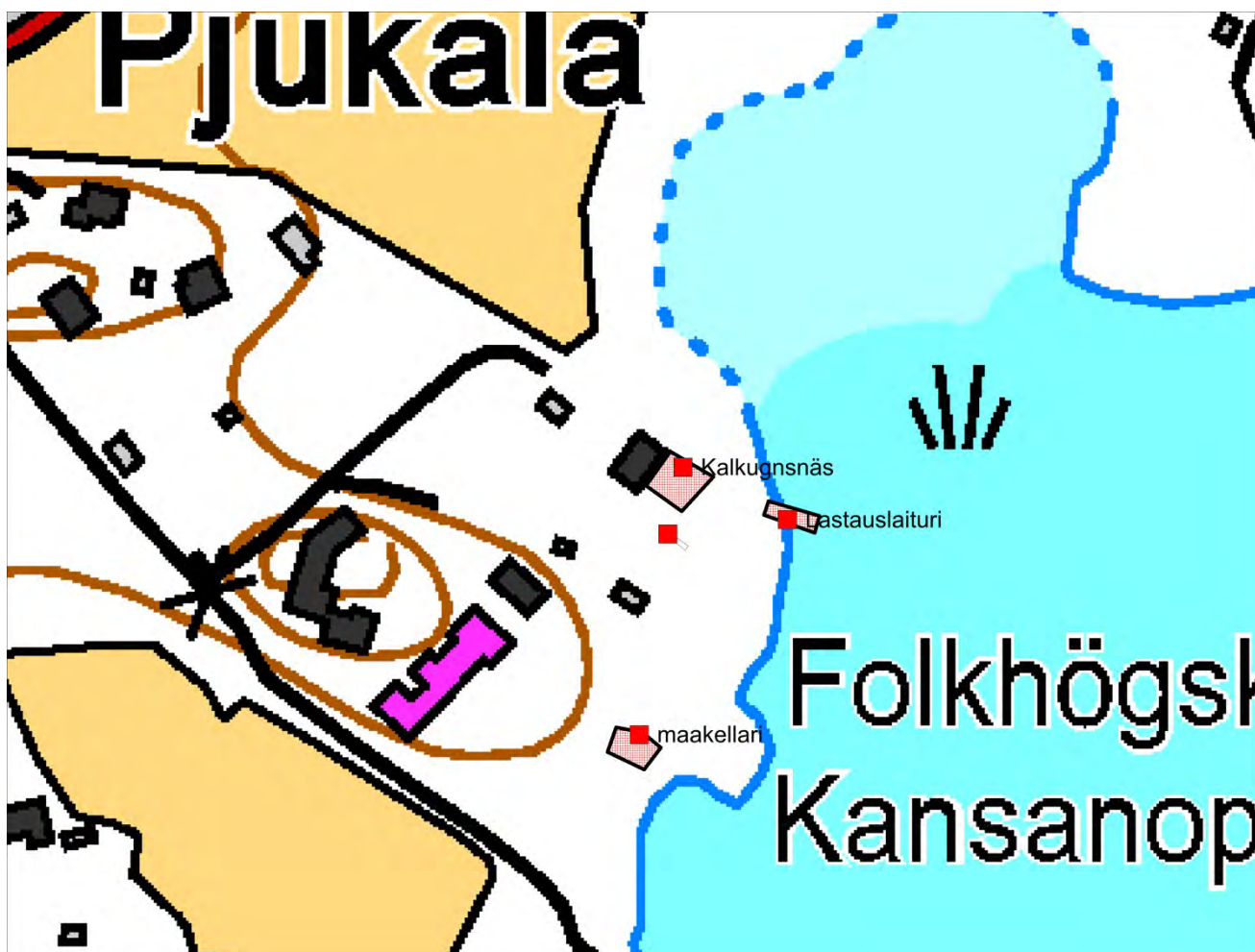
Ainakin vuonna 1771 olemassa ollut torppa, jonka ympärillä on ollut haka. Torppa lienee ollut käytössä melko pitkälle 1900-luvun puolelle. Perustelut: betonivalufragmentit, kirkas pullolasi. Karttaan (1771) merkitty rakennus on mahdollisesti sama kuin pihapiiristä löydetty asuinrakennuksen kivijalka (rakenne 1).

Kuva 79. Svartpära, rakenne1 (asuinrakennuksen kivijalka) pohjoisesta. DT2013_62_308

Kuva 80. Svartpära, vasemmalla rakenne 4 ja oikealla sen pohjoispuolinen hajanainen kivimuodostelma, idästä. DT2013_62_311

Kuva 81. Kalkugnsnäs Pjukalassa. MK 1:2500.

5.3.39. Kalkugnsnäs

Nimi:	Kalkugnsnäs
Kylä:	Pjukala
Laji:	kiinteä muinaisjännös
Muinaisj.tyyppi:	työ- ja valmistuspaikat

Tarkenne: kalkkiuuni
Rauhoitusluokka: 1
Ajoitus: historiallinen
Lukumäärä: 2
Koordinaatit: **ETRS TM 35**
N: 6 691 253
E: 238 708
Z: 8 m mpy
Koord.selite: Rakenteen 1 keskeltä.
Etäisyystieto: Paraisten kirkosta 3,5 km lounaaseen
Peruskartta: 104307
Aikais. tutkimukset: Ei aikaisempia tutkimuksia

Taustatiedot kohteesta: Kroneldin (1950, 26) mukaan isojaossa 1792 rantamäki jaettiin Pjukalan Norrgårdin ja Södergårdin tilojen kesken. Sinne rakennettiin kolme uunia, joista höyrylaivalaiturin lähellä sijainnut on nyt kokonaan purettu (nedri-ven) ja kivet käytettiin karjapihan rakentamiseen. Toinen uuni on jäljellä Kansankorkeakoulun rannassa ja se on rakennettu kellariksi. Kolmas, melko hyväkuntoinen uuni sijaitsee koulun pohjoispuolella. Se on 2,30 metriä korkea, 4,5 m pitkä ja 4 m leveä. Kroneldin karttaan niemelle on merkitty kolme kalkkiuunia, joista yksi on Kansankorkeakoulun eteläpuolisen lahden pohjoisrannassa. Isojakokarttoja ei ole digitoitu tuolta alueelta. Seutukaa- valiiton selvityksessä (1979, 318) Pjukalan kalkkiuuni kuvataan: 4x5 metrin laajuinen, ilmeisesti jo alkuaan 1700-luvulla rakennetun kalliouunin pohja. Teollisuushistoriallisesti merkittävä rakennelma, jonka kunto tyydyttävä.

Havainnot: **Rakenne 1:** Kansankorkeakoulun pohjoispuolella sijaitsevan talon rannassa on 3,70 m leveä ja 15–17 m pitkä itä-länsisuuntainen kivilatomus, joka on tehty pääasiassa rantaveteen. Halkaisijaltaan noin 0,6–0,8 cm kokoisia kiviä asetettu rakenteen reunoille siten, että kivien suora, tasainen sivu on ulospäin. Keskellä olevat kivet on laitettu epämääräisemmin ja siinä on käytetty hieman pienikokoisempia kiviä. Päällä on hajonneen puulaiturirakenteen jäännöksiä. **Rakenne 2:** Niemessä sijaitsevan talon kaakkoispuolella, 1,50 m etäisyydellä talon seinästä on erittäin hyvin säilyneen kalkkiuunin rauniot. Sen takaseinä on koillis-lounaissuuntainen ja sivuseinät luode-kaakkosuuntaiset. Suorakaiteenmuotoisen kivenpolttokammion lounaisseinämän (sivu) sisäpituus on 4,30 m ja kaakkoisen (etu) seinämän pituus on 3,15 m. Kaakkoisen etumuurin paksuus on 1,15 m, takamuurin paksuus 1,20 m. Sivumuurit ovat 1,70 m paksut. Kokonaisuudessaan rakenteen lounaissivu maavalleineen on 5 m leveä. Vastakkaisella puolella olevaa vallia sanoo isäntä vuosien varrella täyttäneen sortumauhan vuoksi. Sen leveys on nyt 4 m. Sisäpuolelta rakenteen säilynyt korkeus on etuosassa minimissään 0,9 m ja takaosassa maksimissaan 1,7 m. Uunin etuseinämässä on kaksi pyöreäkaarista, osittain romahtanutta holvattua aukkoa. Itäisemmän aukon leveys on 0,65 m ja korkeus 0,60 m. Läntisemmän aukon leveys on 0,80 m, takaosasta 0,70 m ja korkeus 0,50 m. Itäisemmän aukon ulkoreunasta lähtien mitattuna etuosassa näkyvän koillissivun kivivallin pään leveys on 2,5 m. Läntisemmän aukon ulkoreunasta lähtien mitattuna lounaissivun kivivallin pään leveys on jopa 4 m. Aukkojen väliin jää 0,8 m. Sisäpuolella aukkojen leveys on 0,60–0,70 m ja näkyvissä oleva korkeus on 0,30–0,45 m. Rakenteen kokonaislaajuus on noin 12,5x7 m. Noin 20 metriä uunista etelään on C. Lindbergin mukaan noin 10 m x 2–3 metrin

kokoinen, luode-kaakkosuuntainen alue puutarhassa, jossa ei maaperän nopean kuivumisen vuoksi oikein kasva mitään. Kyseessä voisi olla ns. kalkkitie eli paikka, jossa on osaksi sammutettu vastapoltettua kalkkia. **Rakenne 3:** Talosta noin 90 metriä etelään on käytöstä pois jäänyt maakellari, joka on Linbergin mukaan rakennettu vanhan kalkkiuunin perustuksille. Paikka vastaa Kroneldin kuvausta ja sijaintia kartalla.

Tulkinta:

Rakenne 1: kalkin kuljetuksen liittyvän lastauslaiturin perustukset. **Rakenne 2:** kalkkiuuni ja mahdollisesti sen lähellä kalkinsammutuspaikka. **Rakenne 3:** maakellari, joka tehty todennäköisesti kalkkiuunin päälle. Erittäin hyvin säilynyt kalkkiuuni, lastauslaituri ja mahdollinen kalkkitie on poikkeuksellisen hyvin säilynyt kalkintuotantoon liittyvä kokonaisuus, joka siksi määritetään luokkaan 1. Rakenne 3:a ei tarvitse suojella näin vahvasti.

Lisätietoja:

Talon isännän Carl Lindbergin mukaan lastauslaituria on käytetty viimeksi 1900-luvun alussa ja myöhemmin siinä on satunnaisesti pidetty veneitä. Rantakalliossa on ollut aluksenkiinnitystappi, mutta sitä ei enää löydetty. Talo rakennettiin niemeen 1950–1955.

Kolmatta uunia etsittiin Kansankorkeakoulun lounaispuolella sijaitsevan lahden rannasta. Kesämökin ja talon välisessä tiheässä pöheikössä havaittiin hajanaisia kiviä, mutta ei selvästi säilynyttä rakennetta.

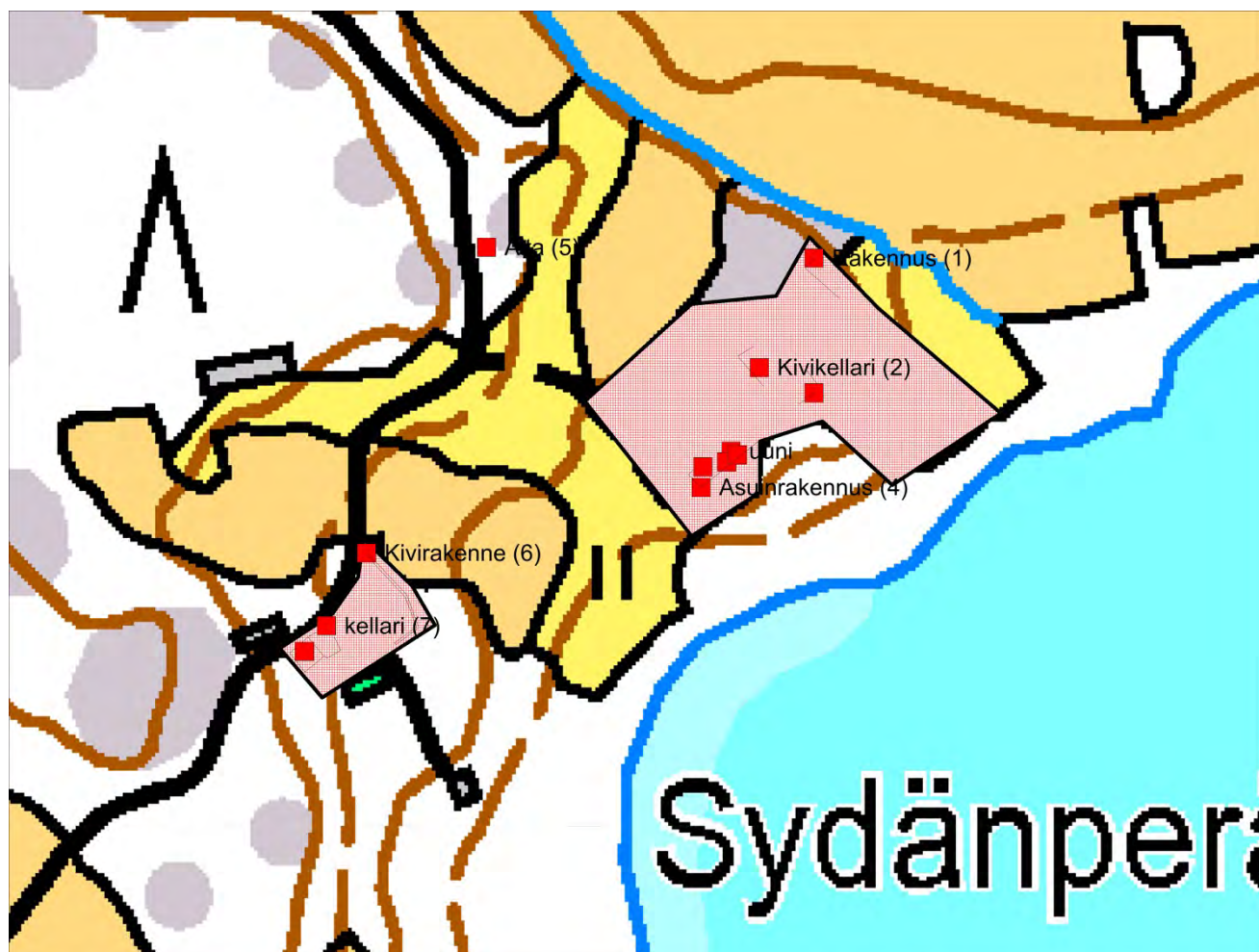

Kuva 82. Kalkugnäs, lastauslaituri (rakenne 1), joka liittyy kalkkiuunien käyttöön, lännestä.

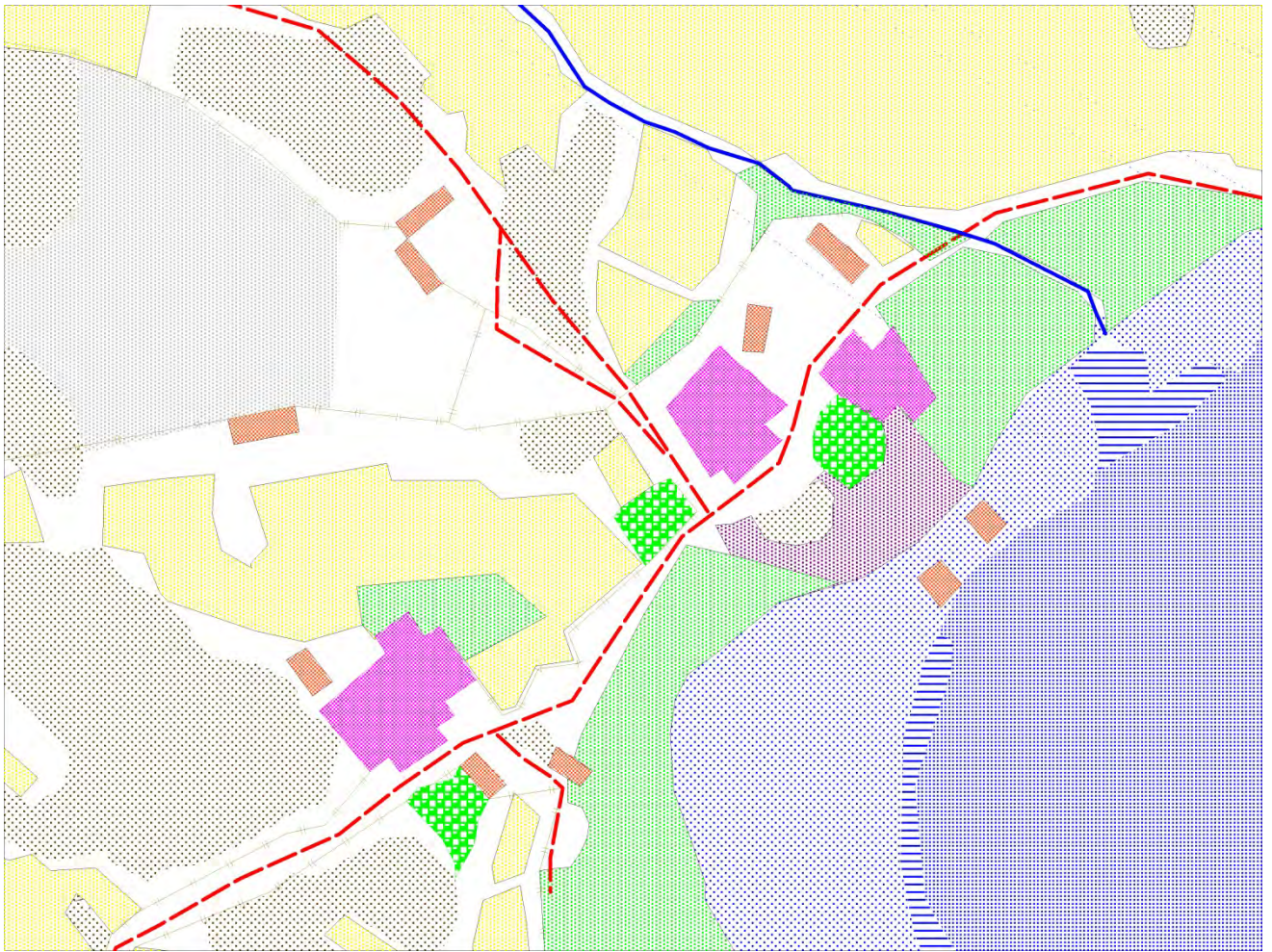
DT2013_62_314

Kuva 83. Kalkugnäs, kalkinpolttouuni länsilounaasta. DT2013_62_322

Kuva 84. Sydänperän kylätontti. Itäosassa Östergård ja länsiosassa Västergård. MK 1:2000.

Kuva 85. Sydänperän digitoitu isojakokartta vuodelta 1799. Pinkillä merkitty kylätontin alue, tumman vihreällä puutarha, keltaisella pellot, ruskealla rakennukset. MK 1:2000. (TMK/ Salmi 2001)

5.3.40. Sydänperä (kylätontti)

Nimi:	Sydänperä
Kylä:	Sydmo
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisj.tyyppi:	asuinpaikat
Tarkenne:	kylänpaikat
Rauhoitusluokka:	2
Ajoitus:	historiallinen
Lukumäärä:	1
Koordinaatit:	ETRS TM 35 N: 6 694 098 E: 231 732 Z: 10 m mpy
Koord.selite:	Rakenteen 4 eteläkulmasta
Etäisyystieto:	Paraisten kirkosta 9 km länteen
Peruskartta:	104307
Aikais. tutkimukset:	Västergårdin tilalla on tehty rakennusinventointia.

Taustatiedot kohteesta: Isojakokartassa vuodelta 1799 on mainittu Sydänperä Östergård, jonka tontti on ollut kahdessa osassa, ja Sydänperä Vestergård, joka on sijainnut etelämpänä lahden perällä. Östergårdin eteläisemmän tontin pohjoispuolella on ollut kaksi rakennusta. Molempien tonttien eteläpuolella on ollut puutarha. Kauempana tontista, kylätien luoteispuolella on ollut kaksi kul-

mittaista rakennusta (latoa?) Rannassa on ollut kaksi venevajaa, toinen ilmeisesti Vestergårdin tilan. Vestergårdin tontin kaakkoispuolella on ollut kaksi rakennusta ja puutarha. Sen luoteispuolella on kaksi rakennusta läheisen pellon molemmin puolin. Näistä kauimmaisen kohdalla on vielä nykyäänkin rakennus. Vuodelta 1540 tiedetään, että kylässä oli yksi talo. Vuonna 1560 kylään on merkitty kaksi taloa ja myöhemmin 1600-luvun lopulla enää yksi talo. (Ks. mm. Suomen asutus 1560-luvulla, 1973) Mip-tietojen (Vestergard-573-505-0001-0012) mukaan Vestergårdin nykyinen päärakennus, jota nimitetään torpaksi, ja joka on nyt kesämökkikäytössä on rakennettu 1800-luvulla. Määritetty historiallisesti ja ympäristöllisesti arvokkaaksi kohteeksi.

Havainnot:

Östergård: Rakenne 1: Kallioiden välissä pellon laidassa on kaksi kiveä itä-länsisuuntaisesti 10,5 metrin päässä toisistaan. Näistä kummastakin lounaaseen 5 m päässä on kivi. Kivien halk. 40–80 cm. Kyseessä on todennäköisesti ladon tai ulkorakennuksen kulmakivet. **Rakenne 2:** Luode-kaakkosuuntainen luonnonkiviholvinen kellari, jonka takaosan maanpäällinen säilynyt, suorakulmainen kivirakenteen korkeus on 70–80 cm. Kellarin ulkomitat ovat 6x4 m. Muurin paksuus on 1,20 m. Kellarin takaosassa on säilynyt liuskemaisista tai laattamaisista kivistä, hieman vajonnutta tynnyriholvausta. Holvin päällä on irtotiiltä. Holvin maksimikorkeus on 1,53 m nykyisestä maantasosta ja sen paksuus on 30–40 cm. Holvissa, kellarin perällä on 15x20 cm kokoinen tuuletusaukko, pituus suunta holvin pituisesti. Holvien pinnoissa jälkiä slammauksesta tai kalkkisivelystä. Kellarin oviaukon pielet on muurattu käsin lyödyistä, matalista tiilistä, tosin oviaukko on melko sortunut ja huonossa kunnossa. Tiilien välissä ollut laasti on rusehtavaa ja hyvin haperoa. Kellarin perällä, seinäkivien välissä käytetty laasti on kovempaa, vaalean harmaata kalkkilaastia ja sitä on slammauksen omaisesti levitetty kivien reunojen yli ja tämän vanhemman laastin päällä oli myös samaista rusehtavasta oviaukon tiilien välissä olleesta haperosta laastista tehtyä slammausta. Haperoa rusehtavaa laastia (samaa kuin ovenpielessä) havaittiin myös holvauksen kivien välissä. Näiden havaintojen perusteella kellarissa on ainakin kaksi eri rakennusvaihetta; kellarin seinät ovat vanhemmat kuin holvit ja tiilinen oviaukko. Perällä näyttäisi olevan laattamaisia kiviä, mahdollisesti kivilattiaa. Kellarin sisäleveys on 2,40 m ja pituus 3,50 m. Kellarin etuosassa on holvista romahtaneita kiviä. Oviaukon leveys on 90 cm. Kellarin edessä on pieni eteinen, jonka pituus on 1,40 m. Porausjälkiä ei havaittu missään. **Rakenne 3:** Lähes koillislounaissuuntainen, noin 5–6 m pitkä kivrivi, jossa sileä, suora sivu on laitettu alarinteen eli etelän puolelle. Siinä on näkyvissä yksi kivikerta. Rakenne sijaitsee hyvin tiheään, villiintyneen sireenipensaikon seassa, joten havaintojen tekeminen oli vaikeaa. Rakenteen koillispäässä hieman siitä erillään on isohko kivi, jota tukee alarinteen puoleinen kivi. Tästä suorassa kulmassa luoteeseen kalliossa on suora porras, noin 4 m pitkä, joka mahdollisesti toiminut rakennuksen koillisen seinälinjan perustuksena. Mahdollinen itäkulman kivi ei tosin ole samassa linjassa koillislounaissuuntaisen kivrivin kanssa, joten aivan varma sen funktiosta ei voi olla. Kivrivin lounaispäässä oli kookas, halk. noin 1 m laakea kivi, joka on voinut olla kulmakivi. Jos koillispään mahdollinen kulmakivi lasketaan rakenteeseen mukaan, kivrivin pituus on 7–8 m. Sireenipensaikossa oli myös siellä täällä melko kookkaita 2–3 kiven rykelmiä, jotka eivät selvästi liitty-

neet mihinkään rakenteeseen. **Rakenne 4:** Noin 21 m pitkä, lohkotuista ja poratuista tehty, koillis-lounaissauntainen kivijalka. Sen S-nurkan kohdalla on 2-3 kivikertaa jäljellä, muualla 1-2 kivikertaa. Porausjäljet ovat tasapak-suja ja leveitä, mutta yksittäisiä. Kivijalan säilynyt leveys on 8 m. Noin 3 metriä lounaispäädyistä luoteeseen kivijalan luoteisen seinälinja vieressä on 4x3,5 metrin kokoinen kumpu, jonka alaosassa on suorakulmaista kivi-rakennetta ja päällä tiilimurskaa ja jätettä. Rakennuksen luoteista kivijal-kaa/seinälinjaa ei havaittu maastossa tämän todennäköisesti tulisijarakenteen (uuni) koillispuolella. Noin 3 metriä uunista pohjoiseen, 2 metrin etäisyydellä kaakkoisesta kivijalasta sen sisällä on myös toinen kivirakenne. Se on lohkotuista kivistä latomus, jonka kivien väleissä ei havaittu laastia. Latomuksen koko on 90x120 cm. Rakenteen pituussuunta on sama kuin kivi-jalan pituussuunta. Kivilatomuksesta 3 metriä koilliseen on luode-kaakkosuuntainen, yhden kiven levyinen latomus, jonka toinen pää on kiinni kaakkoisessa kivijalassa ja luodepää päättyy tiilistä ja kivistä koostu-vaan maakumpuun. Kummun päällä kasvaa vanha pihlaja. Kivilatomuksen kivet ovat halk. noin 60–80 cm, samanlaisia kuin varsinaisessa kivijalassa-kin. Kummun koko on noin 2 x 1,5m ja sen itäpuolella on suorakulmaista kivirakennetta näkyvissä. Rakenne on samansuuntainen eli koillis-lounaissauntainen kuin kivijalkakin. Kyseessä ovat todennäköisesti välisei-nän perustus ja tulisijan jäännökset. Kookkaan asuinrakennuksen kivijalan alapuolella, rantarinteessä olevassa tiheikössä on tehty kookkaista kivistä terassointia. **Rakenne 5:** noin 80 m kylätontista lähteen, pienellä kalliosaa-rekkeella on 7 metriä pitkä ja 60–70 cm leveä kiviaidan jäännös. Rakenne on tehty luonnonkivistä ja se on luode-kaakkosuuntainen. **Vestergård: Ra-kenne 6:** Aivan tien vierestä lähtien pihamaan reunaan pitkin kulkee kivila-tomusta luoteiskaakkosuuntaisesti. Se tekee näin 10 metrin päässä kää-nöksen suunnilleen etelään jatkuen noin 14 metrin verran, jossa tekee suorakulmaisen käännöksen kohti nykyistä päärakennusta. Käännöksen jälkeen kivistä pituus on noin 7,5 m. Kyseessä lienee puutarhaan tehtyä terassointia, mutta siihen voi sisältyä vanhemman rakennuksen kivijalkaa. Tontilla sijaitsevan nykyisen päärakennuksen luoteispuolella on noin 6x7 m kokoinen muurattu kivikellari (**rakenne 7**), jonka takana, siinä aivan kiinni on tasainen 6 x 7 m kivirakenne (**rakenne 8**). Sen pääliosa on tasainen ja ladottu kivistä. Se oli hieman kapeampi kuin kivikellari. Kivikellarissa on vastikään romahtanut tiiliholvaus, jossa on käytetty matalia tiiliä. Kellarin edessä on pieni eteinen. Tiheän kasvuston vuoksi lähempiin mittauksiin ei ryhdytty. Rannassa on ainakin yksi rakennus, mahdollisesti sauna. Nykyään tontti on kesämökkikäytössä.

Tulkinta:

Östergård: Todennäköisesti rakenne 4 on ollut olemassa 1799, sillä kysei-nen rakennus osuu tonttialueen suorakulmaiseen ulokkeeseen. Rakenne 1 on todennäköisesti kartassa näkyvä pohjoisin rakennus. Kivikellari on erisuuntainen kuin kartassa näkyviä pohjois-eteläsuuntainen rakennus. Havaintojen perusteella on mahdollista, että kivikellarin toinen rakennus-vaihe ajoittuu 1700-luvun puolivälin jälkeen-1800-luvun alkuun (luonnon-kiviholvi, matalat tiilet ja ruskea laasti) ja sillä on mahdollisesti tätä van-hempi, (1600-luvun?) rakennusvaihe (kiviseinät, joissa ei porausjälkiä, laa-dukkaampaa laastia), mutta paikalla täytyisi tehdä tarkempia tutkimuksia, jotta kellarin iästä päästään selvyteen. Jompikumpi tiloista on ollut jonkin aikaa autiona tai veronmaksukyvytön 1500-luvulla, mutta molemmat lie-nevät olleen käytössä 1700-luvun lopulla.

Lisätietoja:

Kivikellarista konsultoitu Kari Uotilaa.

Kuva 86 Sydänperä, Östergårdin tila, holvatun kivikellarin (rakenne 2) peräseinä. DT2013_62_330

Kuva 87. Sydänperä, Östergårdin asuinrakennuksen (rakenne 4) eteläisempi tulisija etelästä. DT2013_62_340

Kuva 88. Sydänperä, Östergård, asuinrakennuksen sisällä ollut 120x 90 cm kokoinen kivilatomus etelästä.
DT2013_62_342

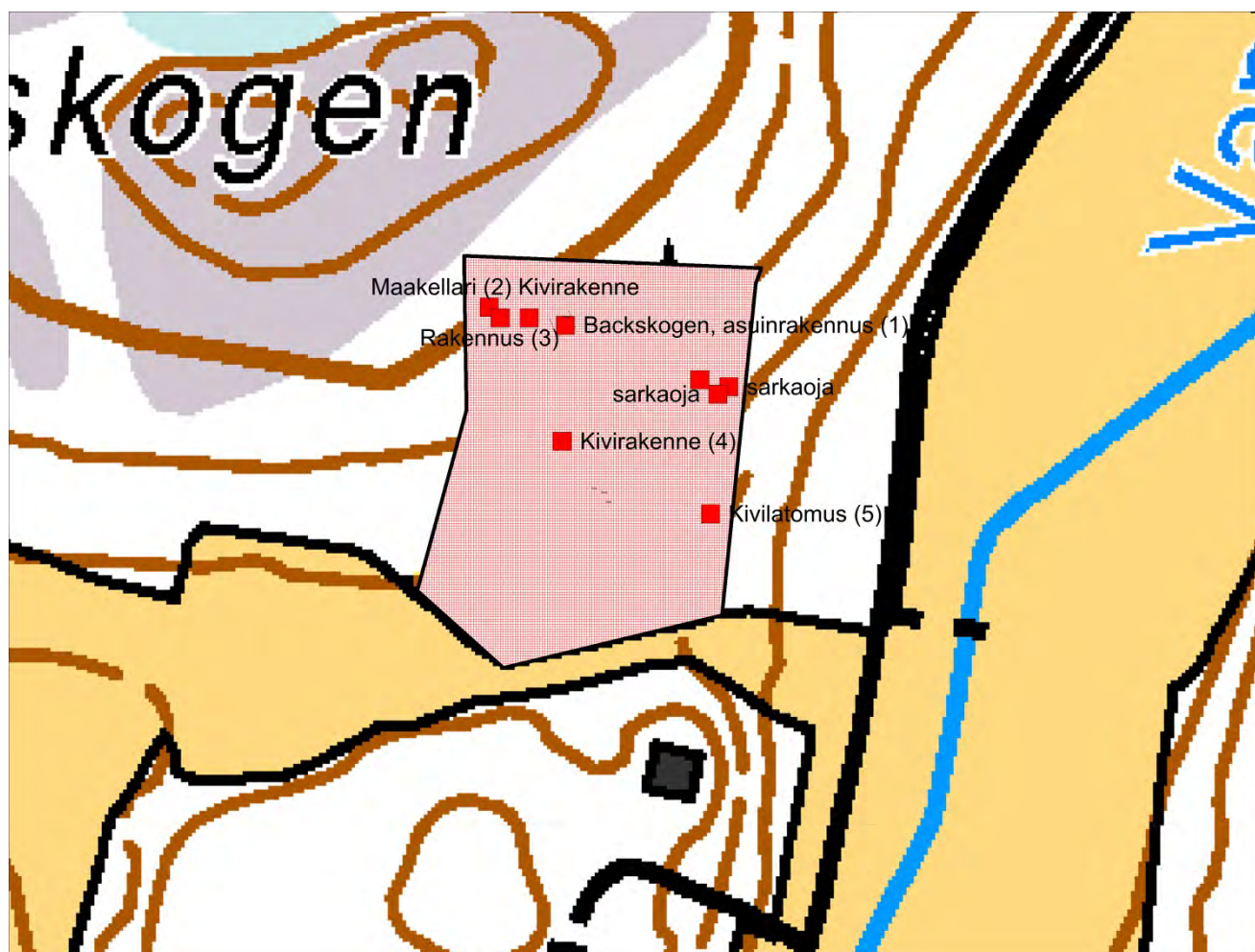
Kuva 89. Sydänperä, Östergård, asuinrakennuksen (rakenne 4) kaakon puolen kivijalkaa koillisesta.
DT2013_62_346

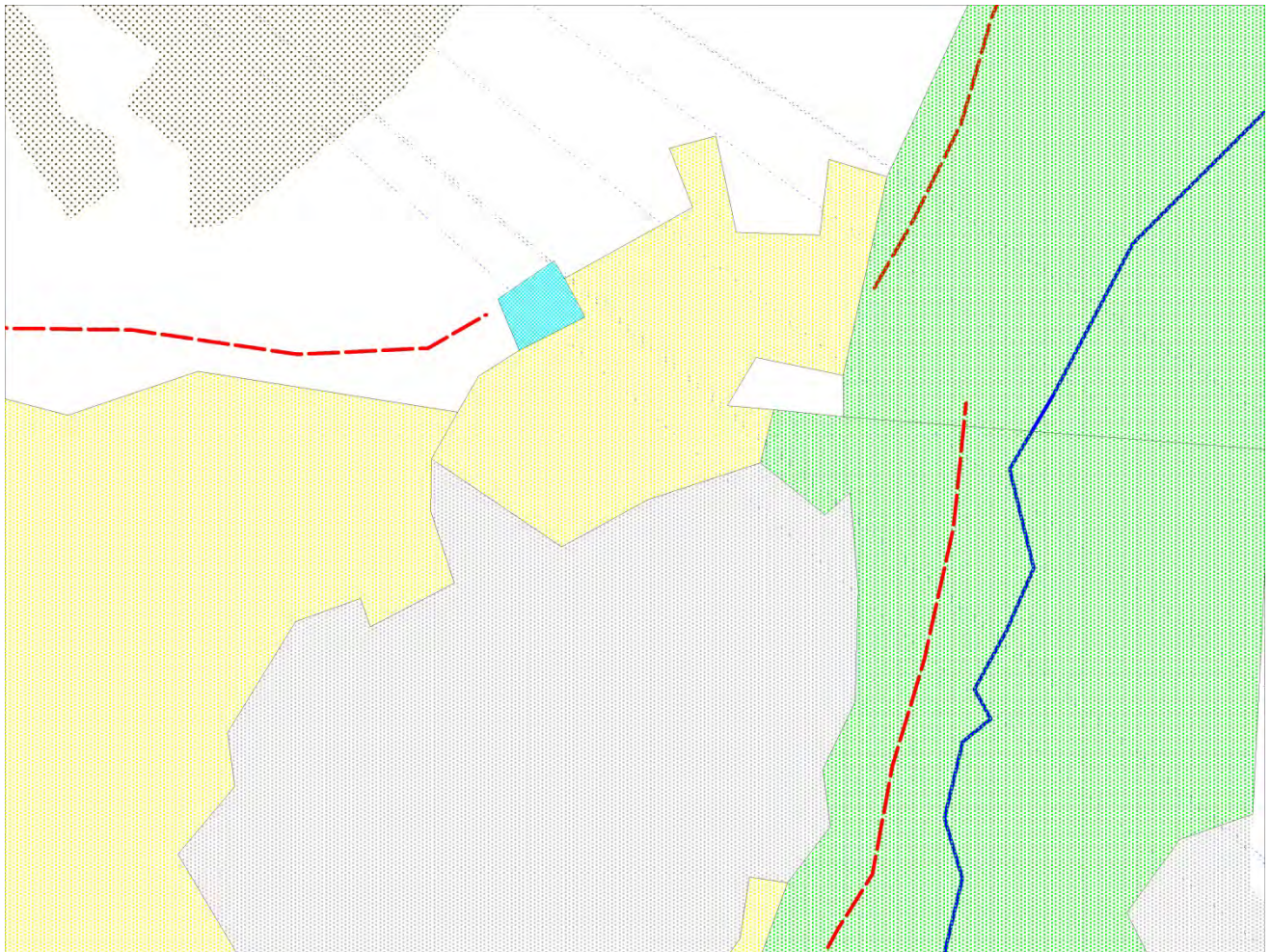
Kuva 90. Sydänperä, Västergårdin kylätontin koillislaitaa pitkin kulkevaa kivilatomusta koillisesta.
DT2013_62_353

Kuva 91. Sydänperä, Västergården tontilla sijaitseva romahtanut kellari (rakenne 7) lounaasta.
DT2013_62_354

Kuva 92. Backskogenin torppa. MK 1:2 000.

Kuva 93. Backskogenin torppa isojakokartassa vuodelta 1790. Turkoosi = torpan tontti, keltainen = pelto, punainen katkoviiva = tie. MK 1:2000.

5.3.41. Backskogen (torppa)

Nimi:	Backskogen
Kylä:	Vannais
Laji:	kiinteä muinaisjäännös
Muinaisj.tyyppi:	asuinpaikat
Tarkenne:	torpat
Rauhoitusluokka:	2
Ajoitus:	historiallinen
Lukumäärä:	1
Koordinaatit:	ETRS TM 35 N: 6 696 632 E: 231 480 Z: 17 m mpy
Koord.selite:	Rakenteen 1 keskeltä.
Etäisyystieto:	Paraisten kirkosta 9,5 km luoteeseen
Peruskartta:	104307
Aikais. tutkimukset:	Ei aikaisempia tutkimuksia

Taustatiedot kohteesta: Ensimmäiset kirjallisten lähteiden tiedot torpista Paraisilla ovat 1600-luvun lopulta (Suistoranta 1985, 157). Isojakokartassa vuodelta 1790 alueelle on merkitty Vannaisten säteri-rustholliin kuuluva torppa tontteineen ja sen

yhteyteen peltoja (Salmi 2001). Rusthollit saivat luvan perustaa torppia vuodesta 1697 lähtien (Niukkanen 2009, 35).

Havainnot:

Rakenne 1: Vanhahkon kuusimetsän laidassa on rakennuksen koillis-lounaissuuntaisen rakennuksen perustukset (6,5 x 5 m). Sen itäsivun vieressä on 1,5 x 2,50 m kokoisen lohkokivi- ja tiilirakenteen (käsinlyötyjä tiiliä), todennäköisesti tulisijan perustukset. Sen pitkä sivu on seinälinjan suuntaisesti. Rakennuksen perustusten alarinteen eli etelän puoleinen linja on säilynyt parhaiten, ylärinteen puolella ei ole näkyvissä kiviä. Kivet on selvästi aseteltu sileä, suora sivu ulospäin. Päällä kasvaa halk. 35–45 cm mäntyjä. **Rakenne 2:** Edellisestä rakenteesta noin 10 metriä länteen on hevosenkengän muotoinen maakumpare, jonka keskellä on takaosastaan suorakulmainen kuoppa. Kuopan seinämät on selvästi kylmäladottu kivistä, parhaiten on säilynyt länsiseinä. Rakenne on luode-kaakkosuuntainen ja sen suuaukko on alarinteen suuntaan, pellolle päin. Rakenteen kokonaispituus on 5 m ja leveys 3,5 m. Kylmämuuratun sisäosan leveys on 2,4 m ja pituus 3 m. Muurin leveys on 0,9 m. Päällä kasvaa halk. 35–45 cm mäntyjä. **Rakenne 3:** Edellisestä rakenteesta 10 m länteen on rinteen suuntaisen eli koillis-lounaissuuntaisen 3 x 4 m kokoisen rakennuksen perustus. Itäseinälinjan pituus on 3 m. Rakenteen alarinteen puoleisessa seinälinjassa on selvästi kivilatomusta, joka jatkuu suorassa kulmassa puoliväliin asti sivuseiniä. Rakenne mahdollisesti kaivettu hieman rinteen sisään, koska takaosassa on selvä noin 25 cm syvä suorakulmainen painanne, joka paljastaa rakenteen laajuuden. Itänurkassa kasvaa kookas mänty ja sen kohdalla on pieni kohouma, mutta ei selvästi tulisijarakennetta. Itäkulman ulkopuolella on rinteen suuntaisesti 3,20 m pitkä ja 1,5 leveä kivirykelmä, joka selvästi ainakin osittain ladottu. Sen funktio on epäselvä. Rakenteen 3 alapuolella rinteessä on tiheä ruusupensaikko, jossa on joitakin hajanaisia kiviä. **Rakenne 4:** Noin 30 metriä rakenteen 1 alapuolella on noin 1,5 x 1,5 m kokoisen kylmämuuratun kivirakenteen raunio. Reunoilla on isompia halk. noin 40–60 cm kiviä, päällä pienempiä kiviä. Kyseessä lienee saunan/riihen kiuas. Vieressä kasvaa vanha koivu ja kulkee tonttia mahdollisesti rajaava luode-kaakkosuuntainen oja. Alempana rinteessä on ainakin kolme epämääräistä kivirykelmää. **Rakenne 5:** Rakenteesta 1 noin 65 metriä lounaaseen pellolle laskevan töyryn reunalla on sen suuntaisesti hieman epämääräisen yhtenäisen koillis-lounaissuuntaisen kivilatomuksen jäännös. Sen pituus on noin 3 m ja leveys 1,5–2 m. Rakenteesta 1 kaakkoon metsikössä on erotettavissa ainakin kolme sarkaojaa säännöllisin välimatkoin.

Tulkinta:

Torppa piharakennuksineen. Mahdollisesti 1700-lukua vanhempi.

Lisätietoja:

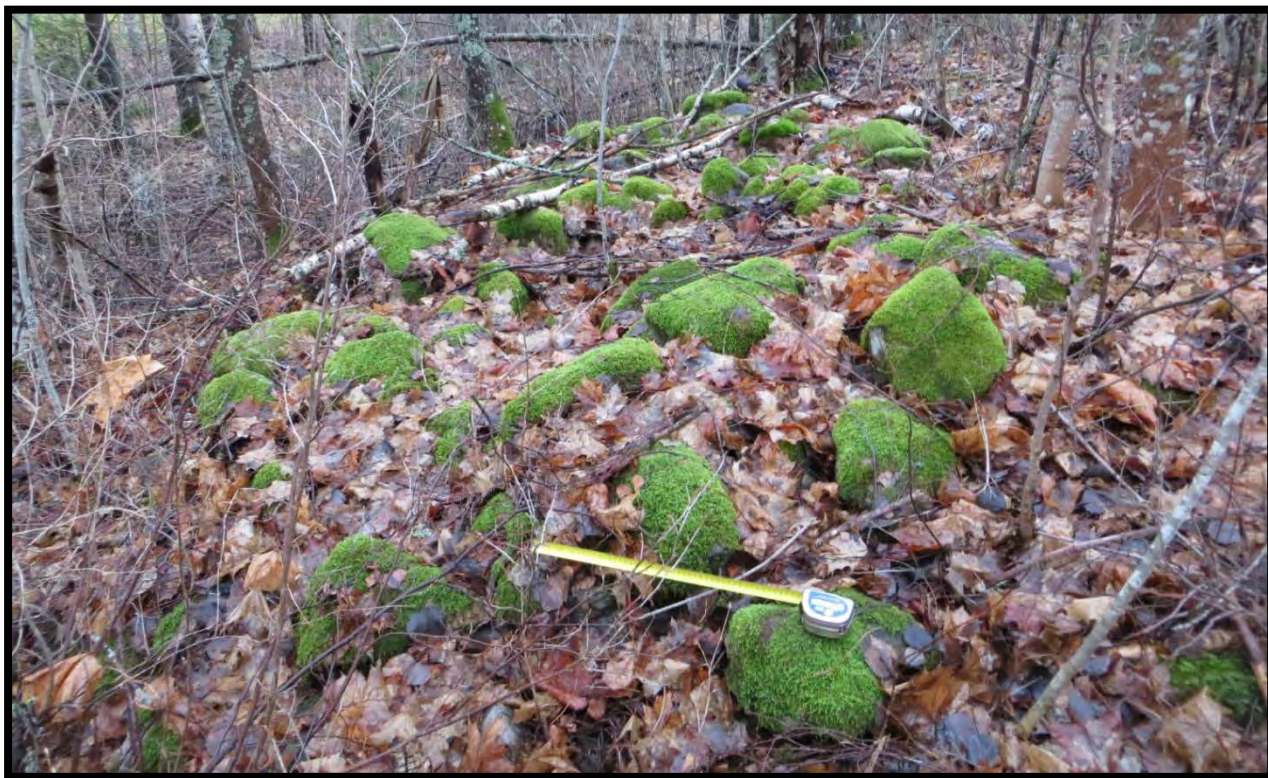
-

Kuva 94. Backskogen, asuinrakennuksen (rakenne 1) kivijalka ja tulisija taustalla etelästä. DT2013_62_359

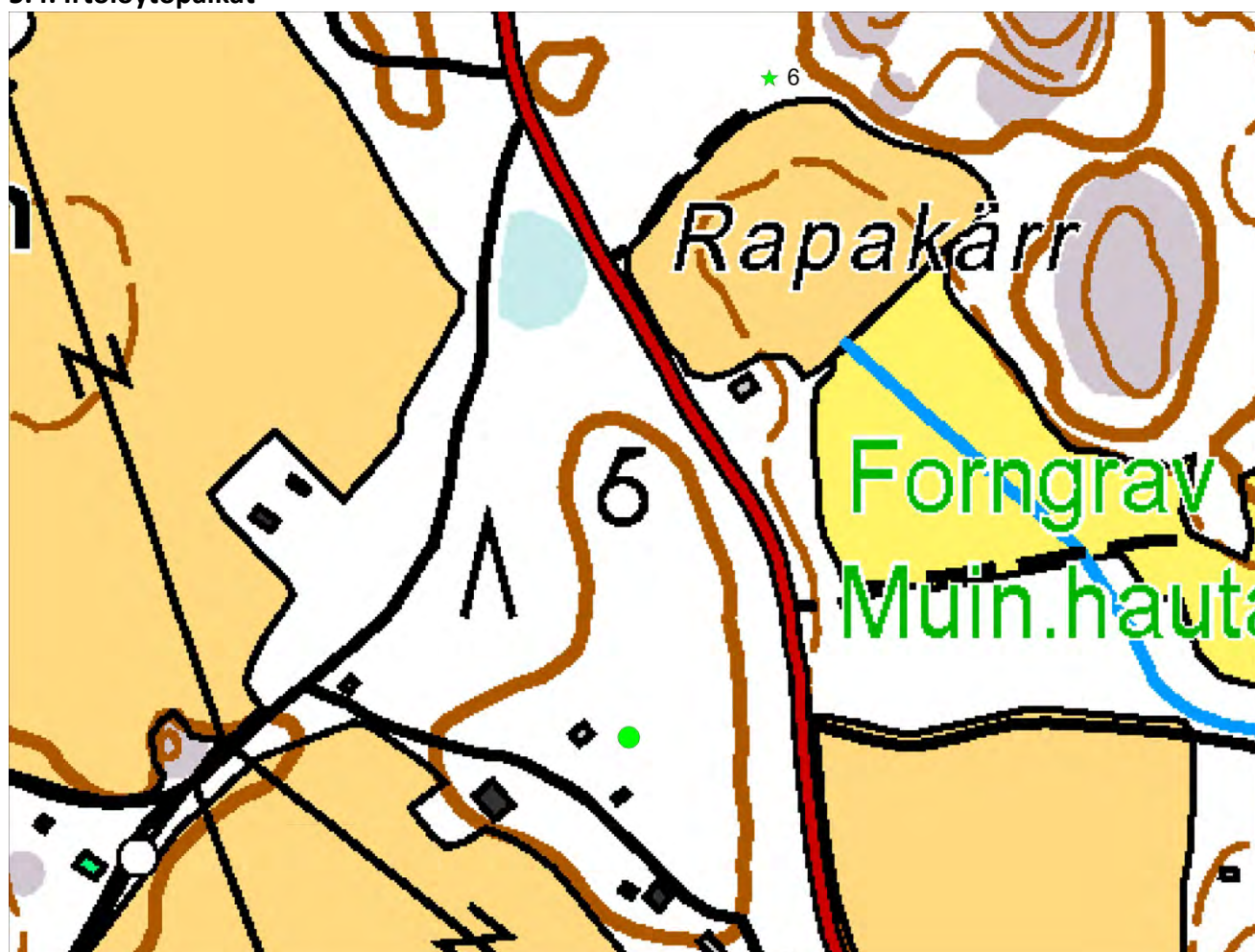

Kuva 95. Backskogenin torpan maakellari luoteesta. DT2013_62_362

Kuva 96. Backskogen, rakenne 5 idästä. DT2013_62_375

5.4. Irtolöytöpaikat

Kuva 97. Irtolöytöpaikan sijainti Gamla Koupossa (vihreä pallo) ja 6= maanottopaikka, muut kohteet. MK 1:3000.

5.4.1. Gamla Koupo

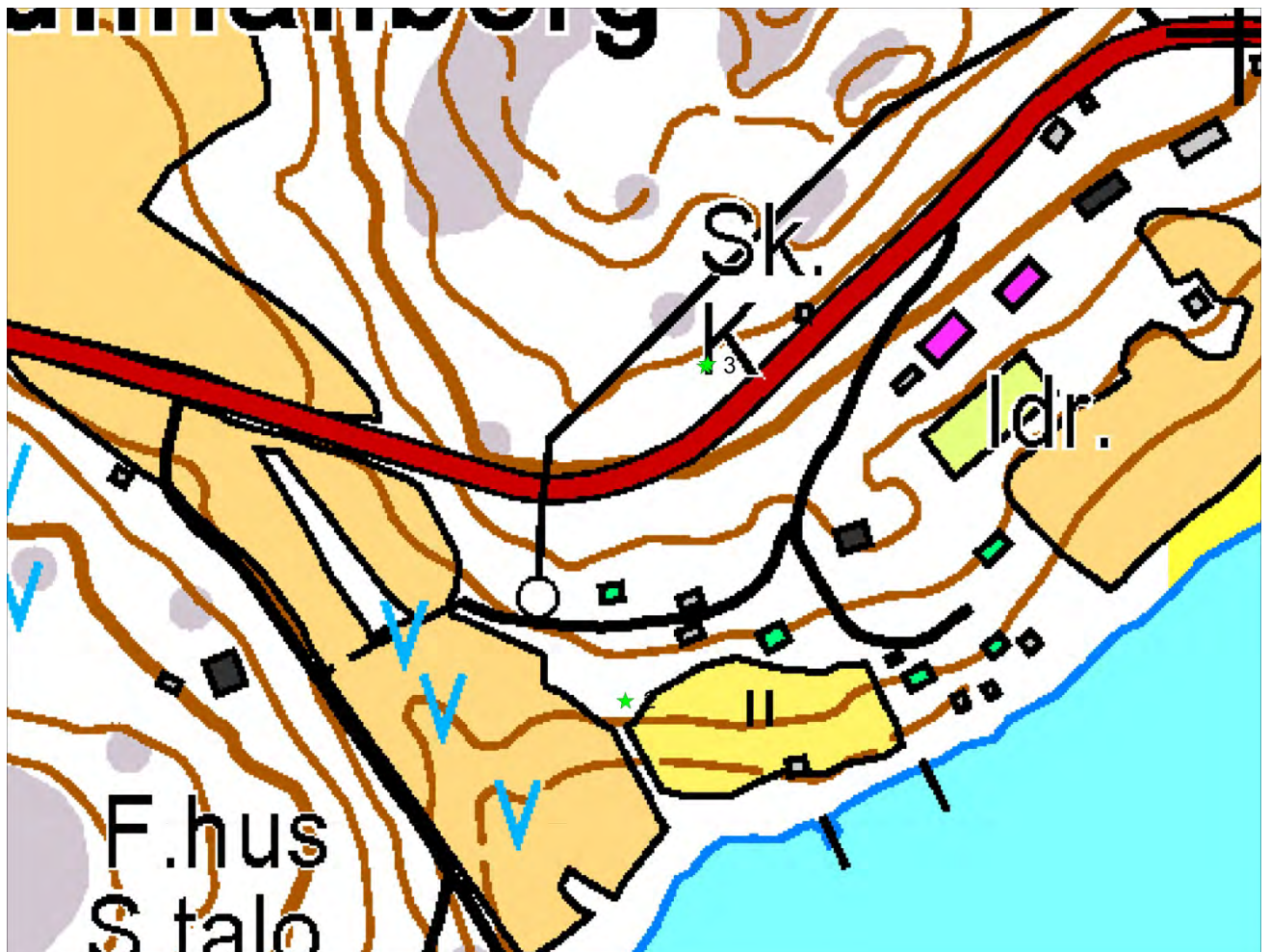
Nimi:	Gamla Koupo
Kylä:	Gamla Koupo
Laji:	irtolöytöpaikka
Lukumäärä:	3
Koordinaatit:	ETRS TM 35 N: 6 693 605,18 E: 230 408,91 Z: 20 m mpy
Koord.selite:	Hiekkakuopan keskeltä.
Etäisyystieto:	Paraisten kirkosta 10,5 km länteen
Peruskartta:	104307
Aikais. tutkimukset:	Henrik Asplund on tutkinut läheisellä Rösbackenilla vuosina 2007–2009 harjanteen pituisesti kulkevaa ns. kivitietä. Alimpien kivien alta on saatu ajoitustuloksia myöhäisneoliittiselle ajalle, merovinki/viikinkiajalle ja risti-retkiajalle/varhaiselle keskiajalle (1030–1220 cal AD). Löytöinä kvarti- ja kivilaji-iskoksia sekä palanutta luuta (Asplund 2008, 2009)
Taustatiedot kohteesta:	Peter Sjöstrand on käynyt hiekkakuopalla 8.7.2000 ja löytänyt sen itärinteeltä kaksi kvartsi-iskosta, mutta ei merkkejä kulttuurikerroksesta.
Havainnot:	Ulkorakennuksen itäpuolella on pyöreähkö vanha hiekkakuoppa, jonka halkaisija on noin 21 m. Sen kaakkoisrinteen yläosasta löydettiin kivilaji-iskos ja toisella kertaa kaksi kvartsi-iskosta. Etäisyys Uppgårdin (Rösbacken, mj 573010003) ”kivitien” päähän noin 55 m ja sen pohjoispäässä olevaan hautaröykkiöön noin 90 m.
Tulkinta:	Mahdollinen asuinpaikka
Lisätietoja:	Löydöt luetteloitu KM39718:1–2

Kuva 98. Irtolöytöpaikka Gamla Koupon kylän pohjoispuolella. Kivilaji-iskos löytyi suunnilleen veneen ka-uimmaisesta kohdalta, kuopan yläosasta. Näkymä luoteesta.

5.5. Muut kohteet (ei muinaisjäänökset)

Nro	Kuvaus	N (ETRS35)	I (ETRS35)	Luokitus	Muuta
1	Hautakivilouhos	6 693 641	234 393	ei muinaisjäänös	Ks. Kohdekuvaukset, kohteen 1 (Ekbacka) sijaintikartta (kuva 9).
2	Hajanaisia kiviä matalana kumpareena, alueen halkaisija 6-8 m, mmpy 14, rantaan matkaa noin 60 m.	6 694 725	232 746	ei muinaisjäänös	Ks. Kohdekuvaukset, Muut kohteet, kuva 99.
3	Kaksi vierekkäistä kuoppaa	6 694 863	232 779	ei muinaisjäänös	Ks. Kohdekuvaukset, Muut kohteet, kuva 99.
4	Kalliohalkeamassa luonnon lohkomia kiviä	6 692 582	235 385	ei muinaisjäänös	Konsultoitu geologian professori Matti Räsästä 18.11.2013. Ks. Sijainti Kråkberget I ja II:n (kohteet 23 ja 24) kartasta, kuva 43.
5	Maanottoaika rinteessä	6 692 715	235 262	ei muinaisjäänös	Ks. Sijainti Kråkberget I ja II:n (kohteet 23 ja 24) kartasta, kuva 43.
6	Maanottoaika pellon ja kalliokukkulan välissä	6 693 878	230 466	ei muinaisjäänös	Ks. Irtolöytöpaikat, Gamla Koupon kartta, kuva 97.
7	Tasapohjainen, halk. noin 12 m kuoppa loivassa rinteessä, suuaukko lahdelle päin, lienee vanha hiekanottoaika	6 691 547	232 324	ei muinaisjäänös	Ks. Kohdekuvaukset, Muut kohteet, kuva 100.
8	kumpareinen luonnonmuodostelma	6 692 754	230 377	ei muinaisjäänös	Ks. Kohdekuvaukset, tunnetut kohteet, Koupoviken, kuva 7
9	Moderni maakellari	6 694 620	228 903	ei muinaisjäänös	Ks. Kohdekuvaukset, tunnetut kohteet, Korolaxviken, kuva 5

Kuva 99. 2= Matala kivikumpare, 3=kaksi kuoppaa. MK 1:3000.

Kuva 100. Muut kohteet, 7 = tasapohjainen, halk. noin 12 m kuoppa loivassa rinteessä, suuaukko lahdelle päin, lienee vanha hiekanottokuoppa. MK 1:3000.

6. Yhteenveto

Paraisten Älönsaaren inventointihanke liittyi Älönsaaren osayleiskaavan valmisteluun. Inventoinnissa tarkastettiin ensisijaisesti kaavaehdotukseen merkityt historiallisen ajan kalkkiuunit ja -louhokset ja harrastajien ilmoittamat mahdolliset pronssikautiset hautaröykkiöt. Aikaisemmin muinaisjäänösrekisteriin tallennetuista kohteista tarkistettiin pääasiassa vain ne, joiden kuvauksen perusteella epäiltiin liittyvän kalkin polttoon.

Aikaisemmin alueella on inventoinut G. Michelsson (1954), ja T. Tuovinen on käynyt tarkastamassa Paraisten kotiseutuyhdistysaktiivien paikantamia kohteita (1985). Jo 2000-luvun alkupuolella Heljä Brusila oli tehnyt tarkastuskäyntejä osayleiskaavan valmistelun vuoksi. Vuosisatoja saaren talonpojille tärkeään sivuelinkeinoon kalkin polttoon ja louhintaan liittyviä muinaisjäänöksiä ei saarelta ollut aikaisemmin arkeologisesti määritetty. Yksi kalkkilouhoksista oli Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY) -inventoinnissa määritetty aikaisemmin osaksi Turunmaan rannikon kalkkilouhokset ja Paraisten kalkkitehdas -kokonaisuutta.

Uusia kohteita inventoinnissa löydettiin yhteensä 41. Näistä kalkkilouhoskohteita oli 14, joissa oli vähintään 43 erillistä louhoskuoppaa. Kalkkiuunikohteita, jotka sijaitsevat tavallisesti louhoksen ja rannan läheisyydessä, löydettiin 23 ja niissä oli yhteensä 61 uunirakennetta. Näistä muutama rakenne saattaa liittyä maatalouskalkin polttoon. Neljän ennestään tunnetun kohteen tietoja tarkennettiin. Kaikkiaan alueelta tunnetaan nyt 15 louhos- ja 25 kalkkiuunikohdetta. Näistä kohteista Gropen I Simonbyssä, Pjukalan Kalkugnäs ja Valliksen Vallisfjärden I määritettiin luokkaan 1. Kohteiden ajoittaminen on hankalaa, mutta muutama louhos ja uuni saattaa isojakokarttojen, poran jälkien puuttumisen ja uunirakenteen ominaisuuksien perusteella ajoittua 1700-lukua vanhemmaksi.

Lisäksi inventoinnissa löydettiin yksi ainakin jo vuonna 1540 olemassa ollut kahden talon kylätontti (Sydänperä Östergård ja Västergård), kaksi ainakin 1700-luvulle ajoittuvaa torpan paikkaa (Backskogen ja Svartpära) ja yksi mahdollisesti torppaan liittyvä kylmämuurattu kellari (Gropen II). Sydänperän Östergårdin kylätontilla on myös muurattu kivikellari, joka saattaa olla 1700-lukua vanhempi. Lisäksi tarkistettiin yksi kivikautinen irtolöytöpaikka Gamla Koupossa. Osa historiallisen ajan kohteista määritettiin muuksi kulttuuriperintökohteeksi.

7. Lähteet ja kirjallisuus

Asplund, H. 2007. Pargas, Koupo, Rösbacken. Arkeologisk undersökning av en lokal från senneolitikum / bronsålder 15.5. och 19.–20.5.2007. Turun yliopisto, arkeologian oppiaineen arkisto

Asplund, H. 2009. Västaboland (Pargas), Koupo, Rösbacken. Arkeologiska undersökningar 10.–15.5. och 17.–18.5.2008. Turun yliopisto, arkeologian oppiaineen arkisto

Asplund, H. 2009. Västoboland (Pargas), Koupo, Rösbacken. Arkeologiska undersökningar 16.–17.5.2009. Turun yliopisto, arkeologian oppiaineen arkisto

Brusila, H. Tarkastuskertomus päivätty 2.8.2010. (Koupoviken), Turun museokeskus.

Brusila, H. Tarkastuskertomus päivätty 9.10.2010 (Sydmo Malmarna), Turun museokeskus.

Brusila, H. Tarkastuskertomus päivätty 9.10.2001. (Korolaxviken), Turun museokeskus.

Brusila, H. Tarkastuskertomus päivätty 14.10.2010 (Kopoböle), Turun museokeskus.

Eskola, P. et al. 1927. Kalkstenen i Finland. Helsinki, Valtioneuvoston kirjapaino.

Hiekkanen, M. 2007. Suomen keskiajan kivikirkot. SKS, Helsinki.

<http://www.akseli.tampere.fi/haveri/rauta/tuli.htm>

<http://www.akseli.tampere.fi/haveri/rauta/ruuti.htm>

Kroneld, L. 1950. Kalbränningen i Pargas som Allmogenäring. Julkaisematon pro gradu -työ. Åbo Akademi. Työstä ei käy ilmi mihin oppiaineeseen työ on tehty.

Kuokkanen, R. 1981. Tiilen lyönti ja käyttö ristiretkiajalta 1850-luvulle. Teoksessa Suomen tiiliteollisuuden historia 1: 13–62. Suomen tiiliteollisuusliitto, Helsinki.

Niukkanen, M. 2009. HISTORIALLISEN AJAN KIINTEÄT MUINAISJÄÄNNÖKSET tunnistaminen ja suojelu. MUSEOVIRASTON RAKENNUSHISTORIAN OSASTON OPPAI TA JA OHJEI TA 3. Museovirasto, rakennushistorian osasto.

Nygren, R. 1985. Våra Rösgravar. En inventeringsrapport från Pargas. Pargas Hembygdsförenings publikationer nr 8. Pargas.

Nyström, P. 1951. Paraisten kalkkivuori osakeyhtiö 1898–1948: talonpoikais-kotiteollisuuden kehitys suurtuotannoksi. Paraisten kalkkivuori, Parainen.

Paraisten luonnoninventointi. 1978. Turku, Suomen talousseura. Ilm. samanaikaisesti myös ruotsiksi nimellä Pargas naturinventering.

Silander, G. 2009. Forntid i Pargas. Julkaisematon harrastajan raportti. Saatavilla Kaisa Lehtoselta ja tekijältä.

Suistoranta, K. 1985. Paraisten historia. Paraisten kaupunki, Parainen.

Suomen asutus 1560-luvulla. Kartasto. Suomen historiallinen seura. Käsikirjoja VII. 1973, Forssa.

Uotila, K. 1985. Rälssisäterien kivrakenteet - Maskun kihlakunnan ydinalueella keskiajalla ja 1500-luvulla. Pro gradu -työ, Suomen historia, Turun yliopisto.

Uotila, K. 2013. Re: ihmettelin. Kari Uotilan sähköposti Tanja Ratilaiselle 27.10.2013. Allekirjoittaneen hallussa.

Varsinais-Suomen suojelualueet ja -kohteet. Vaihesuutukaava 1 ja Salon suutukaavan muutos. Varsinais-Suomen Suutukaavaliitto 1979.

Ålö planförslag Del 1–8 ÅLÖN DELGENERALPLAN OSAYLEISKAAVA Beskrivning 2. delen Selostus 2. osa PARAISTEN KAUPUNKI ÅL Ö OSAYLEISKAAVAOSAYLEISKAAVAMERKINNÄT-JA MÄÄRÄYKSET saatavana toistaiseksi:

http://www.parainen.fi/web/tjanster/planer/aktuellt/fi_FI/ajankohtaisetkaavatParainen/

8. Valokuvaluettelo

Valokuvaluettelo (digi, jpg.)

Kuvaaja Tanja Ratilainen / Turun museokeskus, 2013

Mitta kuvissa 50 cm, ellei toisin mainita

Päänro	alanumero	Kohde	Aihe
DT2013:62	:001	Eckbacka	Eckbacka, kahdesta louhoksesta isompi. Pohjoisesta.
DT2013:62	:002	Eckbacka	Eckbacka, pienempi louhos idästä.
DT2013:62	:003	Nedergård	Nedergårdin pihan tuntumassa Stornäsetin itärinteessä sijaitseva hautakivilouhos. Idästä.
DT2013:62	:004	Nedergård	Nedergård, koillis-lounaissauntainen kalkkikivilouhos. Lounaasta.
DT2013:62	:005	Nedergård	Nedergård, näkymä suuaukolta louhoksen perälle. Koillisesta.
DT2013:62	:006	Nedergård	Nedergård, näkymä suuaukolta rannalle. Lounaasta.
DT2013:62	:007	Nedergård	Nedergård, porausjälki itäseinämässä. Länneestä.
DT2013:62	:008	Nedergård	Nedergård, porausjälki itäseinämässä, yksityiskohta. Länneestä.
DT2013:62	:009	Paltbacken	Paltbacken, louhos 2, perältä suuaukolle päin. Länneestä.
DT2013:62	:010	Paltbacken	Paltbacken, louhos 2, suuaukolta perälle päin. Idästä.
DT2013:62	:011	Paltbacken	Paltbacken, louhos 2, jätekivikasa louhoksen pohjoispuolella. Idästä.
DT2013:62	:012	Paltbacken	Paltbacken, louhos 3, jätteitä ja risuja louhoksen perällä. Länneestä.
DT2013:62	:013	Paltbacken	Paltbacken, louhos 3, jätteitä ja rankoja heitetty louhokseen. Idästä.
DT2013:62	:014	Paltbacken	Paltbacken, louhos 3, poranjälki pohjoisseinämässä. Etelästä.
DT2013:62	:015	Paltbacken	Paltbacken, louhos 3, karkeaa kalkkikivisuonen jäännöstä ja poranjälki pohjoisseinämässä. Etelästä.
DT2013:62	:016	Paltbacken	Paltbacken, louhos 3, suuaukolta louhoksen perälle. Län-

			nestä.
DT2013:62	:017	Paltbacken	Paltbacken, louhos 3 ylhäältä, idästä.
DT2013:62	:018	Paltbacken	Paltbacken, louhokset 2 ja 3 yhdistävä kapea kallioon tehty ura. Idästä.
DT2013:62	:019	Paltbacken	Paltbacken, jätekivikasa louhoksen 3 länsipuolella, rinteessä. Luoteesta.
DT2013:62	:020	Paltbacken	Paltbacken, jätekivikasa louhoksen 3 länsipuolella. Lännestä.
DT2013:62	:021	Paltbacken	Paltbacken, louhos 4 koillisesta.
DT2013:62	:022	Paltbacken	Paltbacken, louhos 4, luoteisosan matalampi osa. Koivujen edessä suonet erottanut kannas. Luoteesta.
DT2013:62	:023	Paltbacken	Paltbacken, louhos 5, luoteesta.
DT2013:62	:024	Paltbacken	Paltbacken, louhos 5, lohkokiviä perällä, luoteesta.
DT2013:62	:025	Paltbacken	Paltbacken, louhos 5, pohjoisseinämä, yläosa, mahdollisia ennen porausta käytettyyn louhintatekniikkaan liittyviä jälkiä. Etelästä.
DT2013:62	:026	Paltbacken	Paltbacken, louhos 5, pohjoisseinämä, alaosa, mahdollisia ennen porausta käytettyyn louhintatekniikkaan liittyviä jälkiä. Etelästä.
DT2013:62	:027	Paltbacken	Paltbacken, louhos 5, pohjoisseinämän yläosa, edellistä lännempää, mahdollisia ennen porausta käytettyyn louhintatekniikkaan liittyviä jälkiä. Etelästä.
DT2013:62	:028	Paltbacken	Paltbacken, louhos 5, pohjoisseinämän alaosa, edellistä lännempää, mahdollisia ennen porausta käytettyyn louhintatekniikkaan liittyviä jälkiä. Etelästä.
DT2013:62	:029	Paltbacken	Paltbacken, louhos 5, jätteitä pohjoisseinämän vieressä.
DT2013:62	:030	Paltbacken	Paltbacken, louhos 1, poranjälkiä seinämissä.
DT2013:62	:031	Paltbacken	Paltbacken, louhos 1, poranjälkiä seinämissä.
DT2013:62	:032	Paltbacken	Paltbacken, louhos 1, näkymä louhoksen suuntaisesti. Koillisesta.
DT2013:62	:033	Paltbacken	Paltbacken, louhos 1, eteläistä seinämää. Pohjoisesta.
DT2013:62	:034	Paltbacken	Paltbacken, louhos 1, jätteitä louhoksen pohjalla. Pohjoisesta.
DT2013:62	:035	Paltbacken	Paltbacken, louhos 1, suuaukko louhoksen koillispään pohjoisosassa. Etelästä.
DT2013:62	:036	Paltbacken	Paltbacken, jätekivikasa louhoksen pohjoispuolella aukon laidassa. Koillisesta.
DT2013:62	:037	Paltbacken	Paltbacken, metsäaukio louhoksen 1 pohjoispuolella, sen länsi- ja itäreunoilla jätekiviä. Etelästä.
DT2013:62	:038	Paltbacken	Paltbacken, jätekivikasa louhoksen 3 länsipuolella rinteessä. Lännestä/lounaasta.
DT2013:62	:039	Paltbacken	Paltbacken, louhos 6 etäämmällä muista. Pohjoisesta.
DT2013:62	:040	Paltbacken	Paltbacken, rantarinnettä, jossa uunien olisi pitänyt sijaita. Pohjoisesta.
DT2013:62	:041	Paltbacken	Paltbacken, rantarinnettä, jossa uunien olisi pitänyt sijaita. Etelästä.
DT2013:62	:042	Kalkudden I	Kalkudden I, näkymä itäisimmälle suurimmalle louhokselle. Kaakosta.
DT2013:62	:043	Kalkudden I	Kalkudden I, suurimman louhoksen jyrkkää koillisseinämää. Lounaasta.
DT2013:62	:044	Kalkudden I	Kalkudden I, porausjälkiä suurimman louhoksen koillissei-

			nämässä. Lounaasta.
DT2013:62	:045	Kalkudden I	Kalkudden I, suurimman louhoksen lounaisseinämää. Kaakosta.
DT2013:62	:046	Kalkudden I	Kalkudden I, suurimman louhoksen koillisseinämää, yksityiskohta. Lounaasta.
DT2013:62	:047	Kalkudden I	Kalkudden I, suurimman louhoksen kollisseinämää, yksityiskohta. Lounaasta.
DT2013:62	:048	Kalkudden I	Kalkudden I, suurimman louhoksen koillisseinämää, yksityiskohta. Lounaasta.
DT2013:62	:049	Kalkudden I	Kalkudden I, suurimman louhoksen lounaisseinämää. Kaakosta.
DT2013:62	:050	Kalkudden I	Kalkudden I, kalkkijäämiä suurimman louhoksen suuaukon koillisseinämässä. Lounaasta.
DT2013:62	:051	Kalkudden I	Kalkudden I, suurimman louhoksen pohjoisempi suuaukko rannasta päin.
DT2013:62	:052	Kalkudden I	Kalkudden I, porausjälkiä suurimman louhoksen eteläisemmän suuaukon lounaisseinämässä.
DT2013:62	:053	Kalkudden I	Kalkudden I, porausjälkiä suurimman louhoksen eteläisemmän suuaukon lounaisseinämässä.
DT2013:62	:054	Kalkudden I	Kalkudden I, porausjälkiä suurimman louhoksen eteläisemmän suuaukon lounaisseinämässä.
DT2013:62	:055	Kalkudden II	Kalkudden II, rakenne 1, kaakosta rinteeseen puolelta.
DT2013:62	:056	Kalkudden II	Kalkudden II, rakenne 1:n lounaisvallia ja kivettyä kulmaa, päältä, kaakosta.
DT2013:62	:057	Kalkudden II	Kalkudden II, rakenne 1:n ja rinteeseen välinen kivetty koillisen puoleinen kulma. Kesämökin vesijohto kulkee sen päältä. Koillisesta.
DT2013:62	:058	Kalkudden II	Kalkudden II, rakenne 1:n rinteeseen puoleinen sisäseinä. Koillisesta.
DT2013:62	:059	Kalkudden II	Kalkudden II, rakenne 1:n luoteenpuoleista sisäseinää. Koillisesta.
DT2013:62	:060	Kalkudden II	Kalkudden II, rakenne 1:n sisäosan (kivenpolttopesän) rinteeseenpuoleisesta reunasta lähtien myötäpäivään kuvattuna.
DT2013:62	:061	Kalkudden II	Kalkudden II, rakenne 1:n sisäosan (kivenpolttopesän) rinteeseenpuoleisesta reunasta lähtien myötäpäivään kuvattuna.
DT2013:62	:062	Kalkudden II	Kalkudden II, rakenne 1:n sisäosan (kivenpolttopesän) rinteeseenpuoleisesta reunasta lähtien myötäpäivään kuvattuna.
DT2013:62	:063	Kalkudden II	Kalkudden II, rakenne 1:n sisäosan (kivenpolttopesän) rinteeseenpuoleisesta reunasta lähtien myötäpäivään kuvattuna.
DT2013:62	:064	Kalkudden II	Kalkudden II, rakenne 1:n sisäosan (kivenpolttopesän) rinteeseenpuoleisesta reunasta lähtien myötäpäivään kuvattuna.
DT2013:62	:065	Kalkudden II	Kalkudden II, rakenne 1:n sisäosan (kivenpolttopesän) rinteeseenpuoleisesta reunasta lähtien myötäpäivään kuvattuna.
DT2013:62	:066	Kalkudden II	Kalkudden II, rakenne 1:n sisäosan (kivenpolttopesän) rinteeseenpuoleisesta reunasta lähtien myötäpäivään kuvattuna.
DT2013:62	:067	Kalkudden II	Kalkudden II, rakenne 1:n sisäosan (kivenpolttopesän) rinteeseenpuoleisesta reunasta lähtien myötäpäivään kuvattuna.
DT2013:62	:068	Kalkudden II	Kalkudden II, rakenne 1:n sisäosan (kivenpolttopesän) rinteeseenpuoleisesta reunasta lähtien myötäpäivään kuvattuna.
DT2013:62	:069	Kalkudden II	Kalkudden II, rakenne 1:n etelä/lounaisseinämän alaosassa sijaitseva 60 cm leveä aukko

DT2013:62	:070	Kalkudden II	Kalkudden II, rakenne 1:n ja rinteän välinen kivetty lounaanpuoleinen nurkkaus. Lännessä.
DT2013:62	:071	Kalkudden II	Kalkudden II, rakenne 1:n ja rinteän välinen kivetty nurkkaus ja ulkopuolella mahd. näkyvä suuaukko.
DT2013:62	:072	Kalkudden II	Kalkudden II, rakenne 2:n lounaista sisäseinämää. Idästä.
DT2013:62	:073	Kalkudden II	Kalkudden II, rakenne 2:n luoteista rannanpuoleista sisäseinämää. Etelästä.
DT2013:62	:074	Kalkudden II	Kalkudden II, rakenne 2:n koillista sisäseinämää. Lounaasta.
DT2013:62	:075	Kalkudden II	Kalkudden II, rakenne 2 mökin alapuolisessa rinteessä. Lännessä.
DT2013:62	:076	Kalkudden II	Kalkudden II, rakenne 2:n sisäpuolinen suorakulmainen kivenpolttopesä. Lännessä.
DT2013:62	:077	Kalkudden II	Kalkudden II, rakenne 2:n lounaispuolella kivettyä rinnettä. Pohjoisesta.
DT2013:62	:078	Kalkudden II	Kalkudden II, rakenne 2, päältä, mökin terassilta kuvattuna.
DT2013:62	:079	Kalkudden II	Kalkudden I, louhosta rantaan vievien portaiden itäpuolella ja rakenne 4:n takana.
DT2013:62	:080	Kalkudden I	Kalkudden I, louhosta koordinaattien N =6 693 772 E=233 445 kohdalla, lounaispäättä.
DT2013:62	:081	Kalkudden I	Kalkudden I, louhosta koordinaattien N =6 693 772 E=233 445 kohdalla, koillispäättä.
DT2013:62	:082	Kalkudden I	Kalkudden I, louhosta koordinaattien N =6 693 772 E=233 445 kohdalla, louhoksen kaakkoisseinämää.
DT2013:62	:083	Kalkudden I	Kalkudden I, louhosta koordinaattien N =6 693 772 E=233 445 kohdalla, louhoksen suuaukko rannan puolella.
DT2013:62	:084	Kalkudden I	Kalkudden I, louhosalueen lounaisosaa.
DT2013:62	:085	Kalkudden II	Kalkudden II, rakenne 4:n pohjois- ja länsivallia pohjoisesta.
DT2013:62	:086	Kalkudden II	Kalkudden II, rakenne 4 vallia kollisesta. Itävalli tuhoutunut.
DT2013:62	:087	Kalkudden II	Kalkudden II, rakenne 4:n länsivallin kiveystä, yksityiskohta. Koillisesta.
DT2013:62	:088	Kalkudden II	Kalkudden II, rakenne 3, keskellä matala painanne. Päältä, kaakosta.
DT2013:62	:089	Kalkudden II	Kalkudden II, rakenne 3 nuorten kuusten keskellä. Koillisesta.
DT2013:62	:090	Kalkudden II	Kalkudden II, rakenne 3:n lounaispuolella sijaitseva rauennut kivilatomus, todennäköisesti ollut samanlainen nurkkaus kuin rakenteessa 1. Lännessä.
DT2013:62	:091	Kalkudden I	Kalkudden I, louhosalueen aivan lounaispää, rantaan tuovien rappusten lounaispuolella.
DT2013:62	:092	Kalkudden I	Kalkudden I, suurimman louhoksen jyrkkää koillisseinämää, etelästä.
DT2013:62	:093	Tippkullen I	Tippkullen I, rakenne lounaasta päältä päin.
DT2013:62	:094	Tippkullen I	Tippkullen I, rakenne luoteesta.
DT2013:62	:095	Tippkullen I	Tippkullen I, suuaukko sisältä päin.
DT2013:62	:096	Tippkullen I	Tippkullen I, yksityiskohta suuaukosta.
DT2013:62	:097	Mellangård I	Mellangård I, näkymä itäisemmän louhosjonon länsipäättä. Lännessä.

DT2013:62	:098	Mellangård I	Mellangård I, jätteitä itäisemmän louhosjonon länsipäässä. Lännestä.
DT2013:62	:099	Mellangård I	Mellangård I, näkymä itäisemmän louhosjonon pohjoispuolelta, keskivaiheilta. Lännestä.
DT2013:62	:100	Mellangård II	Mellangård II, rakenteen 1 keskellä ollut painanne ja kalkinpolttopesän kivilatomusta. Luoteesta.
DT2013:62	:101	Mellangård II	Mellangård II, rakenteen 1 itä- eli rannan puolen kivilatomusta.
DT2013:62	:102	Mellangård II	Mellangård II, rakenteen 2 itä- eli rannan puolen kivilatomusta.
DT2013:62	:103	Mellangård II	Mellangård II, rakenne 4 päältä, luoteesta.
DT2013:62	:104	Mellangård II	Mellangård II, rakenne 3 päältä, lounaasta.
DT2013:62	:105	Mellangård II	Mellangård II, rakenne 4 itäetureuna kivilatomusta, mahdollinen suuaukon paikka. Idästä.
DT2013:62	:106	Näset II	Näset II, rakenne 1, kivenpolttopesän takaseinän latomusta. Lännestä.
DT2013:62	:107	Näset II	Näset II, rakenne 1, kaakosta. Reppu suuaukon kohdalla.
DT2013:62	:108	Näset II	Näset II, rakenteen 1 suuaukko kaakosta.
DT2013:62	:109	Näset I	Näset I, louhoksen itäosan pohjoisreunaa, mahdollisen satama-altaan vieressä. Kallion takana rakenne 4. Lännestä.
DT2013:62	:110	Näset I	Näset I, louhoksen itäosan pohjoisreunassa olleita porausjälkiä. Lännestä.
DT2013:62	:111	Näset I	Näset I, louhoksen itäosan pohjoisreunassa olleita porausjälkiä, yksityiskohta. Lännestä.
DT2013:62	:112	Näset I	Näset I, louhoksen itäosan pohjoisreunassa olleita porausjälkiä, yleiskuva. Lännestä.
DT2013:62	:113	Näset I	Näset I, mahdollisen satama-altaan suuaukko keskellä. Kaakosta.
DT2013:62	:114	Näset I	Näset I, mahdollisen satama-altaan länsireunaa. Kaakosta.
DT2013:62	:115	Näset I	Näset I, mahdollisen satama-altaan itäreunaa. Lounaasta.
DT2013:62	:116	Näset II	Näset II, rakenne 3, lounaasta. Etualalla rakenteiden 3 ja 4 välinen kalliokannas.
DT2013:62	:117	Näset II	Näset II, rakenne 2, lounaasta. Taka-alalla rakenne 3.
DT2013:62	:118	Näset II	Näset II, rakenteen 3 pohjoisen puoleista maavallia ja mahdollista romahtanutta kiveystä suuaukon tienoilla. Etelästä.
DT2013:62	:119	Näset II	Näset II, rakenteet 2 ja 3 louhoksen perällä. Lännestä.
DT2013:62	:120	Näset I	Näset I, autonromua ja muuta jätettä louhosalueen itäosassa. Pohjoisesta.
DT2013:62	:121	Näset I	Näset I, mahdollisen satama-altaan suuaukko. Kaakosta.
DT2013:62	:122	Näset II	Näset II, rakenteen 4 suuaukko. Koillisesta.
DT2013:62	:123	Näset II	Näset II, rakenteen 4 sisäosa suuaukolta perälle. Idästä.
DT2013:62	:124	Näset II	Näset II, rakenteen 4 sisäosa ylhäältä. Kaakosta.
DT2013:62	:125	Näset II	Näset II, rakenteen 5 mahdollista pohjoisreunan kiveystä. Luoteesta.
DT2013:62	:126	Mellangård I	Mellangård I, läntisemmän alueen itäosan ensimmäinen louhos. Idästä.
DT2013:62	:127	Mellangård I	Mellangård I, läntisemmän alueen itäosan ensimmäisen louhoksen pohjoisseinämä, yksityiskohta. Kaakosta.
DT2013:62	:128	Mellangård I	Mellangård I, läntisemmän alueen itäosan ensimmäisen

			louhoksen pohjoisseinä, yleiskuva. Kaakosta.
DT2013:62	:129	Mellangård I	Mellangård I, läntisemmän alueen ensimmäisen louhoksen länsipäätä. Lounaasta.
DT2013:62	:130	Mellangård I	Mellangård I, läntisemmän alueen keskivaiheilla pienen louhoksen itäosa. Idästä.
DT2013:62	:131	Mellangård I	Mellangård I, läntisemmän alueen keskivaiheilta pikku-louhoksen suuaukko. Idästä.
DT2013:62	:132	Mellangård I	Mellangård I, läntisemmän alueen keskivaiheilla pienen louhoksen länsiosa. Lännestä.
DT2013:62	:133	Mellangård I	Mellangård I, läntisemmän alueen läntisimmän louhoksen pohjoisseinämää.
DT2013:62	:134	Mellangård I	Mellangård I, läntisemmän alueen läntisimmän louhoksen pohjoisseinämän porausjälkiä.
DT2013:62	:135	Mellangård I	Mellangård I, läntisemmän alueen läntisimmän louhoksen pohjoisseinämän porausjälkiä.
DT2013:62	:136	Mellangård I	Mellangård I, läntisemmän alueen läntisimmän louhoksen pohjoisseinämän porausjälki, yksityiskohta.
DT2013:62	:137	Mellangård I	Mellangård I, läntisemmän alueen läntisimmän louhoksen pohjoisseinämän porausjälki, yksityiskohta.
DT2013:62	:138	Mellangård I	Mellangård I, läntisemmän alueen läntisimmän louhoksen pohjoisseinämän porausjälki, yksityiskohta.
DT2013:62	:139	Mellangård I	Mellangård I, läntisemmän alueen läntisimmän louhoksen pohjoisseinämän porausjälkiä.
DT2013:62	:140	Mellangård I	Mellangård I, läntisemmän alueen läntisimmän louhoksen suuaukko eteläreunassa.
DT2013:62	:141	Westerby	Westerby, läntisin kolmesta kalkkiuunista. Painanne kuvan keskellä. Luoteesta.
DT2013:62	:142	Westerby	Westerby, läntisin kolmesta kalkkiuunista. Painanne kuvan keskellä, maavallit reunoilla, uunin suu suunnilleen taaimaisten koivujen edessä. Pohjoisesta.
DT2013:62	:143	Westerby	Westerby, keskimäinen kolmesta kalkkiuunista. Kraaterimaisen rakenteen etu- ja itävallia. Etelä-lounaasta.
DT2013:62	:144	Westerby	Westerby, keskimäisen kalkkiuunin tulipesän suorakulmainen etureuna. Luoteesta, läntisen vallin päältä.
DT2013:62	:145	Westerby	Westerby, itäisin kolmesta uunista. Koillisesta.
DT2013:62	:146	Westerby	Westerby, itäisimmän uunin itävalli. Pohjoisesta.
DT2013:62	:147	Åkernäs I	Åkernäs I, louhoksen itäpään pohjoista seinämää.
DT2013:62	:148	Åkernäs I	Åkernäs I, louhoksen länsipään pohjoista seinämää.
DT2013:62	:149	Åkernäs II	Åkernäs II, läntisemmän rakenteen länsi- ja pohjoispuolen maavallia. Koillisesta.
DT2013:62	:150	Åkernäs II	Åkernäs II, itäisemmän kalkkiuunin takaseinän kiveystä. Lounaasta.
DT2013:62	:151	Åkernäs II	Åkernäs II, itäisempi uunirakenteista, yleiskuva. Etelästä.
DT2013:62	:152	Åkernäs II	Åkernäs II, itäisemmän uunin sivumaavallia tieltä päin. Lounaasta.
DT2013:62	:153	Åkernäs I	Åkernäs I ja II:n rannassa sijaitseva mahdollinen lastauslaituri. Pohjoisesta.
DT2013:62	:154	Hyvilemp I	Hyvilemp I, jättekivikasa pohjoisimman louhosjonon länsipäässä. Lounaasta.
DT2013:62	:155	Hyvilemp I	Hyvilemp I, pohjoisimman louhosjonon läntisimmän louhoksen suuaukko. Lounaasta.

DT2013:62	:156	Hyvilemp I	Hyvilemp I, pieni louhoskuoppa pohjoisimman louhosjonon länsiosassa. Kaakosta.
DT2013:62	:157	Hyvilemp I	Hyvilemp I, pohjoisimman louhosjonon länsiosassa, pikkulouhoksen itäpuolella sijaitsevan pitkän louhoksen länsipäästä pohjoisseinämää. Seinämässä on tasapaksu leveä poranjälki. Etelästä.
DT2013:62	:158	Hyvilemp I	Hyvilemp I, pohjoisimman louhosjonon itäpäättä. Pohjoisesta.
DT2013:62	:159	Hyvilemp I	Hyvilemp I, pohjoisimman louhosjonon itäseinämää, jossa porausjälki. Lännestä.
DT2013:62	:160	Hyvilemp I	Hyvilemp I, eteläisemmän louhosjonon läntisin louhos. Luoteesta.
DT2013:62	:161	Hyvilemp I	Hyvilemp I, eteläisemmän louhosjonon läntisimmän louhoksen itäpäästä. Koillisesta.
DT2013:62	:162	Hyvilemp II	Hyvilemp II, rakenne 1 kaakosta.
DT2013:62	:163	Hyvilemp II	Hyvilemp II, rakenne 2 lounaasta.
DT2013:62	:164	Hyvilemp II	Hyvilemp II, rakenne 2:n kaakkoisen ulkosivuvallin kivilatosta. Kaakosta.
DT2013:62	:165	Hyvilemp II	Hyvilemp II, rakenne 3 kuoppa veneen alla. Lounaasta.
DT2013:62	:166	Hyvilemp II	Hyvilemp II, rakenne 4:n keskellä ollut kuoppa. Luoteesta.
DT2013:62	:167	Hyvilemp II	Hyvilemp II, rakenne 5:n takaosan kiveystä ja kuopannetta sekä sivumaavalleja. Lounaasta.
DT2013:62	:168	Hyvilemp II	Hyvilemp II, rakenne 5 kauempaa, etelästä.
DT2013:62	:169	Hyvilemp I	Hyvilemp I, rantatien läheisen pienen louhoksen pohjoista seinämää. Kaakosta.
DT2013:62	:170	Hyvilemp I	Hyvilemp I, rakenteen 6 pohjoispuolella sijaitsevan louhoksen pohjoisosaa. Louhosta täytetty risuilla ja rangoilla sekä isohkoilla kivillä. Lounaasta.
DT2013:62	:171	Hyvilemp II	Hyvilemp II, rakenne 6 koillisesta.
DT2013:62	:172	Hyvilemp II	Hyvilemp II, rakenne 6:n vieressä ollut maavalli, joka mahdollisesti jäljellä tuhoutuneesta seitsemännestä uunita. Pohjoisesta.
DT2013:62	:173	Hyvilemp II	Hyvilemp II, louhoskokonaisuuden itäisin louhos talon pihapiirissä. Louhoksen länsiosan pohjoista seinämää. Etelästä.
DT2013:62	:174	Hyvilemp II	Hyvilemp II, louhoskokonaisuuden itäisintä louhosta. Näkymä luoteesta toiselle padolle päin.
DT2013:62	:175	Hyvilemp II	Hyvilemp II, louhoskokonaisuuden itäisintä louhosta. Näkymä kaakosta toiselle padolle päin.
DT2013:62	:176	Hyvilemp II	Hyvilemp II, louhoskokonaisuuden itäisintä louhosta. Näkymä toiselta padolta luoteeseen.
DT2013:62	:177	Hyvilemp III	Hyvilemp III, Parantin rannassa sijainnut rakenne, todennäköisesti tiilenpolttouuni. Etelästä.
DT2013:62	:178	Vallisfjärden I	Vallisfjärden I, rakenne 1, Kaakosta.
DT2013:62	:179	Vallisfjärden I	Vallisfjärden I, rakenteen 1 suu. Kaakosta.
DT2013:62	:180	Vallisfjärden I	Vallisfjärden I, rakenteen 2 takaosa. Pohjoisesta.
DT2013:62	:181	Vallisfjärden I	Vallisfjärden I, rakenteen 2 vallia ja sivun kivilatosta. Idästä.
DT2013:62	:182	Vallisfjärden I	Vallisfjärden I, rakenteen 1 ja 2 välissä mahdollinen kulkuväylä länteen. Idästä.
DT2013:62	:183	Vallisfjärden I	Vallisfjärden I, mahdollinen kulkuväylä rantaan päin. Luo-

			teesta.
DT2013:62	:184	Vallisfjärden I	Vallisfjärden I, rakenteen 3 itäseinämän kivilatomusta ja kuoppaan romahtaneita kiviä. Lännestä.
DT2013:62	:185	Vallisfjärden I	Vallisfjärden I, rakenne 3. Pohjoisesta.
DT2013:62	:186	Vallisfjärden I	Vallisfjärden I, rakenteen 4 ympäristöstä koholla olevaa takavallia. Koillisesta.
DT2013:62	:187	Vallisfjärden I	Vallisfjärden I, rakenteen 4 kuoppaa ja ympäröiviä valleja. Luoteesta.
DT2013:62	:188	Vallisfjärden I	Vallisfjärden I, rakenteen 5 kuoppaa ja maavalleja. Luoteesta.
DT2013:62	:189	Vallisfjärden I	Vallisfjärden I, rakenne 5. Lounaasta.
DT2013:62	:190	Vallisfjärden I	Vallisfjärden I, rakenteiden 7 (takana) ja 8 (edessä) kuoppaa ja niiden välinen kivirakenne, väliseinä tai muu vastaava. Luoteesta.
DT2013:62	:191	Vallisfjärden I	Vallisfjärden I, rakenteiden 7 ja 8 rannanpuoleista maavallia. Luoteesta.
DT2013:62	:192	Vallisfjärden I	Vallisfjärden I, rakenne 6. Etelästä/lounaasta. Oikealla resectti kaivantto.
DT2013:62	:193	Vallisfjärden I	Vallisfjärden I, rakenne 7. Etelästä/lounaasta.
DT2013:62	:194	Vallisfjärden I	Vallisfjärden I, rakenteen 7 kuopan itäseinän kivirakenne. Lännestä.
DT2013:62	:195	Vallisfjärden I	Vallisfjärden I, rakenne 9:n kuoppa ja valleja. Etualalla rakenteen 8 keskellä ollutta suorakulmaista kuoppaa sekä niiden välinen halk. 1 m kokonen kuoppa.
DT2013:62	:196	Vallisfjärden I	Vallisfjärden I, rakenteen 8 suorakulmainen, keskellä sijainnut kuoppa (kivenpolttokammio) ja etelävallia. Pohjoisesta.
DT2013:62	:197	Vallisfjärden I	Vallisfjärden I, rakenteen 7 keskellä ollut kuoppa. Luoteesta.
DT2013:62	:198	Vallisfjärden I	Vallisfjärden I, rakenne 9 maavalleineen. Koillisesta/idästä.
DT2013:62	:199	Simonbyviken	Simonbyviken, rakenne 1, mahdollinen kalkkiuunin vallin jäännös lehmuksen kohdalla. Lännestä.
DT2013:62	:200	Simonbyviken	Simonbyviken, rakenne 2, mahdollinen kalkkiuunin vallin jäännös. Koillisesta.
DT2013:62	:201	Simonbyviken	Simonbyviken, tasoitettua aluetta rakenteen 2 ja 3 välissä. Rakenteen 3 valli taustalla.
DT2013:62	:202	Simonbyviken	Simonbyviken, rakenne 4:n keskellä sijaitsevaa kuoppaa. Mitta 1 m. Luoteesta.
DT2013:62	:203	Simonbyviken	Simonbyviken, rakenne 5:n keskellä sijaitsevaa kuoppaa, etualalla sen maavallia. Luoteesta.
DT2013:62	:204	Simonbyviken	Simonbyviken, rakenne 6:n rannan suuntaista kivilatomusta, mahdollisesti uunin takaseinämää. Etelästä.
DT2013:62	:205	Simonbyviken	Simonbyviken, rakenteen 3 sivusivävallin kivirakennetta. Lännestä.
DT2013:62	:206	Gloet	Gloet, rakenne kaakosta.
DT2013:62	:207	Gloet	Gloet, rakenne lounaasta.
DT2013:62	:208	Kråkberget II	Kråkberget II, rakenne1, lähes tuhoutuneet kalkkiuunin hyvin säilynyt takaseinä. Lännestä. Mitta 50 cm.
DT2013:62	:209	Kråkberget II	Kråkberget II, rakenne 1, lähes tuhoutuneen kalkkiuunin kumpu. Lounaasta. Mitta 50 cm.
DT2013:62	:210	Kråkberget I	Kråkberget I, louhoksen suuaukko, jonka edestä otettu

			maata. Lännestä.
DT2013:62	:211	Kråkberget I	Kråkberget I, louhos 1. Lännestä.
DT2013:62	:212	Kråkberget I	Kråkberget I, Louhos 1, eteläseinämä.
DT2013:62	:213	Kråkberget I	Kråkberget I, pohjoisseinämä.
DT2013:62	:214	Kråkberget I	Kråkberget I, louhos 1:n peräosa. Koillisesta.
DT2013:62	:215	Kråkberget I	Kråkberget I, louhos 3:n länsipäätä. Lännestä.
DT2013:62	:216	Kråkberget I	Kråkberget I, louhos 3:n suuaukko sen pohjoispuolella. Etelästä.
DT2013:62	:217	Kråkberget I	Kråkberget I, louhos 3:n pohjoisreunan päällä mahdollinen kylmäladottu kivirakenne, melko lähellä itäpäätä. Etelästä.
DT2013:62	:218	Kråkberget I	Kråkberget I, louhosten pohjoispuolella sijaitsevan jätekivivallin pohjoista rinnettä. Idästä.
DT2013:62	:219	Kråkberget II	Kråkberget II, rakenne 2, mahdollisesti etuosastaan tuhoutunut kalkkiuuni.
DT2013:62	:220	Bergholmen	Bergholmen, rengasuunin perustukset luoteesta.
DT2013:62	:221	Vädernäs	Vädernäs, rakenne idästä, mitta 50 cm suuaukon kohdalla.
DT2013:62	:222	Vädernäs	Vädernäs, kuopan takaosassa ollutta kivirakennetta. Etelästä.
DT2013:62	:223	Vädernäs	Vädernäs, rakenteen maavallia ja siinä olleita kiviä lännessä.
DT2013:62	:224	Vädernäs	Vädernäs, koko rakenne takaa, lounaasta.
DT2013:62	:225	Vädernäs	Vädernäs, koko rakenne kaakosta.
DT2013:62	:226	Gropen I	Gropen I, louhos 2:n länsipäätä. Lounaasta.
DT2013:62	:227	Gropen I	Gropen I, louhos 1:n länsipäätä. Koillisesta.
DT2013:62	:228	Gropen I	Gropen I, louhoksen 2 eteläistä seinämää lähellä päätietä. Luoteesta.
DT2013:62	:229	Gropen I	Gropen I, Jätteitä louhos 2:n pohjalla. Luoteesta.
DT2013:62	:230	Gropen I	Gropen I, louhoksen 2, itäpään eteläistä seinämää. Luoteesta.
DT2013:62	:231	Gropen I	Gropen I, Louhoksen 2 itäpään eteläseinämää, edellistä idempää. Luoteesta.
DT2013:62	:232	Gropen I	Gropen I, näkymä louhoksen 2 itäpäätä louhoksen pituudesta. Koillisesta.
DT2013:62	:233	Gropen I	Gropen I, mahdollinen uunirakenne louhoksen 2 ja 3 välissä. Suuaukko mahdollisesti etualalla. Lounaasta.
DT2013:62	:234	Gropen I	Gropen I, mahdollisen uunirakenteen kuopannetta louhoksen 2 ja 3 välissä. Koillisesta.
DT2013:62	:235	Gropen I	Gropen I, louhos 3, itäpäätä. Lounaasta.
DT2013:62	:236	Gropen II	Gropen II, kellarin jäännös. Etelästä.
DT2013:62	:237	Gropen II	Gropen II, koilliseenä.
DT2013:62	:238	Gropen II	Gropen II, rakenne lännessä.
DT2013:62	:239	Gropen II	Gropen II, rakenteen kaakkoiseenä.
DT2013:62	:240	Gropen II	Gropen II, rakenteen luoteiseenä
DT2013:62	:241	Gropen II	Gropen II, rakenteen lounaiseenä, jossa oviaukon paikka.
DT2013:62	:242	Gropen I	Gropen I, jätteitä louhos 3:n itäpäässä. Koillisesta.
DT2013:62	:243	Gropen I	Gropen I, louhos 3, itäpäätä louhoksen pituuden suuntaisesti. Eteläseinämä on hyvin pystysuora. Kaakosta.
DT2013:62	:244	Gropen I	Gropen I, louhos 3:n pystysuoraa eteläseinämää, itäpäätä. Koillisesta.
DT2013:62	:245	Gropen I	Gropen I, louhos 4:n itäpäätä. Idästä.

DT2013:62	:246	Gropen I	Gropen I, louhoksen 6 länsipäätä. Lounaasta.
DT2013:62	:247	Gropen I	Gropen I, louhos 6 kapeimmillaan sen itäpäässä. Koillisesta.
DT2013:62	:248	Gropen I	Gropen I, louhos 6:n aivan itäpäätä. Perällä louhoksen suuaukko. Tässä kohtaa louhos muodostaa suorakulmaisen altaan. Luoteesta.
DT2013:62	:249	Gropen I	Gropen I, louhos 7 länsipäätä. Lounaasta.
DT2013:62	:250	Gropen I	Gropen I, louhoksen 7 länsipään pohjoisseinämää. Lounaasta.
DT2013:62	:251	Gropen I	Gropen I, louhoksen 7 länsipään eteläseinämää, yksityiskohdista. Lounaasta.
DT2013:62	:252	Gropen I	Gropen I, louhos 8. Koillisesta.
DT2013:62	:253	Gropen I	Gropen I, louhos 9. Luoteesta.
DT2013:62	:254	Gropen I	Gropen I, louhos 11, jota käytetään jätekuoppana. Etelästä.
DT2013:62	:255	Byängen	Byängen, rakenne idästä. Suuaukko etualalla. Idästä.
DT2013:62	:256	Byängen	Byängen, kivilatomausta rakenteen eteläseinämässä. Kaakosta.
DT2013:62	:257		Nultovikenin itäistä rantarinnettä, jota muokattu venesataman vuoksi. Etelästä.
DT2013:62	:258		Irtolöytöpaikka Gamla Koupon kylän pohjoispuolella, talon pihapiirissä sijaitsevassa hiekkakuopassa. Kivilaji-iskos löytyi kaakkoisrinteestä, suunnilleen veneen kauimmaisen pään kohdalta, ylhäältä. Luoteesta.
DT2013:62	:259	Sydmo malmarna	Sydmo malmarna, mahdollisen hautaröykkiön itäosa. Idästä.
DT2013:62	:260	Sydmo malmarna	Sydmo malmarna, mahdollisen hautaröykkiön länsiosa. Lännestä.
DT2013:62	:261	Sydmo malmarna	Sydmo malmarna, mahdollisen hautaröykkiön länsipuolella sijaitsevaa kivimuodostelmaa. Idästä.
DT2013:62	:262	Sydmo malmarna	Sydmo malmarna, mahdollisen hautaröykkiön länsipuolella sijaitsevaa kivimuodostelmaa. Lännestä.
DT2013:62	:263	Korolaxviken	Korolaxviken, rakenne 1. Koillisesta.
DT2013:62	:264	Korolaxviken	Korolaxviken, rakenne 2. Lounaasta.
DT2013:62	:265	Korolaxviken	Korolaxviken, rakenne 2. Koillisesta.
DT2013:62	:266	Lastarudden I	Lastarudden I. Luoteesta.
DT2013:62	:267	Lastarudden I	Lastarudden I, eteläistä seinämää. Pohjoisesta.
DT2013:62	:268	Lastarudden I	Lastarudden I, suuaukko lännestä.
DT2013:62	:269	Lastarudden II	Lastarudden II, rakenne 1 etelästä.
DT2013:62	:270	Lastarudden I	Lastarudden I, louhoksen suuaukon pohjoispuolelle sijaitsevaa kivivallia
DT2013:62	:271	Lastarudden I	Lastarudden I, louhoksen suuaukon eteläpuolella sijaitsevaa pohjois-eteläsuuntaista kivivallia. Pohjoisesta.
DT2013:62	:272	Lastarudden I	Lastarudden I, louhoksen suuaukon eteläpuolella sijaitsevaa pohjois-eteläsuuntaisen kivivallin latomausta. Idästä.
DT2013:62	:273	Lastarudden I	Lastarudden I, louhoksen suuaukon eteläpuolella sijaitsevaa pohjois-eteläsuuntaista kivivallia. Etelästä.
DT2013:62	:274	Lastarudden II	Lastarudden II, rakenne 2:n suuaukko. Kaakosta.
DT2013:62	:275	Lastarudden	Lastarudden II, rakenne 2 takaa. Luoteesta.

		II	
DT2013:62	:276	Lampisviken	Lampisviken, rakenteen 1 painanne. Lännestä.
DT2013:62	:277	Lampisviken	Lampisviken, rakenne 2, Lännestä.
DT2013:62	:278	Lampisviken	Lampisviken, rakenne 2:n rinteenuoleisen seinän suorakulmaa tekevää mahdollista kivrakennetta. Etelästä.
DT2013:62	:279	Lampisviken	Lampisviken, rakenne 2 lännestä.
DT2013:62	:280	Görlaxviken	Görlaxviken, todennäköisesti kalkkiuuni tuhoutunut puutarha- ja mökkirakentamisen seurauksena. Pohjoisesta.
DT2013:62	:281	Koupoviken	Koupoviken, rakenne 1. Luoteesta.
DT2013:62	:282	Koupoviken	Koupoviken, rakenne 1. Etelästä.
DT2013:62	:283	Koupoviken	Koupoviken, rakenne 2. Luoteesta.
DT2013:62	:284	Koupoviken	Koupoviken, rakenteen 3 itäistä maavallia. Luoteesta.
DT2013:62	:285	Levoviken	Levoviken, rakenne 2. Koillisesta.
DT2013:62	:286	Levoviken	Levoviken, rakenne 1. Kaakosta.
DT2013:62	:287	Levoviken	Levoviken, rakenne 1. Lännestä.
DT2013:62	:288	Lymykolo	Lymykolo, rakenne 1. Kaakosta.
DT2013:62	:289	Lymykolo	Lymykolo, rakenteen 1 ja 2 (kellari) välinen maavalli. Koillisesta.
DT2013:62	:290	Lymykolo	Lymykolo, rakenteen 1 kuoppa ja valleja. Etelästä.
DT2013:62	:291	Lymykolo	Lymykolo, kivijalkaa ja rinteenuolesta. Etelästä.
DT2013:62	:292	Lymykolo	Lymykolo, kellarin etuseinä ja kivijalkaa. Lännestä.
DT2013:62	:293	Lymykolo	Lymykolo, kellarin päällä ollutta kivijalkaa. Lounaasta.
DT2013:62	:294	Lymykolo	Lymykolo, rakenne 3. Pohjoisesta.
DT2013:62	:295	Lymykolo	Lymykolo, rakenne 3. Lounaasta.
DT2013:62	:296	Pettebyviken	Pettebyviken, rakenne 2 uunilta päin. Idästä.
DT2013:62	:297	Pettebyviken	Pettebyviken, rakenne 1 kivimuurilta päin. Lännestä.
DT2013:62	:298	Pettebyviken	Pettebyviken, eteläisempi itä-länsisuuntainen jätekivikasa. Pohjoisesta.
DT2013:62	:299	Pettebyviken	Pettebyviken, pohjoisempi mahdollinen jätekivikasa (pohjois-eteläsuuntainen eli rannan suuntainen). Pohjoisesta.
DT2013:62	:300	Pettebyviken	Pettebyviken, pohjoisempi mahdollinen jätekivikasa (pohjois-eteläsuuntainen eli rannan suuntainen). Etelästä.
DT2013:62	:301	Kalkbacken	Kalkbacken, louhoksen itäpäästä. Idästä.
DT2013:62	:302	Kalkbacken	Kalkbacken, louhoksen pohjoisseinämää sen länsipäästä. Etelästä.
DT2013:62	:303	Nystu	Nystu, louhos. Lounaasta.
DT2013:62	:304	Kråkkärret	Kråkkärret, louhosjonon itäpäästä kohti länttä/lounaaseen.
DT2013:62	:305	Kråkkärret	Kråkkärret, louhosjonon länsipäästä kohti itää/koillista.
DT2013:62	:306	Svarpåra	Svarpåra, rakenne 3 (maakellari). Idästä.
DT2013:62	:307	Svarpåra	Svarpåra, rakenne 3 (maakellari). Idästä. Pohjoisesta.
DT2013:62	:308	Svarpåra	Svarpåra, rakenne 1 (asuinrakennus). Pohjoisesta.
DT2013:62	:309	Svarpåra	Svarpåra, rakenteen 1 sisällä ollut tulisijan perustus. Idästä.
DT2013:62	:310	Svarpåra	Svarpåra, rakenteen 1 ulkopuolelta löytynyt betonimöykky.
DT2013:62	:311	Svarpåra	Svarpåra, rakenne 4 ja sen pohjoispuolella hajanainen kiviladelmä. Idästä.
DT2013:62	:312	Svarpåra	Svarpåra, rakenne 4. Koillisesta.
DT2013:62	:313	Kalkugnsnäs	Kalkugnsnäs, rakenne 1. Lännestä.
DT2013:62	:314	Kalkugnsnäs	Kalkugnsnäs, rakenteen 1 eteläreunan kivilatomusta. Län-

			nestä.
DT2013:62	:315	Kalkugnsnäs	Kalkugnsnäs, rakenne 1, eteläisempi holvattu aukko uunin etusivussa. Kaakosta.
DT2013:62	:316	Kalkugnsnäs	Kalkugnsnäs, rakenne 2, pohjoisempi holvattu aukko uunin etusivussa. Kaakosta.
DT2013:62	:317	Kalkugnsnäs	Kalkugnsnäs, rakenne 2, kalkkiuunin etuosan aukot. Kaakosta.
DT2013:62	:318	Kalkugnsnäs	Kalkugnsnäs, rakenne 2, kivenpolttokammion takaseinä sisäpuolelta. Kaakosta.
DT2013:62	:319	Kalkugnsnäs	Kalkugnsnäs, rakenne 2, kivenpolttokammion lounainen sivuseinä. Koillisesta.
DT2013:62	:320	Kalkugnsnäs	Kalkugnsnäs, rakenne 2, kivenpolttokammion koillinen sivuseinä. Lounaasta.
DT2013:62	:321	Kalkugnsnäs	Kalkugnsnäs, rakenne 2, uunin etusivu sisäpuolelta. Rakenteen alaosassa holvatut aukot. Koillisesta.
DT2013:62	:322	Kalkugnsnäs	Kalkugnsnäs, rakenne 2 länsilounaasta.
DT2013:62	:323	Kalkugnsnäs	Kalkugnsnäs, rakenne 2 etelästä.
DT2013:62	:324	Kalkugnsnäs	Kalkugnsnäs, rakenne 2 kaakosta.
DT2013:62	:325	Kalkugnsnäs	Kalkugnsnäs, rakenne 3. Idästä.
DT2013:62	:326	Kalkugnsnäs	Kalkugnsnäs, rakenne 3 lounaasta.
DT2013:62	:327	Sydänperä	Sydänperä, Östergård, rakenne 1, pohjois- ja länsikulman kivet. Idästä.
DT2013:62	:328	Sydänperä	Sydänperä, Östergård, rakenteen 1 pohjoiskulmalta itäkulmalle.
DT2013:62	:329	Sydänperä	Sydänperä, Östergård, rakenteen 2 holvi. Kaakosta.
DT2013:62	:330	Sydänperä	Sydänperä, Östergård, rakenteen 2 takaseinä. Idästä.
DT2013:62	:331	Sydänperä	Sydänperä, Östergård, rakenteen 2 koilliseen. Lounaasta.
DT2013:62	:332	Sydänperä	Sydänperä, Östergård, rakenteen 2 lounaiseinää. Koillisesta.
DT2013:62	:333	Sydänperä	Sydänperä, Östergård, rakenteen 2 lounaistaseinää kohtisuoraan.
DT2013:62	:334	Sydänperä	Sydänperä, Östergård, rakenteen 2 perältä oviaukolle. Lännestä.
DT2013:62	:335	Sydänperä	Sydänperä, Östergård, rakenne 2, ulkoetusivu. Idästä.
DT2013:62	:336	Sydänperä	Sydänperä, Östergård, rakenteen 3 koillislounaissauntainen kivirivi. Koillisesta.
DT2013:62	:337	Sydänperä	Sydänperä, Östergård, rakenne 3 ja mahdollinen kulmakivi. Etelästä.
DT2013:62	:338	Sydänperä	Sydänperä, Östergård, rakenteen 3 paikaltaan pois siirtynyt kulmakivi? Taustalla kivirivi. Koillisesta.
DT2013:62	:339	Sydänperä	Sydänperä, Östergård, vanhan tien paikkaa rakenteen 3 eteläpuolella? Lounaasta.
DT2013:62	:340	Sydänperä	Sydänperä, Östergård, asuinrakennuksen (rakenne 4) eteläisempi tulisija. Etelästä.
DT2013:62	:341	Sydänperä	Sydänperä, Östergård, asuinrakennuksen (rakenne 4) eteläisempi tulisija. Pohjoisesta.
DT2013:62	:342	Sydänperä	Sydänperä, Östergård, asuinrakennuksen (rakenne 4) sisällä ollut 90x120 cm kokoinen kivilatomus. Etelästä.
DT2013:62	:343	Sydänperä	Sydänperä, Östergård, asuinrakennuksen (rakenne 4) sisällä ollut 90x120 cm kokoinen kivilatomus. Pohjoisesta.

DT2013:62	:344	Sydänperä	Sydänperä, Östergård, asuinrakennuksen (rakenne 4) pohjoisempaan tulisijaan liittyvä kivirivi. Kaakosta.
DT2013:62	:345	Sydänperä	Sydänperä, Östergård, asuinrakennuksen (rakenne 4) koillis-lounaissuuntaisen kaakkoissivun pohjoisosa. Kaakosta
DT2013:62	:346	Sydänperä	Sydänperä, Östergård, asuinrakennuksen (rakenne 4) koillis-lounaissuuntaisen kaakkoissivun eteläosaa. Koillisesta
DT2013:62	:347	Sydänperä	Sydänperä, Östergård, asuinrakennuksen (rakenne 4) koillis-lounaissuuntaisen kaakkoissivun keskiosa, suoraan edestä.
DT2013:62	:348	Sydänperä	Sydänperä, Östergård, asuinrakennuksen (rakenne 4) koillis-lounaissuuntaisen kaakkoissivun eteläpäättä. Kaakosta.
DT2013:62	:349	Sydänperä	Sydänperä, Östergård, asuinrakennuksen (rakenne 4) eteläkulma. Kaakosta.
DT2013:62	:350	Sydänperä	Sydänperä, Östergård, asuinrakennuksen (rakenne 4) pääty eli lounaissivu. Lounaasta.
DT2013:62	:351	Sydänperä	Sydänperä, Östergård, asuinrakennuksen (rakenne 4) koillis-lounaissuuntaista luodesivua, suoraan edestä. Luoteesta.
DT2013:62	:352	Sydänperä	Sydänperä, Vestergård, tontin koillislaitaa pitkin kulkenutta kivilatomusta, joka kääntyi etelään.
DT2013:62	:353	Sydänperä	Sydänperä, Vestergård, tontin koillislaitaa pitkin kulkenutta kivilatomusta. Koillisesta.
DT2013:62	:354	Sydänperä	Sydänperä, Vestergård, maakellari (rakenne 7) lounaasta.
DT2013:62	:355	Sydänperä	Sydänperä, Vestergård, kivirakenne 8 maakellarin lounaispuolella. Koillisesta.
DT2013:62	:356	Sydänperä	Sydänperä, Vestergård, maakellarin (rakenne 7) holvausta.
DT2013:62	:357	Sydänperä	Sydänperä, Vestergård, maakellari (rakenne 7) koillisesta.
DT2013:62	:358	Sydänperä	Sydänperä, kiviaita (rakenne 5) Östergårdin länsipuolella. Lännestä.
DT2013:62	:359	Backskogen	Backskogen, asuinrakennuksen (rakenne 1) perustus ja tulisija etelästä.
DT2013:62	:360	Backskogen	Backskogen, rakenteen 1 sisällä ollut tulisija, yk. Etelästä.
DT2013:62	:361	Backskogen	Backskogen, rakenteen 1 itäistä kivijalkaa pohjoisesta.
DT2013:62	:362	Backskogen	Backskogen, rakenne 2 (maakellari). Luoteesta.
DT2013:62	:363	Backskogen	Backskogen, rakenne 2 läntinen sivuseinä. Idästä.
DT2013:62	:364	Backskogen	Backskogen, rakenteen 3 (ulkorakennus) ulkopuolella ollut kivirakenne. Etelästä.
DT2013:62	:365	Backskogen	Backskogen, rakenne 3 (ulkorakennuksen kivijalka) lounaasta.
DT2013:62	:366	Backskogen	Backskogen, rakenne 3 (ulkorakennus), painanne. Koillisesta.
DT2013:62	:367	Backskogen	Backskogen, rakenne 3 (ulkorakennus) päältä päin. Lännestä.
DT2013:62	:368	Backskogen	Backskogen, rakenteen 3 (ulkorakennus) eteläpuolella sijainnut kivilatomus. Idästä.
DT2013:62	:369	Backskogen	Backskogen, rakenne 4 (mahdollinen riihen/sauvusaunan kiuas). Pohjoisesta.
DT2013:62	:370	Backskogen	Backskogen, rakenne 4 (mahdollinen riihen/sauvusaunan kiuas). Etelästä.
DT2013:62	:371	Backskogen	Backskogen, kiviä rakenteen 4 alapuolisessa maastossa.

			Pohjoisesta.
DT2013:62	:372	Backskogen	Backskogen, kiviä rakenteen 4 alapuolisessa maastossa. Kaakosta.
DT2013:62	:373	Backskogen	Backskogen, kiviä rakenteen 4 alapuolisessa maastossa. Luoteesta.
DT2013:62	:374	Backskogen	Backskogen, kiviä rakenteen 4 alapuolisessa maastossa, sama kuin kuvassa :373. Pohjoisesta.
DT2013:62	:375	Backskogen	Backskogen, rakenne 5. Idästä.
DT2013:62	:376	Backskogen	Backskogen, rakenne 5. Lännestä.

9. Liitteet

Liite 1. Kartta maaunien ja sylinteriuunien sijainnista Kroneldin (1950) mukaan.

Liite 2. Kaavaselostuksen 2. osan liitteenä 16b ollut kartta kaava-alueen muinaisjäännöksistä. Kartasta käy ilmi myös osayleiskaava-alueen tarkka raja.

Liite 3. Alakohteet ja niiden koordinaatit (ETRS TM35).

Liite 4. Inventoidut alueet. MK 1:40 000.

Liite 5. Inventoinnissa tarkastettujen kohteiden sijainti. Kiinteät muinaisjäännökset tai muu kulttuuriperintökohde. MK 1:35 000.

Liite 6. Kaikki inventoinnissa tarkastetut kohteet ja paikat mukaan lukien ne kaavaehdotukseen merkityt, jotka eivät olleet muinaisjäännöksiä tai olivat luultavasti tuhoutuneet.

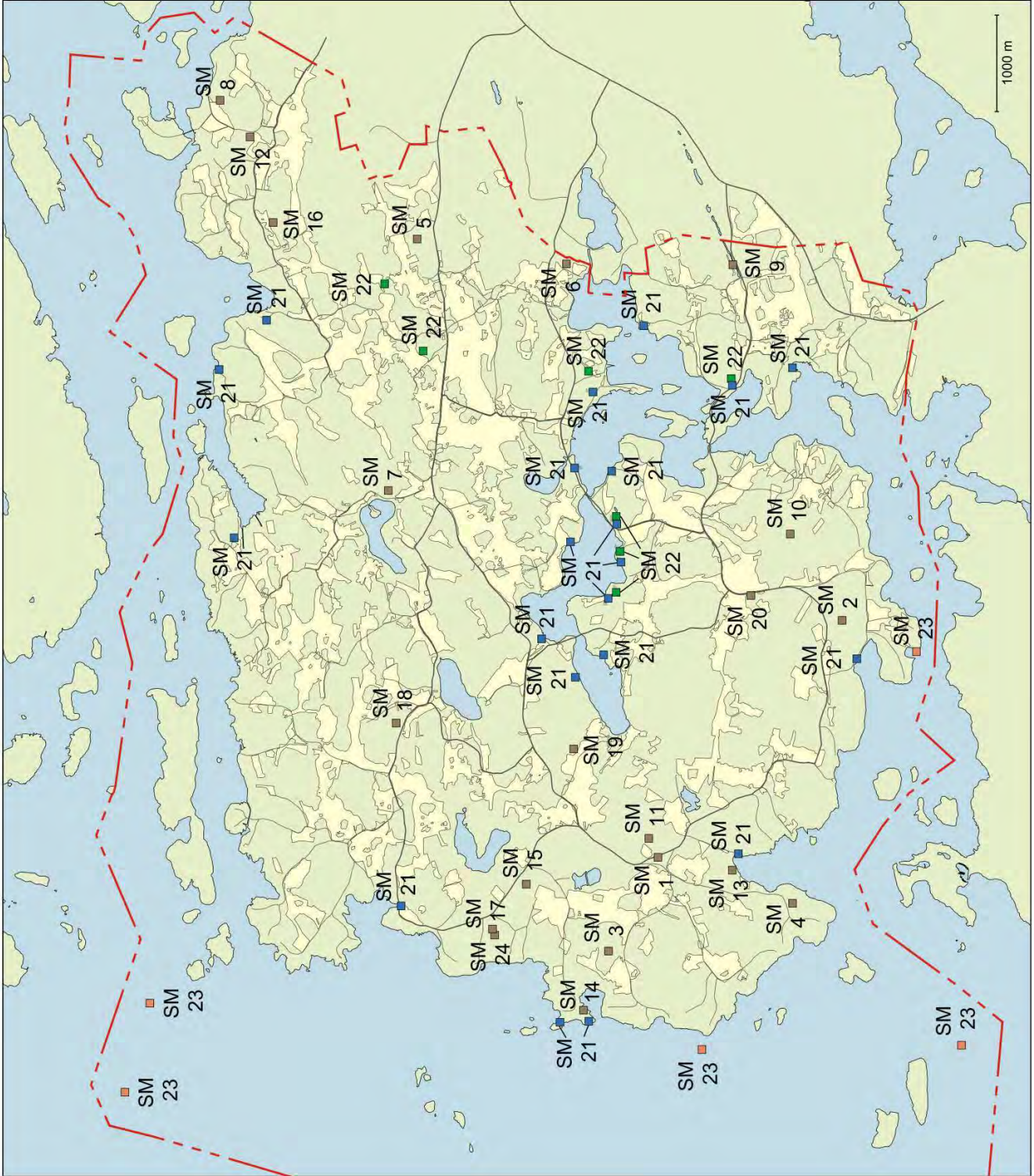

ÅLÖ 2012 BILAGA LIITE 16B

FORNNMINNEN
MUNAISMUISTOT

- Planområdets gräns
- Kaava-alueen raja
- Väg
- Tie

Planlæggingsenhet/Kaavoitusyksikkö
Pargas stad/Paraisten kaupunki

SM	Plats/Paikka	Beskrivning/Kuvaus	Källa/Lähde
1	Koupo, Uppgård (Rösbacken)	Två gravrösen och stensättningar från bronsåldern. Kaksi muinaishautaa ja kivirakennelmia pronssikaudelta.	Museovirasto Muinaisjäännösrekisteri 2012
2	Skärmola, Skärmola Sandvik	Ett gravröse från bronsåldern. Muinaishauta pronssikaudelta.	Museovirasto Muinaisjäännösrekisteri 2012
3	Strandby, Norrgård	Ett gravröse och stensättning från bronsåldern. Muinaishauta ja kivirakennelma pronssikaudelta.	Museovirasto Muinaisjäännösrekisteri 2012
4	Sydmo, Nultoviken	Ett gravröse från brons- eller järnåldern. Muinaishauta pronssi- tai rautakaudelta.	Museovirasto Muinaisjäännösrekisteri 2012
5	Tara, Norrgård	Två gravrösen från bronsåldern. Kaksi muinaishautaa pronssikaudelta.	Museovirasto Muinaisjäännösrekisteri 2012
6	Vallis, Södergård	Rester av ett gravröse från bronsåldern. Muinaishaudan jäänteitä pronssikaudelta.	Museovirasto Muinaisjäännösrekisteri 2012
7	ToiJois, Vivalsängsberg	En obestämd stensättning, ev. rester av en tomtning. Epämääräinen kivirakennelma, mahd. jäänteistä asutuksesta.	Museovirasto Muinaisjäännösrekisteri 2012
8	Hoggais, Orrberget	Inristningar på bergytan från år 1839. Kalliokirjoituksia vuodelta 1839.	Museovirasto Muinaisjäännösrekisteri 2012
9	Simonby	Kalkbrott från historisk tid. Kalkkilouhos historialliselta ajalta.	Museovirasto, RKY 2009
10	Ybbersnäs, Högberg	Några rester av ett gravröse. Bronsåldern. Joitakin muinaishaudan jäänteistä. Pronssikausi	Museovirasto Muinaisjäännösrekisteri 2012
11	Nulto, Kopparböle	Stenmurar och -sättningar på slutningarna av en backe. Kivimuureja ja -rakennelmia mäen rinteellä.	Museovirasto Muinaisjäännösrekisteri 2012
12	Hoggais, Västergård 2	Ett stenröse, ev. ett gravröse från järnåldern. Kivirakennelma, mahd. muinaishauta rautakaudelta.	Museovirasto Muinaisjäännösrekisteri 2012
13	Koupo, Koupoviken	Tre jordgropar på strandterassen från historisk tid. Möjligen ryssugnar. Kolme maakuoppaa rantapenkereellä historialliselta ajalta. Mahd. ryssänuuneja.	Museovirasto Muinaisjäännösrekisteri 2012
14	Starndby, Korolaxviken	Två jordgropar från historisk tid. Kaksi maakuoppaa historialliselta ajalta.	Museovirasto Muinaisjäännösrekisteri 2012
15	Sydmo, Lapplaks	Ett eventuellt gravröse. Mahdollinen muinaishauta.	Silander 2009
16	Hoggais, Rödjeträsket	Vrak från 1500-talet i före detta havsvik. Hylky 1500-luvulta entisessä merenlahdessa.	Museovirasto Muinaisjäännösrekisteri 2012
17	Sydmo/Mustfinn	Gravröse. Muinaishauta.	Silander 2009
18	Gräggböle	Gravröse. Muinaishauta.	Silander 2009
19	Sydmo, Roste	Ett eventuellt gravröse. Mahdollinen muinaishauta.	Silander 2009
20	Skärmola, Byängen	Gravröse. Muinaishauta.	Nyberg 1985 (Tuovinen)
21		Gammal kalkugn. Vanha kalkinpolttouuni.	Pargas Naturinventering 1978
22		Gammalt övergivet kalkstensbrott. Vanha hylätty kalkkilouhos.	Pargas Naturinventering 1978
23		Vrak. Ej fornlämning. Hylky. Ei muinaisjäännös.	Museovirasto Muinaisjäännösrekisteri 2012
24	Sydmo/Mustfinn, Sydmo malmarna	Jordmånshögar och vallar på norra kanten till gammalt sandtag. Ej fornlämning. Maa-aineskasoja ja -valleja vanhan hiekkakuopan pohjoisreunalla. Ei muinaisjäännös.	Museovirasto Muinaisjäännösrekisteri 2012

Källor / Lähteet:

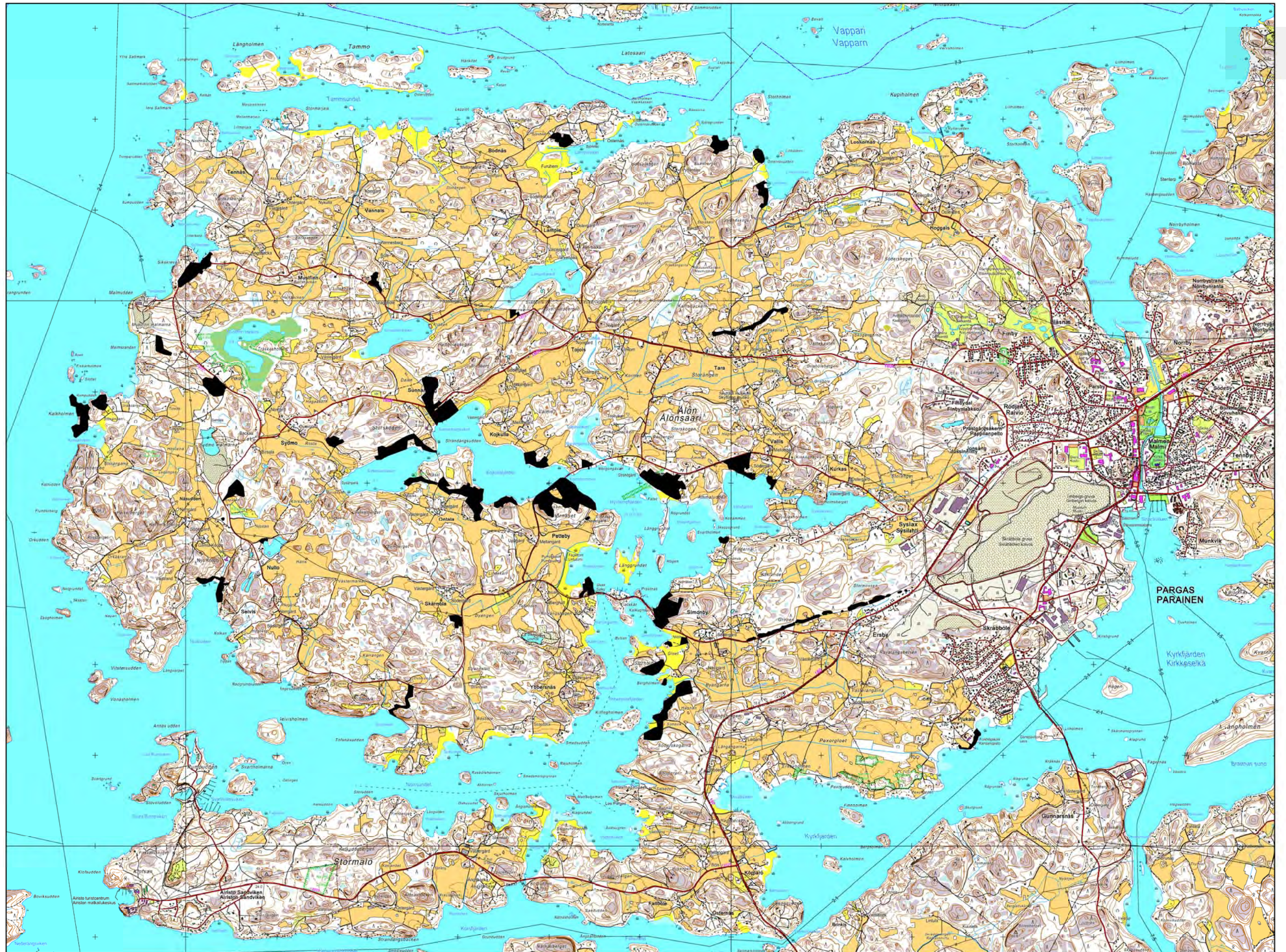
Museiverket 2012 Fornminnesregistret, Museovirasto 2012 Muinajäännösrekisteri
Finska hushållningssällskapet: Pargas naturinventering, 1978 (Rainer Fagerlund m.fl.)
Ragnar Nyberg: Våra rösgrovar - en inventeringsrapport från Pargas, 1985
Göran Silander: Fortid i Pargas, del 1 och 2
Egentliga Finlands förbund: Landskapsplanen för Åboland, 13.12.2010
Varsinais-Suomen liitto: Turunmaan maakuntakaava 13.12.2010

ÅLÖ 2012 BILAGA LIITE 16B

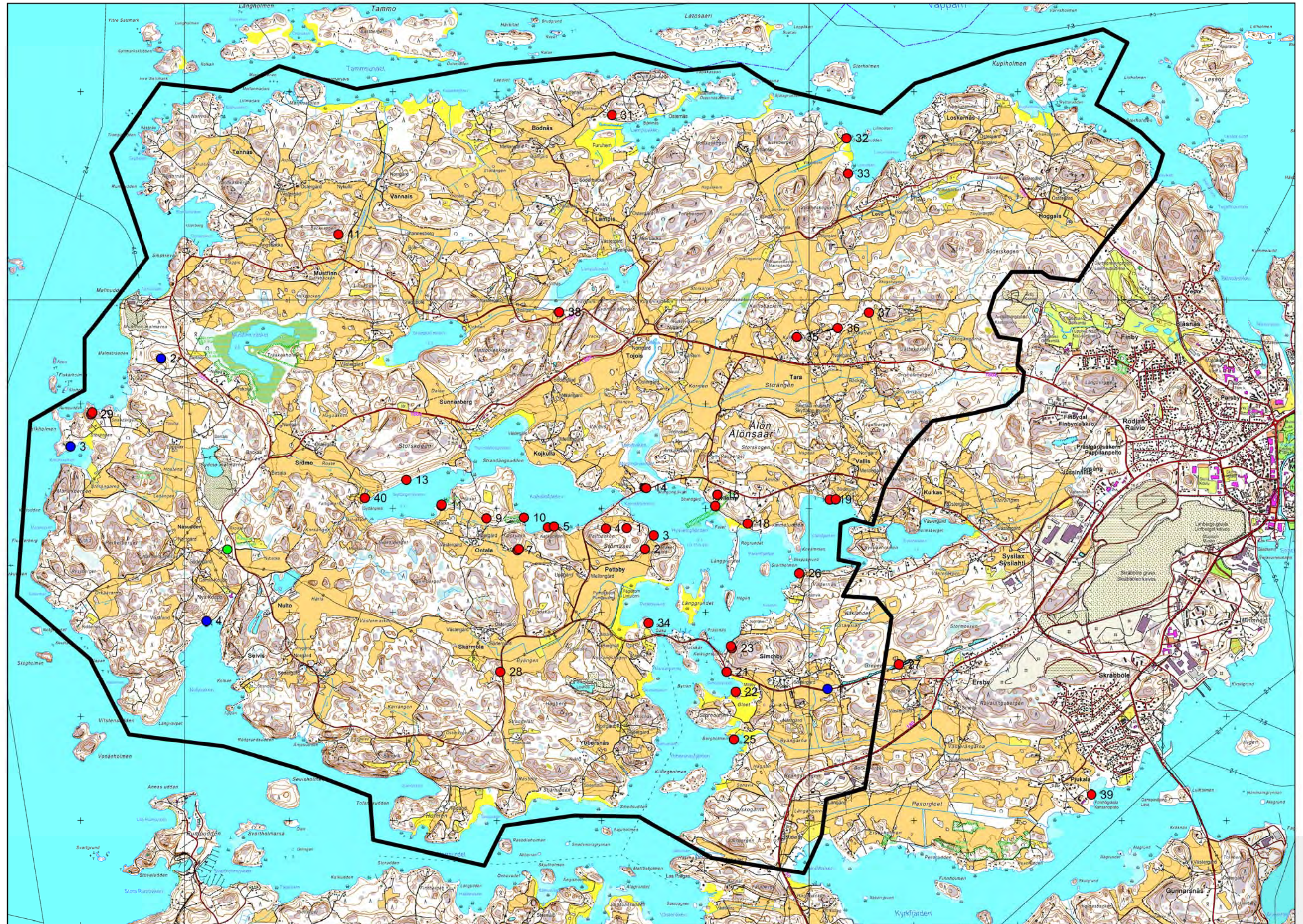
Kohde	Alakohde	Koord. Selite otettu tästä				Lisätietoja
		pisteestä	position_i	position_p	altitude	
Backskogen	pellon reuna		231525	6696615	9 m	
Backskogen	Asuinrakennus (1)	x	231480	6696632	17 m	
Backskogen	Maakellari (2)		231470	6696634	16 m	
Backskogen	Rakennus (3)		231459	6696637	16 m	
Backskogen	Kivirakenne (4)		231479	6696600	11 m	
Backskogen	Kivilatomus (5)		231520	6696580	7 m	
Backskogen	sarkaoja		231522	6696613	9 m	
Backskogen	sarkaoja		231517	6696617	8 m	
Ekbacka	louhos 1	x	234246	6693811	12 m	
Ekbacka	louhos 2		234245	6693805	12 m	
Gropen I	louhos 1	x	236176	6692264	9 m	
Gropen I	louhos 2		236316	6692314	11 m	
Gropen I	Jätekivikasa		236760	6692482	20 m	
Gropen I	Mahdollinen kalkinpolttouuni		236726	6692469	15 m	
Gropen I	louhos 3		236779	6692478	12 m	
Gropen I	louhos 4		237026	6692563	18 m	
Gropen I	louhos 5		237222	6692590	15 m	
Gropen I	louhos 6		237299	6692603	17 m	
Gropen I	louhos 7		237533	6692696	22 m	
Gropen I	Louhos 8		237691	6692744	20 m	
Gropen I	Louhos 9		237712	6692753	27 m	
Gropen I	Louhos 10		237862	6692804	30 m	
Gropen I	Louhos 11		237923	6692806	22 m	
Gropen II	kellari		236857	6692503	17 m	
Hyvilemp I	louhos 1	x	235113	6694129	20 m	
Hyvilemp I	louhos 2		235121	6694108	22 m	
Hyvilemp I	louhos 3		235170	6694089	24 m	
Hyvilemp I	louhos 4		235114	6694047	15 m	
Hyvilemp I	louhos 5		235292	6694070	18 m	
Hyvilemp I	louhos 6		235216	6693988	21 m	
Hyvilemp I	louhos 7		235156	6693968	22 m	
Hyvilemp I	louhos 8		235449	6694005	21 m	
Hyvilemp I	louhos 9		235299	6693899	10 m	
Hyvilemp II	rakenne 1		235023	6694080	14 m	
Hyvilemp II	2		235032	6694075	6 m	
Hyvilemp II	3		235038	6694064	16 m	
Hyvilemp II	4		235052	6694063	13 m	
Hyvilemp II	5	x	235093	6694023	13 m	
Hyvilemp II	6		235205	6693938	7 m	
Kalkudden I	louhos 1	x	233545	6693826	4 m	
Kalkudden I	louhos 2		233453	6693768	18 m	
Kalkudden I	louhos 3		233420	6693773	11 m	
Kalkudden I	louhos 4		233408	6693770	4 m	
Kalkudden II	rakenne 1	x	233487	6693818	8 m	
Kalkudden II	2		233473	6693805	1 m	
Kalkudden II	3		233439	6693786	10 m	

Kohde	Alakohde	Koord. Selite otettu tästä				Lisätietoja
		pisteestä	position_i	position_p	altitude	
Kalkudden II	4		233416	6693776	13 m	
Kalkugnsnäs	Lastauslaituri		238744	6691235	-1 m	
Kalkugnsnäs	uuni	x	238708	6691253	8 m	
Kalkugnsnäs	maakellari		238693	6691161	1 m	
Kalkugnsnäs	Mahdollisesti kalkinsammutuspaikka		238702	6691229	1 m	
Korolaxviken	rakenne 1	x	228903	6694596	4 m	
Korolaxviken	2		228891	6694603	3 m	
Koupoviken	3		230220	6692920	10 m	
Koupoviken	2	x	230209	6692917	5 m	
Koupoviken	rakenne 1		230201	6692914	6 m	
Kråkberget I	louhos 1	x	235250	6692657	8 m	
Kråkberget I	louhos 3		235324	6692685	31 m	
Kråkberget I	louhos 2		235312	6692673	30 m	
Kråkberget I	Jätekivivalli		235308	6692687	25 m	
Kråkberget I	Kuoppa		235386	6692667	36 m	
Kråkberget II	rakenne 2		235225	6692662	6 m	
Kråkberget II	rakenne 1	x	235241	6692677	16 m	
Lampisviken	rakenne 1		234100	6697774	10 m	
Lampisviken	rakenne 2		234092	6697778	6 m	
Lastarudden II	rakenne 1	x	229111	6694920	3 m	
Lastarudden II	rakenne 2		229102	6694840	2 m	
Levoviken	2		236359	6697051	9 m	
Levoviken	rakenne 1	x	236371	6697217	5 m	
Levoviken	kuoppa		236353	6697061	7 m	
Levoviken	kuoppa		236351	6697063	12 m	
Lymykolo	3		236302	6697584	11 m	
Lymykolo	rakenne 1	x	236357	6697554	7 m	
Lymykolo	2		236360	6697549	5 m	
Mellangård I	läntinen louhosjono	x	232901	6693906	20 m	
Mellangård I	itäinen louhosalue		233148	6693897	15 m	
Mellangård II	rakenne 1 ja 2	x	233258	6693913	13 m	sama sijainti
Mellangård II	rakenne 3		233248	6693816	3 m	
Mellangård II	rakenne 4		233245	6693813	7 m	
Näset II	rakenne 1	x	232465	6694035	3 m	
Näset II	rakenne 2		232478	6694024	15 m	
Näset II	rakenne 3		232479	6694026	12 m	
Näset II	rakenne 4		232482	6694038	8 m	
Näset II	rakenne 5		232527	6694035	11 m	
Paltbacken	louhos 1	x	234041	6693807	20 m	
Paltbacken	louhos 2		233964	6693793	24 m	
Paltbacken	louhos 3		233927	6693798	22 m	
Paltbacken	louhos 4		233883	6693793	19 m	
Paltbacken	louhos 5		233895	6693837	15 m	
Paltbacken	louhos 6		234000	6693670	29 m	
Paltbacken	jätekivikasa		234018	6693819	19 m	
Paltbacken	jätekivikasa		233898	6693806	24 m	

Kohde	Alakohde	Koord. Selite otettu tästä				Lisätietoja
		pisteestä	position_i	position_p	altitude	
Pettebyviken	rakenne 1	x	234455	6692897	5 m	
Pettebyviken	Kivivalli		234446	6692899	7 m	
Pettebyviken	Jätekiviä?		234409	6692912	4 m	
Pettebyviken	Jätekiviä		234416	6692877	4 m	
Simonbyviken	1		235174	6692455	5 m	
Simonbyviken	3		235185	6692450	16 m	
Simonbyviken	4		235191	6692438	11 m	
Simonbyviken	Simonbyviken, rakenne 5	x	235201	6692432	10 m	
Simonbyviken	6		235207	6692427	8 m	
Simonbyviken	2		235178	6692453	15 m	
Svartpära	maakellari (3)		233610	6695846	15 m	
Svartpära	rakennuksen perustus (2)		233606	6695870	14 m	
Svartpära	Svartpära, asuinrak. (1)	x	233594	6695884	13 m	
Svartpära	Rykelmä kiviä		233588	6695897	9 m	
Svartpära	Kivilatomus (4)		233586	6695888	5 m	
Svartpära	Lähde/kaivo (5)		233585	6695857	14 m	
Sydänperä	Rakennus (1)	x	231763	6694161	6 m	
Sydänperä	Kivikellari (2)		231748	6694131	11 m	
Sydänperä	Kivirivi (3)		231763	6694124	8 m	
Sydänperä	Asuinrakennus (4)	x	231732	6694098	10 m	
Sydänperä	Aita (5)		231673	6694164	7 m	
Sydänperä	Kivirakenne (6)		231640	6694080	2 m	
Sydänperä	kellari (7)		231629	6694060	6 m	
Sydänperä	Kivirakenne (8)		231623	6694053	10 m	
Sydänperä	uuni		231732	6694103	10 m	
Sydänperä	uuni		231740	6694108	10 m	
Sydänperä	kivirivi		231742	6694107	5 m	
Vallisjärden I	rakenne 8		236153	6694099	0 m	
Vallisjärden I	rakenne 6		236166	6694094	1 m	
Vallisjärden I	rakenne 1		236208	6694094	13 m	
Vallisjärden I	rakenne 2	x	236197	6694083	11 m	
Vallisjärden I	rakenne 3		236215	6694066	9 m	
Vallisjärden I	rakenne 4		236228	6694068	9 m	
Vallisjärden I	rakenne 5		236233	6694061	7 m	
Vallisjärden I	rakenne 7		236157	6694096	6 m	
Vallisjärden I	rakenne 9		236147	6694099	6 m	
Westerby	rakenne 1		232109	6694275	12 m	
Westerby	rakenne 2	x	232129	6694276	11 m	
Westerby	rakenne 3		232144	6694276	10 m	
Åkernäs II	rakenne 1	x	234434	6694194	9 m	
Åkernäs II	rakenne 2		234 440	6 694 190	9 m	

Ennestään tunnetut kohteet (mjrekisterissä) merkitty sinisellä, uudet kohteet punaisella ja irtolöytöpaikka vihreällä.

Kaikki inventoinnissa tarkastetut kohteet ja paikat mukaan lukien ne kaavaehdotukseen merkityt, jotka eivät olleet muinaisjäänöksiä tai olivat luultavasti tuhoutuneet.

* = aikaisemmin tunnetut kohteet

Kohteen numero kartassa (liite 5)	Kaavaselostukseen merkitty nro	Kaavaselostuksessa ilmoitetut Koord N (kkj)	Kaavaselostuksessa ilmoitettu Koord E (kkj)	Kohteen nimi, kylä tai muu tarkenne	Lisätietoja	RL	MJ rek. tunnus (Museov.)	MJ tyyppi	Ajoitus	Koord N ETRS TM 35	Koord E ETRS TM 35 Z	
1*	9	6 686 294	1 568 315	Gropen I		1	(RKY)	raaka-aineen hankintapaikat	historiallinen	6 692 264	236 176	9 m
2*	24			Sydmo malmarna		mahdollinen muinaisjäänös	1000016994	hautapaikat	pronssikautinen	6 695 439	229 775	27 m
3*	14	6 687 840	1 560 599	Korolaxviken		2	1 000 016 987	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	6 694 596	228 903	4 m
3*	21, kalkkiuuni	6 687 785,40	1 560 484,92	Korolaxviken/Kalkholmen	sama kuin kaavaselostuksen kohta 14	2						
4*	13	6 686 300	1 562 049	Koupoviken		2	1 000 016 992	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	6 692 914	230 201	6 m
1	uusi			Ekbacka		2	uusi	raaka-aineen hankintapaikat	historiallinen	6 693 811	234 246	12 m
2	uusi			Nedergård I		2	uusi	raaka-aineen hankintapaikat	historiallinen	6 693 610	234 421	9 m
3	uusi, ei tarvitse merkitä kaavaan, tuhoutunut uuni			Nedergård II	tuhoutunut uuni	3		työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	6 693 741	234 504	8 m
4	22, louhos	6 687 500,80	1 565 710	Paltbacken		2	uusi	raaka-aineen hankintapaikat	historiallinen	6693807	234041	20 m
5	22, louhos	6 687 461	1 565 347	Kalkudden I		2	uusi	raaka-aineen hankintapaikat	historiallinen	6 693 826	233 545	4 m
6	21, uuni	6 687 452	1 565 238	Kalkudden II		2	uusi	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	6 693 818	233 487	8 m
7	uusi			Tippkullen I		muu kulttuuriperintöko hde	uusi	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	6 693 598	233 197	25 m
8	uusi			Tippkullen II		muu kulttuuriperintöko hde	uusi	raaka-aineen hankintapaikat	historiallinen	6 693 610	233 210	23 m
9	22, louhos	6 687 500,80	1 564 926,36	Mellangård I		2	uusi	raaka-aineen hankintapaikat	historiallinen	6693906	232901	20 m
10	uusi			Mellangård II		2	uusi	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	6693913	233258	13 m
11	uusi			Näset I		2	uusi	raaka-aineen hankintapaikat	historiallinen	6694028	232463	6 m
12	21, kalkkiuuni	6 687 631,30	1 564 278,90	Näset II		2	uusi	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	6694035	232465	3 m
13	21, kalkkiuuni	6 687 924,59	1 564 046,52	Westerby		2	uusi	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	6694276	232129	11 m
14	uusi			Åkernäs I		2	uusi	raaka-aineen hankintapaikat	historiallinen	6694197	234422	10 m
15	21, kalkkiuuni	6 687 932	1 566 212	Åkernäs II		2	uusi	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	6694194	234434	9 m
16	22, louhos	6 687 787,87	1 567 214,19	Hyvilemp I		2	uusi	raaka-aineen hankintapaikat	historiallinen	6694129	235113	20 m
17	21, kalkkiuuni	6 687 741,90	1 566 999,19	Hyvilemp II		2	uusi	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	6694023	235093	13 m
18	uusi			Hyvilemp III		2	uusi	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	6693855	235402	13 m
19	uusi			Vallisfjärden I		1	uusi	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	6694083	236197	11 m
20	uusi			Vallisfjärden II		2	uusi	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	6694086	236255	6 m
21	uusi			Simonbyviken		2	uusi	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	6692432	235201	10 m
22	uusi			Gloet		2	uusi	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	6692237	235288	2 m
23	22, louhos	6 686 311,54	1 567 138,37	Simonby, Kråkberget I	sijaitsee pohjoisempana kuin kaavaselostukseen merkitty	2	uusi	raaka-aineen hankintapaikat	historiallinen	6692657	235250	8 m
24	uusi			Kråkberget II		2	uusi	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	6692677	235241	16 m
25	21, kalkkiuuni	6 685 677,76	1 567 250,22	Bergholmen		2	uusi	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	6691783	235271	3 m
26	21, kalkkiuuni	6 687 216,24	1 567 685,17	Kvarnholmen/Vädernäs		2	uusi	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	6693378	235906	3 m
27	uusi			Gropen II		muu kulttuuriperintöko hde	uusi		historiallinen	6692503	236857	17 m

Kaikki inventoinnissa tarkastetut kohteet ja paikat mukaan lukien ne kaavaehdotukseen merkityt, jotka eivät olleet muinaisjäännöksiä tai olivat luultavasti tuhoutuneet.

* = aikaisemmin tunnetut kohteet

Kohteen numero kartassa (liite 5)	Kaavaselostukseen merkitty nro	Kaavaselostuksessa ilmoitetut Koord N (kkj)	Kaavaselostuksessa ilmoitettu Koord E (kkj)	Kohteen nimi, kylä tai muu tarkenne	Lisätietoja	RL	MJ rek. tunnus (Museov.)	MJ tyyppi	Ajoitus	Koord N ETRS TM 35	Koord E ETRS TM 35 Z	
28	uusi			Byängen		2	uusi	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	6692433	233033	5 m
29	uusi			Lastarudden I		2	uusi	raaka-aineen hankintapaikat	historiallinen	6694905	229102	6 m
30	uusi			Lastarudden II		2	uusi	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	6694920	229111	3 m
31	21, kalkkiuuni	6 691 455,09	1 565 489,93	Lampisviken		2	uusi	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	6697774	234100	10 m
32	uusi			Lymykolo		2	uusi	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	6697554	236357	7 m
33	21, kalkkiuuni	6 691 120,20	1 567 742,96	Levoviken		2	uusi	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	6697217	236371	5 m
34	uusi			Pettebyviken		2	uusi	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	6692897	234455	5 m
35	22, louhos	6 689 499,07	1 567 424,19	Kalkbacken		2	uusi	raaka-aineen hankintapaikat	historiallinen	6695643	235882	22 m
36	22, louhos	6 689 896,74	1 568 118,87	Kräkkärret		2	uusi	raaka-aineen hankintapaikat	historiallinen	6695731	236273	8 m
37	uusi			Nystu		2	uusi	raaka-aineen hankintapaikat	historiallinen	6695880	236571	11 m
							muu kulttuuriperintöko hde					
38	uusi			Svartpära			uusi		historiallinen	6695884	233594	13 m
39	uusi			Kalkugnsnäs		1	uusi	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	6691253	238708	8 m
40	uusi			Sydänperä		2	uusi	asuinpaikat	historiallinen	6694098	231732	10 m
41	uusi			Backskogen		2	uusi	asuinpaikat	historiallinen	6696632	231480	17 m
ei merkitty				Gamla Koupo				irtolöytöpaikka	kivikautinen	6 693 605,18	230 408,91	20 m
ei mj	15	6 688 431,58	1 561 904,11	Sydmo/Lapplax	Alueelta ei löytynyt mitään muinaisjäännökseen viittaavaa. Merkitty paikka sijaitsee aivan keskellä hiekanottopaikkaa, joten todennäköisyys röykkiön säilymiselle on pieni.		ei mj					
ei mj	17	6 688 763,39	1 561 393,36	Sydmo/Mustfinn	Yhdistetty kohteeseen nro 24		ei mj					
ei mj	18	6 689 738	1 563 581	Gräggböle	Todennäköisesti tuhoutunut metsätöiden seurauksena tai talon lähelle rakennetun kookkaan konehallin rakentamisen vuoksi.		ei mj					
ei mj	19	6 687 940,72	1 563 304,64	Sydmo, Roste	Alueelta ei löydetty mitään hautaröykkiöön viittaavaa.		ei mj					
ei mj	20, hautaröykkiö	6 686 107,73	1 564 892,81	Skärmola, Byängen	ei ole muinaisjäännös							
ei mj	21, kalkkiuuni	6 687 548	1 566 180	Karmströmmenin etelärannalla, Stornäsetin koillisosassa, rantatien länsipuolella	ei löytynyt mitään ko. kohdalta tai sen ympäristöstä.							

Kaikki inventoinnissa tarkastetut kohteet ja paikat mukaan lukien ne kaavaehdotukseen merkityt, jotka eivät olleet muinaisjäänneksiä tai olivat luultavasti tuhoutuneet.

* = aikaisemmin tunnetut kohteet

Kohteen numero kartassa (liite 5)	Kaavaselostukseen merkitty nro	Kaavaselostuksessa ilmoitetut Koord N (kkj)	Kaavaselostuksessa ilmoitetu Koord E (kkj)	Kohteen nimi, kylä tai muu tarkenne	Lisätietoja	RL	MJ rek. tunnus (Museov.)	MJ tyyppi	Ajoitus	Koord N ETRS TM 35	Koord E ETRS TM 35 Z
ei mj	21, kalkkiuuni	6 687 494	1 565 632	Paltbacken	ei löytynyt mitään ko. kohdalta tai sen ympäristöstä.						
ei mj	21, kalkkiuuni	6 688 273	1 564 444	Sunnanbergviken	ei löytynyt mitään ko. kohdalta tai sen ympäristöstä.		ei mj				
ei mj	21, kalkkiuuni	6 687 974	1 565 448	Kojkulla	ei löytynyt mitään ko. kohdalta tai sen ympäristöstä. Todennäköisesti tuhoutunut tiiviin mökkirakentamisen seurauksena.		ei mj				
ei mj	21, kalkkiuuni	6 692 432	1 567 067	Simonby, Kalkugnsudden II	ei sijaitse karttaan merkityllä paikalla		uusi				
ei mj	21, kalkkiuuni	6 685 011,68	1 564 237,90	Sandviken	ei löytynyt mitään ko. kohdalta tai sen ympäristöstä, todennäköisesti tuhoutunut.		ei mj				
ei mj	21, kalkkiuuni	6 686 236,98	1 562 219,12	Nultoviken, Koupo	ei löytynyt mitään ko. kohdalta, rantaa muokattu venesataman vuoksi, todennäköisesti tuhoutunut		ei mj				
ei mj	21, kalkkiuuni	6 689 726,51	1 561 679,17	Görlaxviken	Kalkkiuuni tuhoutunut todennäköisesti mökki- ja puutarharakentamisen seurauksena.		ei mj				
ei mj	21, kalkkiuuni	6 691 610,45	1 567 232,82	Pyhänsuu	Alueelta ei löydetty mitään kalkkiuuniin viittaavaa. Todennäköisesti purettu vasta rakennetun saunamökin tai seikkailuradan tieltä.		ei mj				
ei mj	21, kalkkiuuni	6 688 082,40	1 560 474,98	Korolaxviken/Kalkholmen	ei löydetty mitään kalkkiuuniin viittaavaa						
ei mj	21, kalkkiuuni	6 687 584,08	1 564 862,98	Kojkullafjärden/Mellangård	pellon päässä ei ollut mitään kalkkiuuniin viittaavaa		ei mj				

2013

KM39718

PARAINEN GAMLA KOUPO

KM39718

Kivikautisia, mahdollisia asuinpaikkalöytöjä Paraisten Ålönsaaren osayleiskaavainventoinnin yhteydessä tarkastetusta hiekkakuopasta. Ks. Tanja Ratilaisen alkup. inventointiraportti Turun museokeskuksen arkistossa.

1. Kivilaji-iskos, 1kpl	94,3g
2. Kvartsi-iskos, 2kpl	19,5g

Löydöt ovat vanhasta hiekkakuopasta, joka sijaitsee Gamla Koupon kylässä, tilalla Rösbacken 445-440-2-17. Hiekkakuopan halkaisija on noin 21 m. Kohde on tulkittu mahdolliseksi kivikautiseksi asuinpaikaksi.

Peruskartta: 104307 L33 Parainen

ETRS TM 35 P: 6 693 605, I: 230 408, Z:
20 m mpy. Koordinaatit on otettu hiekkakuopan keskeltä.